Російсько-український фразеологічний словник

В. Підмогильний, Є. Плужник

1928

Поширюється безкоштовно. Виготовлення додаткових копій вітається.

Останнє оновлення 20.03.2008

А – а; але; (*межд.*) – а; га; (*выраж. нетерп., досады*) – а; от; ет: *а не то* – а то; коли ж ні, то; *а ни-ни* – аніже; ані-ні; *а ну-ка* – ось ну; ану-бо; *а по сему* – а тому; а через те; *а то ведь и…* – а то й…; *а именно* – а саме; *а впрочем* – а втім; а проте. *А почему же* – чому ні; а чом же. *А почему нет* – а чом не так. *А как же* – аякже; атож.

Абсолютно – абсолютно. *Абсолютно все* – геть (чисто) все, всі. *Абсолютно черный, новый и т. п.* – чорнісінький, новісінький і т. ин.; абсолютно чорний, новий і т. ин. *Абсолютно не* – абсолютно не; ніяк у світі не.

Абсурд – абсурд безглуздя; нісенітниця; дурниця. *Казаться абсурдом* – скидатися на дурницю; відгонити абсурдом.

Аванс – аванс. *В виде аванса* – як аванс.

Авось – може; може чи не. *На авось* – на щастя; навмання;на відчай; на пропале. *Авось либо* – може таки.

Авторитет – авторитет. *Ссылаться на авторитет* – здаватися на авторитет, на пошану чию.

Адрес – адреса. *Сопроводительный адрес* – супровідна адреса. *По адресу* – на адресу. *Не по адресу* – не на ту адресу.

Адресат – адресат. *Нахождение адресата* – відшукання адресата. *За ненахождением адресата, прошу возвратить письмо* – коли не знайдено буде адресата, прошу повернути листа. *Возвращается за ненахождением адресата* – повертається, бо не знайдено адреса́та.

Азарт – газард, запал. *Войти в азарт* – розпалитися; розогніти.

Аккомпанемент – акомпанемент; супровід. *Под аккомпанемент* – в супроводі.

Аккуратно (*опрятно, чисто*) – акуратно; охайно; чепурно; (*точно, исполнительно*) – справно; дбало; ретельно.

Акт – акт. *Акт о недостаче и порче товаров* – акт про недостачу та попсування товарів. *Акт об утрате накладной* – акт про загублену накладну. *Акт об исключении груза из очереди* – акт про вилучення вантажу з черги. *Нотариальный акт* – нотаріяльний акт. *Обвинительный акт* – акт обвинувачення.

Алфавит – абетка. *По алфавиту* – за абеткою.

Анализ – аналіз. *По анализу* – після аналізу. *Подвергнуть анализу* – взяти на аналіз.

Аргумент – аргумент; резон; довід; доказ. *Приводить аргументи* – подавати аргументи; ставити резони.

Аренда – оренда; посесія. *Брать в аренду* – орендувати; брати на оренду; держати на оренді; наймати. *Сдавать в аренду* – здавати на оренду; наймати кому. *Отдавать в аренду* – пускати в оренду.

Арест – арешт; ув’язнення. *Взять, посадить под арест* – заарештувати; узяти за (під) сторожу, до арешту, під арешт. *Домашний арест* – домове ув’язнення.

Ахинею нести – теревені правити; нісенітницю, дурницю плести, верзти.

Баланс – баланс. *Баланс выходной, заключительный* – баланс вихідний, кінцевий. *Баланс вступной, начальный* – баланс вступний, початковий. *Баланс генеральный* – баланс генеральний. *Баланс ликвидационный* – баланс ліквідаційний.

Банкротство – банкрутство. *Злостное банкротство* – зловмисне банкрутство.

Барыш (*прибыль при продаже*) – бариш; зиск; прибуток; користь; надбіжка. *Получить барыш* – убаришувати; заробити; зискати.

Бег – біг; гін. *На бегу* – на бігу. *Отправиться в бега* – змандрувати; піти в мандри. *Находиться в бегах* – бути в мандрах; на втіках; бути втікачем.

Бегство (*действие*) – утікання; (*результат*) – утеча. *Обратить в бегство* – повернути на втіки. *Обратиться в бегство* – кинутись тікати; пуститись на втіки; накивати п’ятами.

Беда – лихо; біда; недоля; лиха година; пригода; причина. *На беду* – на лихо. *Беда да и только* – лихо та й годі. *Не беда* – дарма; байдуже. *Придет беда* – до лиха прийдеться. *Попасть в беду* – доскочити лиха, біди; ускочити в халепу, в лихо. *Наскочить на беду* – нахопитися на лихо. *Избавить, -ся, спасти, -сь, -ся от беды* – вирятувати, -ся; вимотати, -ся, вигорнутися з біди. *Набраться беды* – зазнати лиха. *Переживать* (*испытывать*) *беду*

– біду бідувати; біду приймати. *Пережить беду* – перебідувати. *Причинить беду кому* – напастувати кого. *Взвести беду на кого* – накинути, прикинути пеню кому. *Наделать себе беды* – напитати собі лиха, біди. *Разразилась беда* – окошилося лихо. *Навлечь беду* – накликати лихо. *Натворить* (*наделать*) *бед* – наробити шкоди, клопоту. *В том-то и беда* – то-то бо й лихо. *Помочь беде* – зарадити лихові. *Помочь кому в беде* – порятувати, підрятувати кого. *Предотвратить беду* – запобігти лихові. *Как на беду* – як на лихо; як на те. *Будет вам беда* – набіжите лиха. *Беда стряслась* – лихо спіткало, скоїлося; спіткала напасть, лиха година. *Мне грозит беда* – на мене біда кладеться. *Нажить беду* – набігти лиха.

Бедно – убого; бідно; мізерно; нужденно; злиденно. *Бедно на что* – тонко на що.

Бедность – убозтво; убогість; бідність; нестатки; злидні. *Впасть в бедиость* – дійти до вбозтва. *Бедность одолела* – злидні обсіли. *Довести до бедности* – зубожити; збіднити.

Бедный – убогий; бідний; незаможний; нужденний; злиденний. *Бедный чем* – бідний на що. *Прикидываться бедным* – збіднюватися. *Стать бедным* – збідніти; (*более бедным*) – збіднішати.

Бедствие – лихо; біда; лиха година; знегіддя; недоля; злигодні. *Испытать бедствия* – набратися, зазнати біди, лиха, горя.

Бежать – бігти; бігати; (*убегать*) – тікати. *Не в силах бежать* – не підбіжу. *Бежать врассыпную* (*о многих*) – пороснути розтіч. *Бежать без памяти* – бігти не своїми ногами. *Бежать из тюрьмы со взломом* – виламатися з в’язниці. *Бежать со всех ног* – щодуху бігти. *Бежать, чтоб перенять* – бігти навперейми.

Без – без. *Без всякого* – без ніякого. *Без удержу* – без упину. *Без умолку* – не вгаваючи. *Без устали* – без утоми.

Безделье – неробство; гульки. *От безделья* – знічев’я; знічевля.

Безопасность – безпека; безпечність. *Быть в безопасности* – бути убезпеченим. *Основывать безопасность на чем* – безпечитися на чому.

Безразлично – байдужно; байдужливо. *Это* (*мне*) *безразлично* – байдуже; дарма; однаково мені до того; про мене. *Совершенно безразлично* – байдужісінько; однаковісінько.

Белый– білий. *Белой масти* – білий на масть. *Белым как полотно делаться* (*страшно бледнеть*) – полотніти. *Беречь* – берегти; стерегти; глядіти; доглядати. *Беречь одежду, вещи* – жалувати одежу, речі.

Беседа – розмова, балачка. *Вести беседу* – провадити мову; справляти балачку. *Вступить в беседу с кем* – зайти в розмову з ким; розмовитися з ким; розбалакатися з ким.

Беспокойство – неспокій; турбота; клопіт. *Причинять кому беспокойство* – завдавати клопоту кому; клопотати кого; заклопочувати кого. *Избавиться от беспокойства* – збутися турбот. *Извините за беспокойство* – вибачайте за клопіт.

Беспокоить, -ся – турбувати, -ся; непокоїти, -ся; клопотати, -ся. *Не беспокойтесь* – не турбуйтесь. *Это его мало беспокоит* – це його не дуже болить. *Об этом не беспокойтесь* – цим не клопочіться. *Он совсем не беспокоится* – він і гадки не має. *Одно меня беспокоит* – одна річ мене непокоїть, турбує.

Беспорядок – безлад; безладдя. *Производить беспорядок* – робити безлад.

Бессильный – безсилий. *Бессильный что-либо сделать* – нездольний.

Бесстыдный – безсоромний; соромицький; без сорому. *Бесстыдно врать в глаза* – у живі очі брехати.

Билет – білет. *Обратный билет* – поворотний білет. *Банковый билет* – банкнота.

Бить – бити. *Бить баклуши* – бити байдики; байдикувати. *Бить в ладоши* – плескати.

Биться – битися. *Биться об заклад* – заставлятися; закладатися.

Благо – добро; щастя. *Общее благо* – загальне добро.

Благоволение – ласка; добрість; прихильність. *Снискивать чье-либо благоволение* – запобігати ласки в кого; добуватися кому до ласки; підходити кому до ласи; заслужуватися на ласку. *Потерять благоволение* – відпасти ласки; втратити ласку.

Благодарность – дяка; подяка; (*чувство благодарности*) – вдячність. *Приносить благодарность* – віддавати подяку, складати подяку. *Не стоит благодарности* – нема за що дякувати. *Рассыпаться в благодарностях – см.* **Рассыпаться.**

Благодарить кого – дякувати кому. *Покорно благодарю* – щиро , уклінно, красно дякую. *Благодаря кому, чему* – завдяки кому, чому, (*при отсутствии элемента благодарности – вследствие чего*)– бо, тому що; через те, що; тим-то.

Благонадежный – благонадійний; певний. *Будьте благонадежны* – будьте певні.

Благополучно – гаразд; добре; щасливо. *Окончиться неблагополучно, благополучно* – вийти на зле, добре.

Благоразумный – розважливий; розважний; розсудливий. *Быть благоразумным* – мати розум; держати розум (добрий) у голові. *Благоразумный совет* – розумна, добра порада.

Благосклонно – прихильно; ласкаво; доброзичливо. *Благосклонно смотреть* – поглядати прихильним оком.

Благосклонность – доброзичливість. *Снискивать благосклонность, добиваться благосклонности – см.* **Снискивать благоволение.**

Благосостояние – добро, добробут. *По благосостоянию* – добробутом. *По своему благосостоянию* (*пожертвовать*) – на свою спроможність (*пожертвувати*).

Близость – близькість; близина; близ. *Поблизости* – поблизу.

Богатство – багатство; багатирство; добро. *Жить в богатстве* – багатирювати; гараздувати. *Пожить в богатстве* – розкоши (розкошів) зазнати.

Богатый – багатий; (*состоятельный*) – заможний; (*великолепный*) – пишний, розкішний. *Богатый чем* (*углем, рудою*) – багатий на що (на вугілля, на руду). *Чрезвычайно богатый* – багатющий; багатенний. *Богатая фантазия* – буйна уява. *Стать богатым* – забагатіти.

Бойкий – меткий; жвавий; моторний. *Бойкий на язык* – язикатий. *Бойкое место* – людне місце.

Бок – бік. *Бок о бок с кем, обок* – попліч кого, чого; побіч кого, чого; обік кого, чого; з ким, чим. *Обок расположенный* – узбічний. *Побоку* – геть; набік. *Отдуваться боками* – платити своїми боками. *Помять бока* – обламати боки. *Лежать на боку* – байдикувати; байдики бити. *Сбоку припека* – п’яте колесо до воза.

Более – більше. *Более нужный, добрый, новый и т. п.* – потрібніший, добріший, новіший і т. ин. *Более чем достаточно* – задосить. *Более или менее* – більш-менш. *Тем более* – надто; то більше; тим більше; (*в конце предложения*) – і зовсім; і поготів.

Болезнь – слабість; хороба; хорість; недуга; неміч. *Болезнь повальная* (*эпидемия*) – пошесть. *По болезни, за болезнью* – через хорість; недугу; нездужаючи.

Болеть – боліти; недужати; нездужати; хорувати; хворіти; слабувати. *Болеть чем* – слабувати на що. **у** *меня болит что* – мені болить що.

Боль – біль. *С болью* – болізно; з болем. *От боли* – з болю. *Крик боли* – болізний крик. *Полный боли* – болючий. *Причинять боль кому* – завдавати болю кому; вражати кого.

Больной – слабий; хорий; немічний; кволий. *Тяжело больной* – трудний. *Смертельно больной* – смертенний. *Быть больным чем* – слабувати, нездужати на що. *Сказаться больным* – об’явитися хорим.

Больший – більший. *Становиться бóльшим* – більшати. *Все больший и больший* – щораз більший. *Столь, настолько большой* – такий великий; отакий; отакенний. *Самое большее* – щонайбільше. *Самое большее можно заплатить три рубля* – від сили три карбованці ціна.

Большинство – більшість. *Значительное большинство* – чимала більшість. *Подавляющее большинство* – переважна більшість. *Большинством голосов* – більшістю, перевагою голосів.

Борьба – боротьба. *Вступить в борьбу* – стати до боротьби; розпочати боротьбу. *Достичь борьбой* – вибороти собі що. *Вести борьбу* – точити, провадити боротьбу. *Меры борьбы* – заходи до боротьби.

Боязнь – острах перед чим; до чого; страх. *Из боязни* – з страху; ради страху.

Брак – шлюб; (*порченое*) – брак; вибірки. *Вступать в брак* – брати шлюб; братися;

дружитися; одружитися з ким. *Расторгнуть брак* – розірвати, розв'язати шлюб. *Гражданский брак* – цивільний шлюб.

Бранить – лаяти; сварити. *Бранить на чем свет стоит* – на всі заставки лаяти.

Брать – брати. *Брать в счет работы* – брати на відробіток. *Брать начало* – зачинатися.

Бросать – кидати; (*оставлять*) – кидати; лишати; залишати; відкидатися від кого. *Бросать в жар, в холод* – брати жаром, холодом, морозом; обсипати жаром, снігом. *Бросать на произвол судьбы* – кидати напризволяще.

Бросаться – кидатися наперед; вихвачатися. *Бросаться в глаза* – набігати, впадати на очі; брати очі; вбирати в себе очі. *Бросаться из одной крайности в другую* – кидатися з (одного) краю до (другого) краю. *Бросаться бежать* – кидатися бігти; тікати; пускатись навтіки.

Брошенный – кинутий. *Брошенный без внимания* – занехаяний. *Брошенный на произвол* – кинутий напризволяще.

Будущее – майбутнє; будучина; прийдешність. *В будущем* – надалі. *В недалеком будущем* – незабаром; невдовзі.

Бумага (*писчая, книжная*) – папір; (*канц.*) – лист; папір. *Составить бумагу* – скласти листа. *Бумага входящая* – папір вступний. *Бумага исходящая* – папір вихідний. *Бумага препроводительная* – супровідний лист. *Ценные бумаги* – цінні папери. *Бумага гербовая* – гербовий папір. *Актовая бумага* – актовий папір. *Бумага государственная* – папір державний. *Деловые бумаги* – ділові листи; папери. *Бумага копировальная* – папір копіювальний. *Бумага папиросная* – цигарковий папір. *Бумага оберточная* – бібула. *Бумага официальная* – лист офіційний. *Бумага писчая* – писальний папір. *Бумага почтовая* – папір листовий, поштовий. *Бумага пропускная* – папір промокальний; промокальниця. *На бумаге* – листовно; на письмі. *Бумага к делу* – папери до діла; папери до справи. *Бумаги к исполнению* – папери до виконання. *Направлять бумагу* – надсилати папери, листи. *Откуда бумага и ее краткое содержание* – звіки лист та короткий зміст його. *За каким номером бумага* – яке число листа; під яким числом лист. *Подшивать бумаги* – підшивати листи, папери.

Бухгалтерия – бухгалтерія. *Бухгалтерия двойная* – бухгалтерія подвійна. *Бухгалтерия итальянская* – бухгалтерія італійська.

Бывать – бувати; (*случаться*) – траплятися. *Как не бывало* – як лиз злизав. *Как ни в чем не бывало* – наче й не було нічого; любенько; любісінько**.** *Ничуть не бывало* – зовсім ні. *Этому не бывать* – цього не буде. *Бывать часто у кого* – учащати до кого.

Бывший – колишній; (*прошедший*) – минулий. *Бывший давно когда-то* – давноколишній; давновідбутий. *Бывший очень давно* – позаколишній. *Бывший перед этим* – дотеперішній. *Бывший вот тогда-то* – отодішній. *Бывший ранее* – попередній; передніший.

Быстро – швидко; хутко; прудко; жваво. *Быстро-быстро* – швидко-прудко. *Как можно быстрее* – якнайшвидче; притьмом. *Быстро гнать* – гнати гоном.

Бытность – перебування. *В бытность мою там* – коли я був там; за перебування мого там.

Быть – бути; (*быть чем*) – бути за кого. *Быть тактичным* – знатися на речах. *Быть секретарем и т. п.* – секретарювати і т. ин.; бути за секретаря і т. ин. *Быть сведущим в чем* – знатися на чому. *Быть расположенным к кому* – бути прихильним до кого. *Быть осведомленным* – мати відома; бути поінформованим, обізнаним. *Быть начеку, быть осторожным* – матися на бачності. *Быть похожим на кого* – бути схожим з ким; скидатися на кого. *Быть по сему* – хай так буде. *Полезным быть кому* – у пригоді стати кому. *Быть позади всех* – пасти задніх. *Быть нужным* – бути в знадобі. *Быть вынужденным* – мусити; бути приневоленим. *Быть непричастным* – бути, лишатися в боці. *Не может быть удовлетворено* – не можна задовольнити. *Быть кому неприятным собеседником* – не до мови бути кому. *Быть считанным* – під рахунком, на обліку бути. *Быть угрожающим* – погрожувати. *Быть напечатанным* – вийти друком. *Быть злым на кого* – лихим оком дивитися на кого; важко дихати на кого. *Быть на виду, на глазах* –

перед очима бути. *Быть на примете* – бути на боці. *Должно быть* – мабуть; певно. *Быть довольным чем* – бути задоволеним із чого. *Быть годным к чему* – надатися, надаватися до чого. *Был таков* – зник. *Так и быть* – гаразд; добре; хай так. *Как быть?* – що робити; що почати. *Как бы там ни было* – хоч що було; хоч що буде. *Быть в ладах с кем* – добре тривати з ким. *Быть в компании с кем* – спілкувати з ким. *Быть забытым* – піти в непам'ять. *Быть может* – може бути; бува; часом. *Будьте так любезны* – якщо, коли ласка ваша. *Будет вам* – знатимете. *Будет и на нашей улице праздник* – буде й на нашому тижні свято. *Было да сплыло* – було та загуло. *Будет по* (*нашему*) – вийде на (*наше*). *И не было никогда* – нема й заводу. *Одно и то же будет* – на одно вийде.

Бюджет – бюджет. *Бюджет городской* – бюджет міський. *Бюджет местный* – бюджет місцевий.

Бюро – бюро. *Бюро справочное, информационное* – бюро довідок, інформаційне. *Упаковочное бюро* – бюро пакунків. *Бюро адресное* – бюро адресове. *Бюро фабрично-заводских предприятий* – бюро фабрично-заводських підприємств.

В, во – у (в); до; за; з; на; по. *В Харькове, в Киеве, в учреждении и т. п.* (*где?*) – в Харкові, в Києві, в установі і т. ин. *В Харьков, в Киев, в учреждение и т. п.* (*куда?*) – до Харкова, до Києва, до установи і т. ин. *В учреждениях, в заведениях, в городах и т. п.* – по установах, по закладах, по містах і т. ин. *Во внимание к, в уважение к и т. п.* – з уваги до, з пошани до і т. ин. *В розницу, в рассрочку и т. п.* – на роздріб, на виплат і т. ин. *В заседании, в собрании, в совещании и т. п.* – на засіданні, на зборах, на нараді і т. ин. *Во изменение, в исполнение, в ответ и т. п.* – зміняючи (на зміну), виконуючи, відповідаючи і т. ин. *В деньгах, в векселях, в валюте и т. п.* – грішми (грошима), векселями, валютою і т. ин. *В* (*тот*) *год, день, месяц и т. п.* – (*того*) року, дня, місяця і т. ин. **в** *(двадцати) километрах, метрах и т. п.* – за (двадцять) кілометрів, метрів і т. ин. *В заведование кого, в правление кого и т. д.* (*время*) – за чийого завідування; за чийого управління і т. ин.

Важно – важно, важливо; (*с достоинством*) – поважно, величаво, пишно. *Это не важно* – це маловажно; це пусте; байдуже. *Важно само по себе* – важливо само з себе.

Важность – вага; важливість; значність; (*спесь*) – пишність, пиха. *Велика важность* – велике диво, діло. *Иметь* (*большую*) *важность* – важити (дуже). *Придавать важность* – надавати ваги, вагу чому.

Важный – важливий; важний; значний. *Быть важным* (*иметь значение*) – важити. *Оказаться важным* (*возыметь значение*) – заважити.

Вал – вал; (*насыпь*) – окіп. *Валом валить* – плавом плисти; хмарою йти.

Валить – валити; (*на землю*) – валяти; звалювати; (*в одно место*) – накида́ти; (*итти массою*) – сунути; валити. *Валить вину на кого* – звертати на кого.

Валюта – валюта. *Устойчивая валюта* – станівка валюта. *Неустойчивая валюта* – хистка валюта. *Обесценивающаяся валюта* – знецінна валюта. *Падающая валюта* – падуща валюта. **в** *(твердой) валюте* – (сталою) валютою.

Вбиваться – вбиватися. *Вбиваться в милость кому-либо* – підходити під чию ласку.

Вблизи – поблизу; близько чого; недалеко чого. *Вблизи находящийся* – поблизький.

Введение – запровадження; впровадження; заведення; (*предисловие*) – вступ; передмова; переднє, вступне слово. *Введение в действие какого-либо закона* – надання чинности, сили якому законові. *Введение кого-либо в ошибку* – призведення кого до помилки. *Введение во владение* – увід у посідання, володіння; уводини.

Ввернуть – ввернути. *Ввернуть словцо* – вкинути, прикинути слівце.

Вверх – вгору; догори; нагору. *Вверх идти* – нагору йти. *Вверх ногами, дном* – догори ногами; шкереберть. *Вверх лицом* – горілиць. *Вверх по реке* (*против течения*) – проти води. *Вверх на гору* (*к вершине горы*) – під гору.

Вдоволь – досхочу; всмак. *Вдоволь насмотреться* – напасти очі.

Вдруг (*внезапно*) – враз; раптом; зненацька; нагло; вмить; (*сразу, разом*) – разом; відразу; враз. *Как вдруг* – аж; аж ось; як ось; коли раптом.

Ведать – відати; знати що; (*чем*) – завідувати; орудувати чим; доглядати що. *Ведать не*

ведаю – сном і духом не знаю.

Ведение – ведіння; провадження. *Ведение бухгалтерских книг* – книжкування. *Ведение дела* – провадження справи.

Ведение – відання. *Находиться, быть в ведений* – перебувати у віданні, під орудою чиєю; підлягати кому.

Ведомо – звісно; сказано. *Без ведома* – без відома. *С ведома* – з відому, за відомом. *Ведомо* (*тебе*) *что…* – звісний (ти), що.

Ведомость – відомість. *Требовательная ведомость* – відомість на платню; вимогова відомість. *Сводная ведомость* – зведена відомість. *Отчетная ведомость* – звітна відомість. *Оборотная ведомость* – оборотна відомість. *Товарная ведомость* – товарова відомість. *Денежная ведомость* – грошова відомість; відомість на гроші. *Ведомость на выплату жалованья, денег* – відомість на виплату платні, грошей. *Вкладная ведомость* – вкладна відомість.

Ведомство – урядництво; офіція. *Состоять в ведомстве, под ведомством* – бути в урядництві; (*подчиняться кому*) – бути під віданням, під урядом чиїм; підлягати кому.

Вежливость – увічливість; звичайність; чемність. *Из вежливости* – з увічливости; для звичайности; для годиться.

Везде – скрізь; усюди; повсюди. *Решительно везде* – геть скрізь; геть усюди; по всіх усюдах.

Везти – везти. *Везти кому* – щастити; таланити; добре вестися; фортунити кому. *Ему везде везло* – йому скрізь таланило.

Век – вік; століття; (*эпоха*) – вік; доба. *Сообразно с воззрением века* – по (своєму) вікові. *Вовек, навеки* – довіку; навік; поки віку. *В кои-то веки* – коли-не-коли; вряди-годи.

Вексель – вексель. *Произвести уплату по векселю* – сплатити вексель. *Простой вексель* – звичайний вексель. *Бланковый вексель* – бланковий вексель. *Переводной вексель* – переказний вексель. *Обратный вексель* – зворотний вексель. *Предъявить вексель ко взысканию* – подати вексель до суду на кого. *Предъявить вексель к платежу* – подати векселя до оплати. *Вексель на предъявителя* – вексель на подавця. *Учитывать вексель* – дисконтувати вексель. *Переучитывать вексель* – передисконтовувати вексель. *Учет векселей* – дисконт векселів. *Погасить вексель* – оплатити вексель. *Держатель векселя* – власник векселя. *Получатель векселя* – векселеодбірник. *Отстрочить вексель* – відкласти (термін) векселя. *Просроченный вексель* – перетриманий, задавнений вексель. *Опротестовать вексель* – протестувати векселя. *Опротестованный вексель* – протестований вексель. *Вексель на предъявление* – вексель на подання. *Приобретатель векселя* – набувач векселя. *По векселю* – за векселем; на вексель. *Валюта векселя* – вексельна валюта, вартість. *По предъявлении векселя* – на подання векселя. *Дружеский вексель* – дружній вексель.

Велеть – веліти; казати; загадувати. *Не велено делать* – заказано робити.

Величина – величина; величінь; розмір; міра. *Одной величины* – однієї міри; однаковий завбільшки. *По (своей) величине* – (своїм) розміром; завбільшки. *Величиною* – завбільшки; більшиною з кого, з що; як хто, як що. *Какой величины* – який завбільшки. *Постоянная величина* – стала величина.

Вера – віра. *Обратить в свою веру* – повернути на свою віру. *Изменить вере* – зламати віру. *Потерять веру в кого, что* – зневірятися в кому, чому. *Потерявший веру* – зневірений. *Обращенный в новую веру* – новонавернений.

Верить – вірити; няти (йняти), давати віру, віри кому, чому. *Не верить своим ушам* – на свої вуха не ввіряти. *Поверите ли* – чи поймете віри. *Не верится* – не йметься віри.

Верно – вірно; (*несомненно*) – певно; напевно; дійсно. *Вернее всего* – певніше за все; найпевніш.

Верный – вірний; певний; незрадливий; (*точный, правильный*) – справедливий; правдивий. *Верным оставаться чему* – держатися чого; (*кому*) – додержувати вірности кому.

Вероятность – правдоподібність; імовірність; можливість. *Допустить вероятность* – дати віру чому. *По всей вероятности* – десь; найпевніш.

Верх – верх; гора. *С верхом* – з наспою. *Брать, одерживать верх* – гору брати; подужати. *Доверху* – доверху; вщерть.

Вес – вага; (*значение*) – вага; повага. *Весом* (*на вес*) – на вагу; вагою. *Отпускать, принимать на вес* – давати, брати вагою. *На вес отпускаемый* – важений. *Весом* (*в смысле количеств. наречия*) – завважки. *Иметь вес* (*переносно – значение*) – мати вагу, важити. *Полный вес* – ціла вага. *Действительный вес* – дійсна вага. *Терять вес, в весе* – втрачати на вазі. *Человек с весом* – значна людина.

Вести – вести; (*направлять*) – провадити. *Вести себя* – поводитися. *Вести себя по отношению к кому-либо* – триматися проти кого. *Вести себя достойным образом* – шануватися. *Плохо вести себя* – не шануватися; зле поводитися. *И ухом не ведет* – і гадки не має.

Весть – вість; вістка; звістка. *Без вести* – безвісти. *Плохая весть* – недобра звістка. *Дать весть о себе* – подати звістку; датися чути про себе. *Подавать весть* – давати звістку. *Без вести пропавший* – безвісний.

Весь, вся, все – увесь (весь), уся, усе; усенький, -а, -е; цілий, -а, -е. *Весь без исключения, совершенно весь, решительно весь* – геть увесь; чисто весь. *Вовсю* – щоси́ли; щоду́ху; на всі за́ставки. *После всего* – по всьому. *В добавок ко всему* – до всього (*того*). *При всем том* – з усім тим; попри все те; а проте. *Только всего, всего навсего* – разом тільки; усього разом; раптом; раптом тільки. *Все равно* – однаково; байдуже; про мене. *Более всего* – найбільш; над усе; перед усім. *Всего лучше, дороже и т. п.* – найкраще, найдорожче; над усе краще, дорожче і т. ин. *Все на все* – усе чисто; геть усе. *Все более и более, все дальше и дальше и т. п.* – щораз більше; щораз далі; дедалі більше і т. ин. *Всего* (*итог*) – разом. *Больше всего* – над усе; більш за все. *Вот и все, да и все тут* – та й годі; та й край. *Без всего* – без нічого. *Все-таки, а все-таки, а все же* – а таки; проте; а проте; втім; а втім; все ж; а все ж. *Только и всего* (*и конец*) – та й по всьому. *Все обстоит благополучно* – все гаразд. *Все вместе* (*взятое*) – все разом. *Все нипочем* – все дарма. *Всего доброго, лучшего* – всього найкращого. *Во всю ивановскую* – на всі заставки; з усієї сили.

Вечер – вечір. *Под вечер, к вечеру* – над вечір; проти вечора. *Каждый вечер* – щовечора; щовечір. *В тот вечер* – того вечора. *Однажды вечером* – одного вечора. *Добрый вечер!* – добривечір!

Вещь – річ. *Обычная вещь* – звичайна, світова річ. *Осуществимая вещь* – річ здійсненна.

Взад – назад. *Ни взад, ни вперед* – ні туди, ні сюди.

Взаем, взаймы – у позику; в позичку. *Брать взаймы* – позичати в кого; брати в позику, в позичку. *Давать взаймы* – позичати кому; давати в позику, в позичку. *Набрать взаймы* – напозичати; напозичатися. *Раздать взаймы* – порозпозичати. *Взятый взаймы* – позичений.

Взводить – зводити. *Взводить напраслину* – прикидати пеню, напасть; натягати напасть на кого.

Взгляд – погляд; (*зрение*) – зір. *На взгляд* – на око; на погляд; як глянути. *Ошибочный взляд* – хибний погляд. *На взгляд хороший* – на огляд добрий. *Охватить, окинуть взглядом* – скинути, зглянути оком що; зирнути по чому. *Метать взгляды* – скидати оком. *Привлекать взгляд* – брати очі; вбирати в себе очі. *Проникать взглядом* – проймати поглядом. *Смерить взглядом* – обмірити поглядом, очима. *С первого взгляда* – на перший погляд. *Устремить взгляд* – уп’ястися очима в що; втопити очі в що. *Потупить взгляд* – спустити очі. *Бросить взгляд* – скинути оком, очима, поглядом. *Вырабатывать взгляды* – доходити до поглядів. *Предвзятый взгляд* – упереджений погляд. *Высказывать свой взгляд* – висловлювати свою думку, погляд. *На мой взгляд* – на мій погляд; з погляду мого; на мою думку, як на мене; по-моєму. *Как на чей взгляд* – як на чию думку.

Взглядывать – поглядати; споглядати; позирати. *Взглядывать быстро* – зиркати; зводити очі; скидати очима на кого. *Взглядывать искоса* (*недовольно*) – поглядати скрива. *Взглядывать исподлобья* – поглядати з-під лоба. *Взглядывать друг на друга* – скидатися очима; поглядати між собою; ззиратися.

Вздохнуть – зітхнути. *Вздохнуть полной грудью* – дихнути на повні груди.

Вздумать – здумати; задумати; надумати, -ся; намислити; в думку взяти; загадати собі. *Вздумалось* – на думку спало; заманулося.

Взирать – споглядати; позирати. *Не взирая на то, что…* – дарма (даром), що…; не вважаючи на те, що..; без огляду на те, що. *Не взирая ни на что* (*слепо*) – безвіч; безоглядно.

Взмах – замах; помах; мах. *Одним взмахом* – з маху; з одного маху; за один мах.

Взнос – внесок; (*вклад*) – вкладка. *Взнос вступительный* – вступне; вписове. *Членский взнос* – членський внесок; членське. *Ежемесячный взнос* – щомісячний внесок; щомісячна вкладка. *Взнос гербовой пошлины* – подача гербової оплати. *Взнос* (*в банк*) *в погашение, покрытие долгов* – вкладка на оплату боргів. *Взнос на текущий счет* – вкладка на біжучий рахунок. *Страховой взнос* – страхова вплатка.

Взрослый – дорослий. *Взрослым стать* – увійти в літа; дорости; дійти літ, дійти до зросту.

Взыскание – справляння; правіжка. *Подать ко взысканию* – позов скласти, заложити на кого. *Денежное взыскание* – грошова кара, пеня. *Взыскание административное* – адміністративне стягання (*денег*); (*наказание*) – адміністративна кара. *Подвергнуть* (*денежному*) *взысканию* – накласти (*грошову*) кару на кого. *Судебное взыскание* – судове стягання (грошей, податків з кого). *Подлежит взысканию* – належить до стягання.

Взыскивать (*долг*) – правити; (*подать недоимку*) – стягати; (*за вину*) – карати. *Не взыщите* – не осудіть, вибачте.

Взъестьсяна кого – завзятися, заповзятися на кого.

Взятка – хабар. *Дать взятку кому* – дати хабара кому; підплатити кого; (*ирон.*) – дати куку в руку. *Брать взятки* – брати хабарі; хабарювати. *Падкий на взятки* – хабарний.

Взять – узяти; забрати; дістати. *Взять на себя* (*от кого*) – переняти на себе. *Всем взял* – хоч куди; на все здатний. *Ни дать, ни взять* – стеменно, стеменнісінько. *Взять в ежовые рукавицы* – взяти в лабети, в тісні руки. *Взять на поруки* – взяти на поруки. *Взять под стражу* – взяти за грати; заарештувати. *С чего вы взяли?* – звідки вам прийшло? *Что, взял?* – а що, піймав?

Взяться – узятися. *Взяться за что* (*за к.-либо дело*) – заходитися, стати, взятися до чого, коло чого. *Взяться энергично, упорно* – завзятися на що; прихопитися до чого. *Откуда ни возьмись* – де (*не*) взявся. *Откуда ни возьмется* – де не вирветься, візьметься.

Вид (*образ, наружность*) – вигляд образ, подоба; (*ландшафт*) – крайовид, вид; (*разновидность*) – відміна. *В таком виде* – в такому вигляді. *В наилучшем виде* – якнайкраще; в найкращому вигляді. *По внешнему виду* – зовні; з зовнішнього вигляду. *На вид, с виду* – на вигляд; на погляд; на око; на взір; з вигляду; з погляду. *При виде* – бачачи; побачивши. *Под видом кого, чего* – начебто хто, що; нібито хто; у вигляді кого, чого. *Ввиду изложенного* – через те; тому; з огляду на зазначене. *Иметь вид кого, чего* – мати подобу, вигляд кого, чого; виглядати як, немов хто, що, ким, чим. *Делать, показывать вид* – удавати що; виставляти себе як що. *Принимать какой-либо вид* – прибирати якого вигляду. *Не показывать и вида, что…* – і навзнаки не даватися, що… *Не показывать вида кому* – не даючися на знак кому. *На виду* – на оці; на видноті. *На виду быть у кого* – бути перед очима в кого. *Иметь в виду кого, что* – мати на увазі кого, що; (*рассчитывать на кого, что*) – важити на кого, що; (*принимать во внимание кого, что*) – уважати на кого, що; мати кого, що на думці. *Имелось в виду* – була думка. *Имея в виду, что* – маючи на увазі, що; уважаючи на те, що. *Ввиду того, что* – через те, що; з огляду на те, що. *Ввиду чего* – через це; уважаючи на це; з огляду на це. *Ввиду* (*изложенного*) – зважаючи на (це), на (сказане). *Ввиду* (*издания постановления*) – в зв’язку з (виданою постановою). *Ставить кому на вид* – класти на увагу кому; подавати кому на увагу що; зауважувати. *Выпустить, потерять из виду* – забути; занехаяти; занедбати що; з голови викинути що; спустити з уваги, з очей. *Для виду* – про (*людське*) око; для ради годиться. *Ни под каким видом* – жадним способом; ні в якому разі. *В виду чего* – задля чого; маючи на увазі що. *В* (*служебных*) *видах* – з причин (службових). *Иметь виды на кого, что* –

важити, бити на кого, на що; накидати оком на кого, на що. *Виды на урожай, на будущее* – сподіванки на врожай, на майбутнє. *Ввиду многочисленности чего* – зважаючи на велике число чого. *Ввиду наличия* (*чего*) – зважаючи на те, що є (що). *В нетронутом виде* – незайманий. *В жидком, твердом виде* – рідкий, твердий. *В виде прогонных и суточных* – як прогони та добові. *Вид на жительство* – паспорт; свідоцтво на проживання. *Все виды* (*налогов*) – всі, які є (*податки*). *Всех видов* (*помощь*) – всяка (допомога); яка тільки є (допомога). *Видать виды* – надивитися; бувати в бувальцях. *Дерзкий вид* – зухвалий вигляд. *В таком виде представлять дело* – так уявляти справу. *Растерянный вид* – спантеличений вигляд. *Величественный вид* – величний вигляд. *В нетрезвом виде* – нетверезий.

Видеть – бачити; (*усматривать, замечать*) – добачати. *Собственными глазами видеть* – на власні очі бачити. *Видеть что в ком, в чем* – вбачати що в кому, в чому. *Плохо видеть* – недобачати. *Не видеть* (*не хотеть видеть*) *чего* – не мати очей на що. *Видишь ли, видите ли* – бач, бачте. *Я вижу его насквозь* – знаю його як облупленого. *Видеть не могу* – ані на очі!

Видимость (*явность*) – видимість; (*кажущийся вид*) – подоба. *Для видимости* – про людське око: про славу. *По видимости* – з огляду; мабуть; напевно.

Видно – видко; видно; знати; видати. *Из этого видно* – звідси розумно; звідси бачити. *Как видно* – видко; знати; мабуть; либонь; десь.

Вина – провина; провинність. *Взводить, взваливать вину на кого* – звертати на кого. *Вменять, ставить кому в вину* – привинювати кому що; ставити за провину кому що. *Искупать вину* – покутувати, спокутувати провину. *Сознаться в вине* – повинитися; признатися до вини. *Чувствовать за собою вину перед кем* – почуватися до вини проти кого. *Без вины* – безвинно; безневинно. *По* (*чьей*) *вине* – з (чиєї) вини, причини. *По своей вине* – самохіть. *Быть, послужить виною чего* – спричинятися, спричинитися чому і до чого; привинитися до чого.

Виноватый – винний. *Виноватый перед кем* – винний проти кого. *Быть виноватым* – бути винним; бути в вині; завинити кому чим. *Чем* (*я*) *перед* (*вами*) *виноват?* – що (я вам) винен? Що, чим (я вам) завинив? *Я же не виноват, что***...** – я ж не причиною, що... *Виноват* – вибачайте; вибачте; пробачте.

Виновный – винний. *Признать себя виновным* – визнати свою провину; визнати себе за винного; признатися до вини.

Вкус – смак. *На вкус* – на смак. *Со вкусом* (*одеваться*) – до смаку (одягатися). *По вкусу* – до смаку; у смак; до вподоби; до сподоби. *По своему вкусу* – собі до смаку; на свій смак; до свого смаку; собі до вподоби; до своєї вподоби. *Находить вкус в чем* – смакувати в чому. *Иметь вкус в чем* – смак знати в чому. *Во вкусе чего* – на смак; на манір; на стиль. *Войти во вкус* – розласитись; добрати смаку. *Мне по вкусу было...* – мені до вподоби було... *По вкусу приходящийся* – уподібний; сподібний. *Мне более по вкусу было бы...* – мені уподібніше було б...

Владение – володіння чим і над чим, посідання, держання чого? (*то, чем владеют*) – володіння, посілість. *Быть во владении кого* – бути, перебувати під чиїм володінням; у посіданні (в) кого; бути під ким. *Вводить во владение чем* – вводити до володіння над чим; ув'язувати в що (в маєтність). *Вводиться, вступать во владение* – вступати до володіння. *Взять, получить во владение* – обняти що; отримати під владу що; (*от кого-либо*) – перейняти що під володіння. *Принять во владение* – взяти під владу; володіння; посісти що.

Владеть – володіти ким, чим; держати, посідати що; (*действовать чем*) – орудувати чим. *Владеть собой* – керувати собою; панувати над собою. *Владеть языком, оружием и т. п.* – орудувати мовою, зброєю і т. ин. *Не владеющий собою* – від себе незалежний; над собою не пан.

Власть – влада; (*начальство*) – влада, уряд. *Иметь власть что-либо делать* – мати силу що робити. *Это не в* (*моей*) *власти* – не (*моя*) на це сила; це не від мене залежить.

Приобрести власть над кем, чем – силу, гору взяти над ким, над чим; забрати владу над ким, над чим. *Находиться, быть под чьею властью* – бути під ким, під чиєю владою, володінням, зверхністю. *Иметь под своею властью что* – мати що в своїй руці; мати, держати що під собою; бути владним над чим. *Подчинить своей власти* – підгорнути під себе, під свою руку, волю, владу. *Переходить во власть* – переходити під кого, під чию руку, владу. *Облекать властью* – надати сили, права кому. *Отдавать под власть, во власть* – піддавати під кого, під чию руку. *Освободить, -ся из-под власти* – визволити, -ся з-під чиєї влади, з-під кого. *Власть военная, гражданская* – влада військова, цивільна. *Власть местная, центральная* – влада місцева, центральна. *Высшая власть* – найвища, зверхня влада. *Подчинять* (*своей*) *власти* – скоряти, підбивати під (свою) владу; підгортати під (себе).

Влияние – вплив. *Иметь влияние на кого* – мати вплив на кого; мати силу, вагу над ким. *Оказывать* (*большое*) *влияние на кого, что* – (*дуже*) впливати на кого, що; справляти (*великий*) вплив на кого, що; являти (*велику*) силу над ким, чим. *Подвергаться влиянию* – підпадати впливові, під вплив; зазнавати на собі впливу. *Приобретать влияние* – забирати силу; здобувати вплив; набирати впливу. *Под влиянием* – під впливом. *Покорить влиянию – см.* **Покорить**. *По своему влиянию* – своїм впливом. *По чьему влиянию* – під, за чиїм впливом.

Вложение (*в письмо*) – долучення; вкладка. *Со вложением денег* – з долученням грошей; з грошовою вкладкою (*лист*). *При вложении* – вкладаючи.

Вместе – укупі; разом; заразом. *Соединять вместе* – гуртувати. *Вместе с тем* – разом з тим; заразом.

Вместо – замість; замісто: намість. *Вместо того, этого* – натомість. *Вместо того, чтобы ехать, делать и т. п.* – намість (*щоб*) їхати, робити і т. ин.; де б, що б їхати, робити і т. ин.

Вмешиваться – втручатися; (*ирон.*) – встрявати. *И он туда вмешался* – і він туди встряв.

Вне (*чего*) – поза (чим). *Вне себя* – нестямно; у нестямі; не тямлячи себе. *Быть вне себя* – нетямитися. *Вне досягаемости* – недосяжний.

Внешний – зовнішній; (*наружный*) – знадвірний; надвірний. *По внешнему виду – см.* **Вид.**

Внешность – зовнішність; вигляд. *По внешности* – на погляд; на огляд; на око; з погляду; зокола; на взір. *Внешностью* (*о людях*) – на вроду; на обличчя; на вигляд. *Подозрительная внешность* – непевний вигляд.

Вниз – вниз; наниз; донизу; (*к земле, на землю, на пол*) – додолу; на діл; долі; (*под гору*) – з гори. *Вниз под что-либо, под низ* – наспід.

Внизу – внизу; нанизу; сподом; (*в долине, на полу*) – долі; долом; долиною; на долині. *Внизу под чем-либо* (*на дне*) – сподом; на споді. *Внизу лежащий* (*нижний*) – спідній; долішній.

Внимание – увага. *Обращать внимание на что-либо* – звертати увагу на що; уважати на що; зважати на що; класти увагу на що; брати до уваги; (*находить привлекательным*) – накидати кого, що оком; (*сжалиться*)– зглянутися на кого. *Обращать внимание на себя* (*быть принятым во внимание*) – спадати кому на увагу; притягати, привертати до себе чию увагу. *Обрати, -те внимание* – уваж, уважте; вважай, уважайте. *Сосредоточивать внимание* – збирати, зосереджувати увагу на кому, чому. *Оставлять без внимания* – залишати, полишати без уваги; не звертати уваги на що; легковажити що; занехаяти; занедбати. *Принимать во внимание* (*в соображение*) – брати, взяти що на увагу; зважати на що; уважати на що; мати що на увазі. *Направлять внимание* – скеровувати увагу. *Принимая во внимание* – беручи до уваги що; зважаючи, уважаючи на що; маючи на увазі що; з уваги на що; з огляду на що. *Отвлечь внимание* – відвернути, відтягти увагу від чого. *Представлять чьему-либо вниманию* – подавати кому до уваги що; ставити що перед очі, на очі. *Отвратить, отвлечь внимание* – відвернути увагу. *Оказать внимание* – дати увагу кому; показати увагу; зробити ласку. *Относиться со вниманием к кому, чему* – віддавати увагу кому, чому; ставитися уважно, з увагою до кого, чого. *Внимание наше было занято тем* – ми турбувались про те. *Усиленное, строгое внимание* – пильна увага. *Во внимание к...* – з уваги на, до... *Достойный, заслуживающий внимания* – вартий уваги;

(*справедливый*) – слушний. *Вниманию* (*сотрудников*) – на увагу, до уваги (співробітників). *Привлекать внимание* – звертати увагу; брати очі на себе.

Внимательно – уважно; пильно. *Внимательно следить за кем, чем* – пильнувати кого, чого.

Вновь – знову; знов. *Вновь* (*образованный*) – ново (*утворений*).

Внушение – навіювання, навіяння кому чого; (*уговаривание, убеждение*) – намовляння; умовляння; намова; (*выговор*) – нагана; застереження. *Делать внушение* (*выговор*) – вичитувати кому; робити застереження; (*сильнее*) – висловлювати нагану. *Следовать чьим-либо внушениям* – іти за чиїми намовами.

Водить – водити. *Водить знакомство* – знатися з ким.

Воздушный – повітряний. *Воздушный флот* – повітряний флот. *Воздушные замки* – химери. *Строить воздушные замки* – думками багатіти; химери ганяти.

Воззрение (*созерцание*) – споглядання; (*взгляд*) – погляд. *Вырабатывать свои воззрения* – доходити (*до*) своїх поглядів; виробляти собі погляди.

Возле – біля; коло; край; близько кого, чого; (*рядом*) – обік (обіч, побік, побіч); попліч; поруч кого, чого; сумежно з чим. *Возле дверей* – одвір. *Возле кого, чего проходить* – іти проз кого, що.

Возмещать (*пополнять*) – надолужувати, надолужити; (*убытки, расходы*) – (по)вертати, (по)вернути; покривати, покрити; відшкодовувати, відшкодувати.

Возможно – може бути; можлива річ; можливо. *Насколько возможно* – яко(*як*) мога; як спромога. *Насколько возможно шире, лучше и т. д.* – якнайширше, якнайкраще і т. ин. *Возможно ли?* – чи може бути? *Возможно что...* – мабуть чи не...

Возможность – змога; спромога; спроможність; можливість; (*средство*) – спосіб. *Беспрепятственная возможность* – добра змога. *По возможности, по мере возможности, в меру возможности* – по змозі; по спромозі; по можливості. *Как только возможно* – якомога. *Нет возможности* – незмога: неспромога; несила; ані способу. *Не было возможности* – не було змоги, спромоги; можливости; не було як; несила була. *Иметь возможность* – мати спромогу; здужати; спромагатися. *Получить возможность чего* – спромогтися, спомогтися на що; мати змогу; дістати змогу. *Давать возможность* – давати змогу; спомагати на що. *Предвидится, возникает возможность чего-либо* – заноситься на що. *Имеющий возможность* – спроможний. *Не имеющий возможности* – неспроможний. *Неограниченные возможности* – необмежені можливості.

Возможный – можливий; можний. *Всеми возможными средствами* – усіма можливими засобами. *Делать возможным, невозможным* – уможливлювати; унеможливлювати.

Вознаграждать – винагороджувати. *Вознаграждать за убытки* – відшкодовувати.

Вознаграждение – винагорода; відплата; віддяка. *Вознаграждение кого* – винагорода кому.

Вознамериться – наміритися; наважитися; узяти думку, намір. *Твердо вознамериться* – напосістися. *Вознамериваться сделать что-либо* – наважуватись зробити що.

Возражать – заперечувати; (*отвечать*) – відповідати. *Возражать на что* – перечити чому; заперечувати кому. *На все это можно бы возразить так* – у всьому цьому можна б заперечити так.

Возражение – заперечення; (*ответ*) – відповідь. *Без возражений* – не сперечаючись; не заперечуючи. *Без возражений!* – не сперечатись! *Не допускающий возражения* – безсуперечний.

Возраст – вік; пора; літа; доба. *Возрастом* – завстаршкй; літами. *Детский возраст* – дитячий вік; дитячі літа. *Выходить из детского возраста* – з дітей виходити. *Юный возраст* – юнацький вік. *Зрелый возраст* – мужні літа; дійшлий вік. *В зрелом возрасте* – в літах. *Достичь зрелого возраста* – увійти в літа. *Среднего возраста* – середнього віку; середніх літ. *Пожилой возраст* – літній вік. *Предельный возраст* – крайній вік. *Преклонный возраст* – старечий, похилий вік.

Вокруг – навколо; навкруги. *Вокруг да около* – коло та навколо.

Воля – воля. *Давать волю* – давати попуск; попускати кому. *По своей воле* – по волі; по

своїй (власній) волі; із (власної) волі; своєю волею; з доброї волі; самохіть; охотою. *Не по своей воле* – несамохіть; не своєю волею; не з власної волі. *Против воли* – неволею; наперекір собі. *Волей-неволей* – рад-не-рад; хоч-не-хоч. *Действовать наперекор чьей воле* – іти проти чиєї волі. *Исполнять* (*чью*) *волю* – вволяти, вволити чию волю.

Вон (*отсюда*) – геть, гетьте; (*наречие*) – геть. *Вон там* – он; ген; онде; ген там; аж он. *Из рук вон* – казна що. *Вон куда* – он куди. *Вон туда* – он туди; геть туди. *Вон где* – онде; он-оно. *Вон тот* – отой; онтой.

Воображать – уявляти. *Мне вообразилось* – мені здалося.

Вообще – взагалі. *Вообще говоря* – загалом кажучи, беручи. *Вообще и в частности* – взагалі й зокрема.

Во-первых – по-перше; раз. *Во-вторых* – по-друге; удруге. *Во-первых, вы обязаны, а во-вторых* – раз, що ви зобов'язані, а друге (*по-друге*).

Вопрос – питання; запитання; запит; (*положение дела*) – справа; річ. *Вопрос выяснен* – справу з'ясовано. *Вопрос задается кем* – питання йде від кого. *Не предрешая этого вопроса* – не розв'язуючи наперед цієї справи. *Обсуждать вопрос* – обговорювати питання. *Вопрос подвергнется детальному обсуждению* – справу буде докладно обмірковано. *Предлагать вопрос* – ставити питання; запитувати; питати. *Подымать вопрос* – знімати, підносити питання. *Снимать вопрос* (*с повестки*) – знімати питання (з порядку денного). *Возникает вопрос* – повстає, виникає питання. *Возбуждать вопрос* – порушувати питання, справу. *Сложный вопрос* – складна справа; складне питання. *Разрешать вопрос* – розв'язувати питання, справу. *По вопросу о чем* – в справі чого. *Рабочий вопрос* – робітниче питання, робітнича справа. *Больной вопрос* – пекуча справа. *Очередной вопрос* – чергова справа. *Денежный вопрос* – грошова справа. *Освещать вопрос* – висвітлювати справу, питання. *Ставить вопрос на очередь – см*. **Очередь**. *Продовольственный вопрос* – харчова справа. *Ставить вопрос ребром* – ставити питання руба.

Воскресенье (*день*) – неділя. *В воскресенье* – в неділю; неділею. *В одно воскресенье* – котроїсь (одної) неділі. *Каждое воскресенье* – щонеділі. *Каждое воскресенье бывающий* – щонедільний.

Воспользоваться – покористуватися; скористуватися чим, (з) чого; (*использовать*) – використати що. *Воспользоваться* (*удобным*) *случаем* – використати нагоду.

Воспылать – запалати; запалитися; розпалитися. *Воспылать жаждою работы, деятельности* – запалитися до праці, до діяльності.

Восторг – порив; захват перед чим; захоплення чим. *Какой восторг* – яка розкіш; сама розкіш. *Приводить в восторг* – поривати; (*увлекать*) – захоплювати. *Не помнить себя от восторга* – нетямитися з радощів. *Замирать от восторга перед чем* – умлівати над чим.

Восторжествовать – взяти гору, верх. *Восторжествовать над препятствиями, врагами, трудностями и т. п.* – подолати, перебороти перепони, ворогів, труднощі. *Я* (*он и т. д.*) *восторжествовал* – я (він і т. ин.) переміг; мій (його і т. ин.) верх.

Востребование – домагання; зажадання. *Писать до востребования* – писати до запитання.

Вот – от; он; ось; ото; оце. *Вот же* – отож. *А вот же!* – ба! *Вот что* – ось що. *Как вот* – аж; аж ось; аж от. *Вот еще!* – ото; ат; ет! *Вот как!* – он як! ось як! овва! *Вот и все* – та і вже; та й по всьому. *Вот то-то и есть* – атож-то; отож-то й воно. *Вот потому, поэтому* – отож; тим-то. *Вот-вот* – ось-ось; от-от. *И вот* – так от. *Вот именно* – атож.

Впадать – западати; впадати; (*о реках*) – вливатися. *Впасть в несчастье* – на біду зійти; дістатися в біду. *Впасть в тоску, в меланхолию* – занудьгувати; вкинутись в тугу. *Впасть в уныние* – дійти до зневіри; вдатися в (*тяжку*) тугу; (*тяжко*) засумувати. *Впасть в многословность* – вдатися (вкинутися) в багатомовність. *Впасть в бессознательное состояние* – знепритомніти; втратити свідомість. *Впасть в обморочное состояние* – зомліти; умліти. *Впасть в нищету* – збідніти; зубожити.

Вперед (*наречие места*) – вперед, наперед; (*нар. времени*) – попереду; наперед; надалі; (*междометие*) – вперед! рушай! *Вперед выдаваться* – виставлятися. *Вперед выскакивать* – вириватися. *Ходить взад и вперед* – ходити туди й сюди; снувати. *Вперед, впредь так не делай* – надалі так не роби. *Ни вперед ни назад* – ні туди, ні сюди.

Впечатление – враження. *Производить впечатление* – справляти, робити враження на кого. *Производить сильное впечатление* – вражати кого. *Производить неприятное впечатление* – прикро вражати кого. *По первому впечатлению* – з найпершого враження.

Вписывать – вписувати. *Вписывать в список, книгу* – заводити до списку, до книги.

Вплоть до чего-либо – аж до; до самого, самої.

Впору – впору; вчас; вчасно; у свій час; саме в час; до речи. *Быть впору* (*об одежде, обуви*) – бути в міру, до міри.

Впредь – наперед далі; надалі. *Впредь до изменения* – (аж) до (дальшої) зміни. *Впредь до выяснения, получения и т. п.* – доки з'ясовано буде, доки одержано буде й т. ин. *В продолжение чего* – протягом чого; на протязі чого; через що; крізь що; за чого.

Впрочем – проте; втім; а проте, а втім; (*в начале фразы*) – зрештою.

Вражда – ворогування, ворожнеча. *Питать вражду к кому-нибудь, враждовать с кем* – ворогувати проти кого. *Исконная вражда* – давня ворожнеча.

Врать – брехати. *Врать сильно* – тяжко брехати. *Врать искусно* – щільно брехати. *Врать в глаза* – в живі очі брехати.

Вред – шкода; (*повреждение*) – вада. *Вред причинять, приносить, наносить* – шкоду чинити; шкодити; вадити; шкідливим бути. *Непоправимый вред* – непоправна шкода. *Во вред пойти* – вийти на шкоду. *Вред терпеть* – мати шкоду. *Во вред* – на шкоду; на втрату. *Во вред служить* – іти на шкоду; зашкодити; пошкодити. *Делать вред* – шкоду робити, чинити; шкодити.

Время – час; пора; часина; доба. *Короткое время* – малий час; часочок; часинка; мала часина. *В короткое время, за короткое время* – за малий час; не за великий час; за малу часину. *Продолжительное время* – великий час; довший час. *Рабочее время* – робітний, робочий час. *Во время, во времена кого, чего* – за кого, за чого; за часів кого, чого; під що; підчас чого. *Со времени* – від часу, від часів. *До времени* – до якогось часу; поки що. *С какого времени* – відколи; з якого часу. *С этого времени* – відтепер; з цього часу. *С того времени* – відтоді; з того часу; з тих часів. *Со времени* (*революции, ревизии и т. п.*) – від часу (революції, ревізії і т. ин.) *С давнего времени* – з давніх часів; з давньої давнини; з давнього давна; з давніх давен. *С незапамятных времен* – з давніх давен; від найдавніших часів. *С того времени, как* – з того часу, як; відколи. *С некоторого времени* – з якогось, від якогось часу. *В какое время?* – якого часу? *Около того времени* – близько того часу. *В это время* – тим часом; в цей час; під цей час. *А в это время* – аж тут; аж під цей час. *В то время* – тоді; того часу; в той час; під той час; тими часами; на той час; на ту пору. *В то же время* – рівночасно; одночасно; в той-таки час; в той самий час. *В одно время* – заразом; одночасно. *В одно и то же время* – за одним заходом; одночасно. *Тем временем* – тим часом; поки що. *В то время, как* – тим часом як. *Все время* – раз у раз, раз по раз. *Раньше времени* – без часу. *В свое время* – за свого часу; свого часу; в свій час; (*своевременно*) – своєчасно. *Вовремя* – вчасно; впору; на свій час. *Не в свое время, не вовремя* – невчасно; не в час; не свого часу. *Всему свое время* – на все свій час. *Для своего времени* – як на свій час; як для свого часу. *Во всякое время* – повсякчас; повсякчасно. *Это было не в наше время* – це ще не за нас було; не в наші часи те діялося. *В недавнее время* – недавніми часами. *В прежнее время* – попередніми часами; за попередніх часів; давніших літ; перше; попереду. *В последнее время* – останнім часом; останніми часами. *В старое время* – за давнього часу; в старовину. *По теперешним временам* – як на тепер; як на ці часи. *До последнего времени* – донедавна. *В другое время* – иншим часом. *До сего, до настоящего времени* – досі; до цього часу. *До того времени* – доти, дотіль. *До поры до времени* – поки що; доки що; до слушного часу; до часу. *До позднего времени* – допізна; до пізньої години. *На время* – на час; до часу; про

час. *На некоторое время* – на якийсь час. *На неопределенное время* – на безрік. *На вечные времена* – на вічні часи; на безвік; у вічний час. *Спустя, через некоторое время* – по часі; згодом; перегодом, перегодя (*якийсь час*); незабаром; невдовзі; туди далі; по якійсь годині; за якимсь часом. *Спустя долгое время* – по довгому часі. *Продолжительное время* – довго; чимало часу. *В непродолжительном времени* – незабаром; незадовго. *С течением времени* – дедалі; з часом; з бігом часу. *В течение некоторого времени* – протягом, на протязі якогось часу. *В течение непродолжительного времени* – не за великий час; протягом, на протязі недовгого часу. *От времени до времени* – час від часу; з часу до часу. *По временам, время от времени* – часами; десь-не-десь; коли-не-коли; десь-колись. *В ночное время* – уночі; нічною добою; нічної доби; вночішнього часу. *В любое время* – коли хочете. *Время дообеденное* – задобіддя; задобідня година. *В обеденное время* – в обіди. *Время послеобеденное* – пообідній час; сполуденок. *Время года* – пора; доба року. *В свободное время* – на дозвіллі; гулящого часу; вільного часу; гуляючи. *Есть время* – є коли. *Отсутствие свободного времени* – нікольство. *Не хватать, не доставать времени* – ніколитися. *Нет времени* – нема коли; ніколи; не маю часу. *Удобное, благоприятное время* – добра нагода; добра година; слушний час; сприятлива година. *Надлежащее время* – певний, слушний час. *Потребует много времени – см.* **Требовать.** *Неблагоприятное, бедственное время* – лихий час; лихоліття; тяжка година; знегіддя; знегода. *В условленное время* – умовленої години; як умовлено. *В лучшие времена* – за кращих часів. *Указанное время* – зазначений час. *Определенное время* – певний, визначений, призначений час, термін. *В определенное время* – певного часу; за певний, визначений час; (*в опред. сроки*) – певними термінами. *Теперешнее время* – теперішні часи; цьогочасність. *Старые времена* – старі часи; давнина; старовина; старосвіччина. *В настоящее время* – на теперішній час. *До настоящего времени* – донині; дотепер. *На будущее время* – надалі; на дальший час; на майбутнє. *По настоящему времени* – на теперішній час. *В давние времена* – давніми часами; у давні давна. *Относящийся к этому, к тому, к новому времени* – цьогочасний; тогочасний; тодішній; новочасний. *Требующий, отнимающий много времени* – забарний; загайний. *Время летит* – час біжить; час не змигнеться. *Время прибавочное* (*для работы*) – надробочий час. *Время упущено* – проминуто час; (*шутя*) – пора перепорилася. *Время идет* – час минає, плине. *Время скоро проходит* – час швидко упливає. *Время терять* – гаяти час; марнувати час. *Выиграть время* – вигадати час. *Время поступления бумаги* – час вступу паперу. *Во сколько времени* – за скільки часу; за який час. *В рабочее время* – робітною, робочою порою; в робочу пору; в робочий час. *Улучить, выбрать время* – вигадати годину; добрати часу. *Свободное время* – дозвілля; гулящий час. *Нет свободного времени* – часу немає; (*от работы*) – виробу немає. *В какое время* – в яку годину; в яку пору. *Как раз в то время* – саме тоді; саме під той час. *На это требуется много времени* – на це треба багато часу; це відбере багато часу. *Летнее время* – літо. *В летнее время* – влітку; вліті; літньої доби. *Нужно идти в духе времени* – треба потрапляти часові.

Все – все, усе. *Все решительно, совершенно все* – геть усе; чисто все; геть чисто) все; дочиста.

Всеоружие – повновзброєння. *Во всеоружии* – при повній зброї. *Во всеоружии опыта и знания* – геть узброєний досвідом та знанням.

Вслед – слідком; слідом; услід. *Вслед за тем* – слідом за тим. *Идти вслед за кем* – йти за ким.

Вследствие *чего* – через те; внаслідок того; а тому; з тієї причини. *Вследствие того, что…* – маючи на увазі, що… *Вследствие изложенного* – тому; зважаючи на сказане. *Вследствие ходатайства, прошения* – зважаючи на клопотання, прохання.

Вспылить – запалитися; розпалитися; спалахнути; загорітися гнівом. *Вспылив* – зопалу.

Вставать – вставати. *Вставать с места* – підводитися. *Вставать поспешно* – схоплюватися. *Вставать против кого* – повставати проти кого.

Встреча – зустріч; (*встречание*) – (зу)стрічання. *При первой встрече* – з першої зустрічи. *Навстречу кому, чему* – назустріч кому, чому. *Выйти навстречу кому* – вийти проти кого.

Всякий – усякий, усяк, усяке; кожен, кожний. *Решительно всякий* – кожнісінький; геть усякий. *Без всякого* – без ніякого. *Во всяком случае* – у всякому, в кожному разі. *Всяко бывает* – усяко, усякого буває, трапляється. *Всячески* – всіма способами, на всі лади. *В ТЕЧЕНИЕ* – протягом; на протязі; через що; за чого. *В течение* (*целого*) *года, дня…* – протягом (усього, цілого) року, дня…; через (увесь) рік, день.

Входить – входити; увіходити; вступати. *Входить* (*вникать*) *во что* – вдаватися (*пильно*) в що; доходити (*до чого*); додивлятися до чого; доглядатися до чого. *Он ни во что не входит* – він ні про що не дбає. *У* (*меня*) *вышло что* – вивівся (*я*) з чого.

Выбирать – вибирати. *Выбирать кого чем* – обирати кого за (*на*) кого. *Выбирать по вкусу* – добирати собі до смаку. *Выбирать поодиночке* – визбирувати.

Выбор – вибір; (*о товарах*) – добір; (*о людях*) – обрання. *Выбор предоставить* – дати до вибору; полишити на вибір. *Производить выборы* – переводити вибори; вибирати. *Выбор пал на…* – вибір припав на кого, вибором спинились на кому. *Большой выбор чего* – багато до вибору чого.

Вывод – висновок. *Делать вывод* – робити висновок; висновувати.

Выговор – вимова; говірка; (*наказание*) – нагана; догана; докір. *Делать выговор* – вимовляти кому; робити кому догану; (*упрекать*) – дорікати, висловлювати догану. *Получать выговор* – діставати догану. *Строгий выговор* – гостра догана.

Выгода – зиск; користь; бариш; вигода. *Извлекать выгоду* – мати з чого зиск; користуватися з чого; баришувати на чому.

Выдавать, выдать (*что*) – видавати, видати що. *Выдавать кого* (*предать*) – виказувати, виказати на кого; зрадити кого. *Выдавать себя за кого* – видавати, виставляти себе за кого.

Выдача – видавання; видача. *Выдача денег* – виплата.

Выдвижение – висування. *По выдвижению* (*получить должность*) – з висування (дістати посаду). *В порядке выдвижения* – як висування; для висування.

Выдерживать – видержувати витримувати; (*горе, страдание*) – терпіти. *Выдерживать что* (*тон, стиль, характер и т. п.*) – додержувати чого (тону, стилю, характеру і т. ин.).

Вызывать – кликати; викликати. *Вызывать что* (*быть причиною чего*) – призводити до чого; спричиняти що; спричинятися до чого. *Вызывать кого на что* – зрушити кого на що. *Это вызывается* (*многими причинами*) – це залежить від (багатьох причин).

Выносить – виносити; (*переживать*) – витерплювати; стерплювати. *Вынести унижение* – дізнати наруги.

Вынужденный – приневолений; вимушений; примушений; змушений; присилуваний. *Быть вынужденным* – мусіти; бути приневоленим.

Выписывать – виписувати. *Выписывать книги, газеты* – передплачувати книги, газети.

Выплата – виплата. *На выплату* (*купить*) – навиплат (*купити*).

Выражать, -ся – висловлювати, -ся; (*обнаруживать что*) – виявляти, -ся; (*определять*) – визначати, -ся. *Выразить на письме* – висловити листовно; списати. *Если можно так выразиться* – коли можна так висловитися; сказати б. *Выражать нетерпение* – нетерпеливитися. *Выражать в рублях, червонцах* – показувати карбованцями, червінцями. *Средства, выразившиеся в сумме (140) руб.* – кошти, що становлять (140) карб.; кошти на суму (140) карб.

Выражение – висловлювання; вислів; (*лица*) – вираз. *Находить выражение в чем* – виливатися в чому. *Без выражения* – безвиразно. *Придавать выражение* (*лицу*) – надавати вираз (*обличчю*). *По выражению* (*лица*) – з виразу (*обличчя*).

Выручать – рятувати; (*торг.*) – вторговувати. *Суммы, вырученные от продажи* – суми від продажу чого; суми вторговані за що; виторг за що.

Высказываться – висловлюватися. *Высказываться в чью пользу* – висловитися, озватися за кого. *Высказываться в чем* – висловлюватися, обзиватися про що.

Высокий – високий. *Самый высокий* – найвищий. *Высокий ростом* – високий на зріст.

Высота – височінь; височина; висота. *Высотой* – заввишки. *На одной высоте с чем, кем* – врівні з чим, ким.

Вытекать – витікати, точитися. *Вытекать из чего* – випливати з чого.

Выход – вихід; (*уход*) – відхід. *Перед выходом* (*выходя*) – на виході; *перед уходом* – на відході. *Выход из положения* – рятунок; порятунок; рада; порада. *Нет выхода* (*безвыходное положение*) – нема ради; кінці в край. *Из этого нет выхода* – на це нема ради. *Найти выход* – зарадити кому або собі; дати собі раду; зарадити собі з чим. *По выходе* – вийшовши.

Выходить – виходити. *Выходить наружу* – виявлятися, пробиватися, виступати (*наверх*). *Выходить из себя* – аж із шкури вилазити: із себе пнутися; аж нестямитися. *Выходит* – виходить; (*следовательно*) – отже; (*следует думать*) – випадає. *Вышло по-моему, как я говорил* – на моє вийшло; на моє слово спало. *Вышли* (*у меня*) *все деньги* – (*я*) витратився з грошей. *Из этого ничего не выйдет* – нічого з того не буде. *Вышло все* – (*вже*) по всьому. *У меня вышло хорошо* (*мне удалось*) – я вдав добре.

Вычет – відрахування; вивертання. *Сделать вычет из жалованья* – відрахувати, вивернути з платні. *За вычетом* – вирахувавши.

Выше – вище від кого, від чого, над кого, що; понад кого, що; поверх кого. *Нет выше* – нема в світі над що, як що. *Быть выше всего* – перевищувати все. *Выше* (*своей стоимости*) – понад (свою вартість). *Делаться выше* – вищати; підвищуватися. *Вышестоящий орган* – вищий орган.

Выяснение – вияснення; з'ясування. *До выяснения чего* – доки вияснить ся, з'ясується що. *По выяснении* – вияснивши; з'ясувавши.

Где – де. *Где бы* – де б. *Где бы ни* – хоч де; де не. *Где бы то ни было* – хоч би де; (*где попало*) – абиде. *Кое-где* – де-де; де-не-де; подекуди. *Где же* – де ж; де-то. *Где-нибудь* – де-будь; де-небудь; десь. *Где-нибудь в другом месте* – деінде. *Где-то* – десь; де-то. *Где угодно* – де хоч (*хочте*). *Вот где* – осьде; онде; аж ось. *Да где уж* – та ба. *Где уж тебе* – куди тобі. *Где уж, где там* – де там; де ж пак. *Где наше не пропадало* – куди наше не йшло.

Гибель – загин; загибель; (*бедственное положение*) – безголів'я; (*несметное множество*) – сила; сила-силенна; безліч. *Привести к гибели* – довести до загину.

Глава – голова; (*в книге*) – розділ; (*купол*) – баня. *Во главе* – на чолі. *Быть во главе* – стояти на чолі; вести перед.

Главный – головний; найстарший; чільний. *Главное* – головне. *Самое главное* – найголовніше; головна річ; суть.

Глаз – око. *В глаза* – в очі; у вічі. *Прямо в глаза* – у живі очі. *Зоркие глаза* – бачучі очі. *На глазах* – перед очима. *За глаза* – позаочі. *За глаза станет* – аж надто стане. *Во все глаза* – на все око. *На глаз* – як глянути; (як) на око. *С глазу на глаз* – віч-на-віч; сам-на-сам. *С глаз чьих* – з-перед кого. *Своими глазами* – на свої (власні) очі. *Простым* (*невооруженным*) *глазом* – на вільне око; простим (*голим*) оком. *Одним глазом* – на одне око. *И в глаза не видал* – і на очі не бачив. *Прочь с глаз* – геть з-перед очей. *В глаза бросаться* – впадати в око (очі); брати очі на себе. *Быть в глазах* (*на виду*) – в оці бути. *Не спускать с глаз* – мати на оці. *Мелькать перед глазами* – набігати на очі. *Показываться на глаза* – даватися у вічі. *И глаз не показывает* – і очей не показує. *Попадаться на глаза* – навертатися на очі. *Пыль в глаза пускать* – напускати туману. *Хлопать глазами* – кліпати очима; лупати очима. *Глаза разбежались* – очі забігали. *Следить глазами* – зорити. *Глаза колоть чем* – викидати на очі що; вибивати очі чим. *Искать глазами* – позирати. *Окинуть глазом* – озирнути; оком обняти. *Открывать, закрывать глаза* – розплющувати, заплющувати очі. *Охватывать глазом* – оком сягати; зглянути; засягти. *Не смыкать глаз* – оком не стинати. *Лишь бы с глаз долой* – аби з очей. *Глаз нельзя оторвать* – аж очі вбирає. *Куда глаза глядят* – світ за очі.

Глазомер – окомір. *На глазомер* – на око.

Гласность – гласність; привселюдність. *Предавать гласности* – розголошувати; подавати до вселюдної відомости.

Глубина – глиб; глибина; глибінь; глибочінь; глибокість. *Глубиною, в глубину* – завглибшки. *В глубине* – на споді. *Во всю глубину* – на всю глибочінь. *Из глубины* – зглибока; з-під спода. *Проникать в глубину чего-либо* – засягати вглиб чого; брати (що) зглибока. *Не отличаться глубиной* (*о мысли и т. п.*) – не глибоко сягати.

Глубокий – глибокий. *Очень глубокий* – глибочезний; глибоченний. *Глубокая печаль* – тяжка туга. *Глубокий траур* – велика жалоба. *Глубокий поклон* – низький уклін.

Глупость – нерозум; дурний розум; дурість; дурощі; (*мелочь, пустяк*) – дурниця. *По глупости* – з дурного розуму. *Вот глупости* – дурниця! *Делать глупости* – дурниці робити, виробляти.

Глупый – нерозумний; дурний; на розум небагатий. *Глупо* – нерозумно; по-дурному; немудро. *Совершенно глупый* – дурнісінький. *Глупым сделаться* – здурніти; подурнішати. *Глуп как пробка* – дурний як пень.

Глухой – глухий. *Глухое место* – глушина. *Глухая ночь* – глупа ніч.

Глядеть – дивитися; позирати. *Не глядя* – наосліп; сліпцем. *Того и гляди* – так і дивись; от-от.

Гнев – гнів; гнівання; серце; пересердя. *Разразиться гневом* – скипіти від гніву. *В гневе* – угнівившись; під гарячу руку (*руч*). *Воспылать гневом* – загорітися гнівом. *От гнева* – з гніву. *Вскипеть гневом* – скипіти; запалитися. *Возбуждать гнев в ком* – гнівити, розлютовувати кого.

Говорить – казати; говорити; мовити про, за кого, що; (*беседовать*) – розмовляти. *Говорить на каком-либо языке* – говорити якоюсь мовою; (*на многих языках*) – багатьма мовами. *Говорить в свою пользу* – на свою руч горнути. *Говорить в защиту кого* – говорити в обороні кого; промовляти за ким, за чим. *Говорить в тон кому* – мовити під лад кому. *Начинать говорить* – знімати мову. *Продолжать говорить* – казати далі; провадити (далі). *Говорить будто заученное* – вичитувати. *Говорить вздор* – теревенити, правити нісенітниці; торочити; верзти язиком; дурниці верзти; правити; плескати. *Говорить наобум* – говорити навмання. *Говорить не стесняясь* – говорити (*казати*) без обрізків. *Говорить сквозь зубы* – цідити. *Говорить речь* – промовляти. *Говорить по чьему-либо адресу* – на чию сторону (адресу) казати. *Говорить в шутку* – на сміх, на жарт; жартом, жартома казати. *Говорить медленно, протяжно* – говорити вивагом. *Говорить обиняками* – говорити манівцями. *Говорить и так, и этак* (*противоречиво*) – двоїти; гнути й туди й сюди. *Говорить пространно* – розводитися. *Говорить по правде* – направду казати. *Говорить намеками* – казати наздогад. *Говорить понаслышке* – від людей казати. *Говорить наизусть* – казати з уст. *Говорят* – кажуть (*люди*). *Говорят* (*же*) *вам, что…* – казано ж бо вам, що… *Говорить на чей счет* – казати на карб чий. *Поговорить толком, детально* – поговорити до пуття, докладно. *Откровенно говоря* – щиро кажучи; правду кажучи. *Собственно говоря* – властиво. *Говоря словами* (*такого-то*) – мовляв (кажучи) словами когось; мовляв хтось. *Не говоря о чем-либо* – поминувши щось. *Коротко говоря* – найшвидше сказати; коротко кажучи. *Не говоря дурного слова* – не казавши лихого слова. *Говорите толком* – кажіть ладом. *Говорите кстати, удачно, толково, дельно* – казати до ладу, до пуття. *С ним мне неприятно говорить* – він мені не до розмови. *Говорить несообразное* – казати таке, що й купи не держиться. *Нечего и говорить, не стоит и говорить* – шкода й казати; шкода й мови. *Ну вот он и говорит* – отож він і каже. *Да говорите же* – та ну-бо кажіть. *Одинаково говорить* (*то самое*) – казати в одно.

Говориться – говоритися; казатися; промовлятися. *Как говорится* – мовляв; як той казав; як той мовляв; сказано; як то кажуть. *Так говорится* – так кажуть. *Говорится о…* – мова мовиться про…

Год – рік. *Текущий год* – цей, поточний, біжучий рік. *В этом, нынешнем году, сего года* – цього року, цей рік. *В прошлом году* – того року; минулого року; торік. *Позапрошлый год* –

позатой рік. *В позапрошлом году, третьего года* – позаторік. *Будущий год* – наступний рік. *В будущем году* – нарік. *Год тому назад* – (*буде*) тому рік. *Из года в год* – рік у рік; рік повз рік. *С небольшим* (*три*) *года* – (*три*) роки з чимсь. *Прежде окончания года* – раніш (перед тим), як скінчиться рік. *В прежние годы* – за колишніх (давніших) років. *До истечения года* – до року. **в** *(1907) году* – (1907) року, в (1907) році. *В один год* – одного року, за один рік. *Год от году, каждый год* – щороку; кожного року, щорік. *В год* (*три тысячи платы*) – (три тисячі) річна. *Через год* (*после чего*) – за рік (*по чому*); у рік (*за чим*). *Каждый год* – щороку. *В продолжение* (*всего*) *года* – через (цілий) рік; протягом (цілого) року. *Два раза в год* – двічі на рік. *Такой-то год пошел кому-либо* – на такий рік пішло, звернуло кому; у такий рік уступив хто. *Круглый год* – цілий рік; цілісінький, увесь рік. *Полгода* – півроку. *Высокосный год* – переступний рік. *Учебный год* – шкільний, академічний рік. *Время года* – пора року. *Молодые годы* – молодий вік; молодощі. *Годы проходят* – літа (*роки*) минають. *В молодые годы* – віку молодого; за молодощів. *Пока позволяют года* – поки служать літа.

Годный – придатний; здатний, годящий на що, до чого. *Годный к употреблению* – ужитковий.

Голова – голова. *Задирать голову* – дерти голову; (*иронично*) – кирпу гнути. *Повесить голову* – похнюпитися; похнюпити голову (ніс). *Покачать головою* – покрутити, похитати головою. *Кивнуть головою* – кивнути головою. *Стоять, постоять головою за кого, что* – важити життям за кого, що; відважувати, відважити життя за кого, що. *Поплатиться головою* – накладати, наложити головою (*душею*); заплатити своєю головою. *Сложить голову* – лягти головою; наложити головою. *С головы до ног осмотреть кого* – обміряти, обкинути кого поглядом від голови до ніг. *Очертя голову* – наосліп; сліпма. *Сломя голову* – стрімголов; прожогом. *Голова кругом идет* – голова обертом іде; голова туманіє. *Голова кружится у кого* – вернеться світ кому. *Голова болит у кого* – голова болить кому, кого. *Голова закружилась у кого* – занорочило голову кому; заморочилася голова кому. *Как снег на голову* – нежданo-негадано; несподівано. *Из-под головы* – з-під голів. *Приходить в голову* – спадати, спливати кому на думку. *Забрать себе в голову* – убгати собі в голову; взяти собі думку; вкинути в голову собі що. *Засело что-либо в голове* – запало щось у голову; уроїлось у голову кому. *Не выходить из головы* – не сходити, не виходити, не спадати, не йти з думки; стояти кому на думці. *Ломать себе голову* – морочитися з чим; клопотати голову собі; сушити собі голову. *Снимать голову* – стинати голову. *Взбрело в голову кому* – ухопилося голови кому; спало на думку кому. *Потерять голову* – стерятися; заморочитися; не дати ради собі. *Вбивать себе в голову* – взяти собі думку; забрати в голову; убгати собі в голову. *Вбить, вдалбливать в голову кому* – втокмачити кому в голову; вкидати, вкинути кому в голову. *Выкинуть из головы* – спустити з думки що. *Вниз головою* – сторч; сторч головою; сторчака; догори ногами. *Забивать кому голову* – морочити голову кому; памороки забивати кому. *Наголову разбить* – побити в пень. *Сколько голов, столько и умов* – що голова, то й розум.

Голод – голод. *Товарный голод* – товаровий голод. *Сносить голод* – терпіти голод.

Голос – голос. *Говорить грубым* (*низким*), *высоким* (*тонким*) *голосом* – говорити товсто, тонко (тоненько). *Вполголоса* – півголосом. *Во весь голос* – на повен голос; на цілий (свій) голос. *Не своим голосом* – не своїм голосом. *Понижать голос* – притишувати голос. *Повышать голос* – підвищувати голос. *Голоса недостает у кого* – голосу не стає кому; голосу не відтягне хто. *Слабый голос* – тихий голос. *В один голос* – одноголосно. *Голос совести* – голос сумління. *Слышен голос* – чути голос. *Совещательный голос* – дорадчий голос. *Решающий голос* – ухвальний голос. *Избирательный голос* – виборчий голос. *Иметь право голоса* – мати право на голос. *Поднимать голос* – підносити голос. *Взять голос* – забрати голос. *Подавать голос на кого-либо* – подавати голос за (на) кого; голосувати за (на) кого; віддавати голос кому. *Подача голосов* – голосування. *Избирать подачей голосов* – обирати голосуванням. *По большинству голосов* – більшістю

(перевагою) голосів.

Голый – голий. *Голые слова, факты* – самісінькі слова, факти. *Голая истина, правда* – щиа, чиста правда. *Гол как сокол* – голий як бубон, як турецький святий.

Гора – гора. *В гору* – на гору, під гору. *Под гору* – з гори. *По горе* – горою. *Идти в гору* (*приобретать значение*) – іти (вгору; силу брати, забирати; у силу вбиватися. *Как на каменную гору надеяться* – покладатися на кого, мов на твердий мур; цілком (як на себе) здаватися на кого; цілком звірятися на кого. *Не за горами* – незабаром; невдовзі. *Как гора с плеч* – як камінь із серця. *Горой стоять за кого* – розпинатися за кого (за ким). *Гора родила мышь* – зробив з леміша швайку.

Гораздо – багато; багацько; далеко; геть. *Гораздо лучше, хуже* – далеко краще, гірше.

Горе – горе; лихо; біда. *Предаваться горю* – в тугу вдаватися. *Жгучее горе* – пекуча журба; живий, пекучий жаль. *Горе охватывает* – жаль, журба бере, обнімає, обгортає. *С горя* – з жалю; з журби; з горя. *И горя мало* – байдуже; ні гадки. *Причинять горе кому-либо* – завдавати, робити, чинити кому жалю, туги. *На горе себе* – собі на лихо; собі на безголів'я; собі на горе. *Изведать, претерпеть горе* – набратися горя, лиха; перегорювати; випити гіркої. *Мыкать, терпеть горе* – горе терпіти; поневірятися; бідувати. *Испытать много горя* – зазнати багато лиха; набратися лиха. *Предотвратить горе* – запобігти лихові. *Помочь, пособить горю* – лихові зарадити. *Постигло горе кого* – упало горе на кого; спобігло горе кого; спіткало лихо кого. *Не зная горя* – безжурно; безнапасно. *С горем пополам добыть* – розпарювати.

Горло – горло; горлянка. *Во все горло* – на все горло. *Заткнуть кому горло* – заткнути пельку кому; зацитькати кого.

Город – місто. *В город* – до міста; на місто. *Центр города* – середмістя. *Ни к селу, ни к городу* – ні сіло, ні впало; ні до ладу, ні до прикладу.

Городить – городити.

Горячий – гарячий. *По горячим следам* – по теплому сліду. *Сгоряча* – згарячу; зопалу. *Городить вздор* – верзти; плескати.

Готовность – готовність; охота. *В готовности* – напоготові. *С готовностью* – охоче; дуже радо; з охотою; залюбки.

Готовый – готовий; наготовлений; злагоджений; зладжений; влаштований; (*огласный, склонный*) – готовий на що; охочий; ладен; радий; радніший. *Готовый к услугам* – готовий до послуг, до послуги. *Быть готовым, наготове* – бути напоготові.(*Я*) *все готов* (*для вас*) *сделать* – (я) радніший все (для вас) зробити. *Готовые деньги* – готівка.

Граница – межа; грань; (*только политическая*) – кордон. *Провести границу между чем* – покласти межу. *Выйти из границ, перейти границы* – перебрати міри; перейти, ступити через край. *Проводить границу чего* – обмежовувати що.

Грех – гріх. *Вводить в грех* – на гріх; до гріха призводити; до гріха доводити. *Есть тот грех* – ніде, нема де гріха потаїти; нема де правди діти. *С грехом пополам* – так-сяк; через верхи.

Гроб – труна, домовина. *До гроба, по гроб* – до смерті; повік; поки світ сонця. *Одной ногой в гробу* – на тонку пряде. *Вогнать в гроб кого* – на той світ загнати.

Да – так; еге; (*но*) – але; та; так. *Конечно да* – егеж; авжеж; атож. *Да* (*говорите*) *же!* – та ну-бо (кажіть); кажіть-но. *Да будет* – хай, нехай буде. *Да и ну* – та й давай; та й ну, нум. *Да ведь* – таж; таджеж. *Да и* – та й.

Даваться – даватися. *Не дается мне что-либо* (*не удается*) – не вдам цього; мені цього не вдати. *Не дается мне в руки* – не йметься мені; до рук мені не дається.

Давать – давати. *Дай-ка, дайте-ка* – дай лиш, лишень; дайте лиш, лишень. *Давай, давайте* (*ну-ка*) – ну; нум; нумо; давай; давайте. *Давать отступное* – одчіпного давати. *Давать в обрез* – видавцем давати. *Дать себя обмануть* – датися на підмову. *Дать знать* – повідомити, сповістити кого; дати, подати звістку кому; оповістити кого. *Дать всем* – обдати (всіх). *Дать себя знать, помнить, почувствовать* – даватися знати кому; даватися взнаки, втямки; увірятися; упікатися кому. *Давать взамен чего* – давати замість

чого; підставляти чим. *Давать на подержание* – позичати на деякий час. *Давать письменное обязательство* – давати писане зобов'язання. *Давать понять* – давати на розум, на здогад кому; давати в догади кому. *Дать маху, промах* – схибити; (*шутл.*) – шпака вбита. *Ни дать, ни взять* (*такой*) – достоту (такий); точнісінько (такий). *Дать нахлобучку* – прочуханку дати.

Давний – давній; давнішній; (*прежний*) – колишній. *Очень давний* – давезний; позаколишній; (*с коих-то веков*) відколишній.

Давно – давно. *Не так давно* – не так давно; нещодавно; недавно. *Довольно давно* – давненько. *Давно когда-то* – давно колись. *Очень давно* – віддавна; давним-давно. *Давно прошедший* – позаколишній. *Давным-давно* – хтозна-коли.

Давность – давність; давнина. *Пришедший в давность* – задавнений; задавнілий. *По праву давности* – правом давности. *Погасительная давность* – задавнення; касувальна давність.

Далее – далі. *Чем далее* – щодалі. *И так далее* – тощо. *Далее идти некуда* – по саме нікуди.

Далеко – далеко. *Очень далеко* – геть далеко. *Дальше* – далі. *Чем дальше* – дедалі; щодалі. *Как можно дальше* – якнайдалі; щонайдалі. *Далеко* (*тебе*) *до...* – куди (тобі) до... *Далеко больше, чем* – геть більше ніж (*як, за*); перейшло за. *Далеко не так* – зовсім не так.

Дальнейший – дальший. *В дальнейшем* – надалі.

Дальность – далечінь, далекість. *За дальностью расстояния* – через далечінь.

Дар – дар; дарунок; (*дарование*) – дар; хист; здібність. *Принести в дар* – подарувати.

Даровать – дарувати. *Даровать помилование, амнистию* – помилувати, амністувати.

Даровой (*пришедшийся даром*) – дармовий; даровий; (*подаренный*) – дарований; подарований.

Даром – дурно; задурно; даром; дарма; за так грошей; (*напрасно*) – марно; даремно; надаремне; дурно. *Чуть не даром* – запівдарма. *Совершенно даром* – дурнісінько. *Даром что...* – дарма що... *Не пройти даром* – не минутися так (*дурно*); датися взнаки.

Дверь – двері. *Под дверью* – під дверима. *У дверей* – коло дверей. *При закрытых дверях* – неприлюдно; за зачиненими дверима. *При открытых дверях* – прилюдно; привселюдно. *Указать на двери* – показати на виступці. *Хлопать дверьми* – грюкати, грякати дверима.

Двигать, -ся – рухати, -ся; рушати; совати, -ся; сунути, -ся; посувати, -ся; (*о частях машин*) – ходити. *Двинуться* (*отправиться*) *куда* – податися куди. *Двигаться медленно* – посуватися звільна; (*о езде*) – плуганитися;(*о ходьбе*) – чвалати.

Движение – рух; хід. *Движение рефлекторное* (*невольное*) – відрух. *Движение вперед* (*о культуре*) – поступ. *Прийти в движение* – заворушитися; взятися рухом. *Приводить в движение* – давати рух чому. *Без движения* – нерухомо.

Двор – двір; подвір'я; (*место под двором*) – дворище. *На дворе* – надворі. *Во дворе* – у дворі; на подвір'ю. *Задний, черный двор* – задвірок. *Находящийся во дворе, выходящий во двор* – надвірний. *Со двора* – знадвору. *Не ко двору* – не до діла; не до речи. *Постоялый двор* – заїзд.

Дебаты – дебати; суперечки. *Жаркие дебаты* – палкі дебати.

Дежурство – черга; (*на часах*) – варта. *Дежурство принять* – заступити чергу. *Дежурство сдать* – здати чергу. *Мое дежурство* – я чергую.

Действие – дія; діяння; (*поступок*) – учинок; (*о машине*) – хід; (*в пьесе*) – дія, акт; (*юрид.*) – чинність, сила. *Образ действия* – поведінка; поводження. *Иметь действие* – мати силу. *Привести машину в действие* – пустити машину в хід. *Место действия* – місце дії, чину. *Оказывать, производить действие* – діяти на кого; (*влиять*) – впливати на кого, що. *Какое действие это произвело на него?* – як це на нього подіяло? який вплив, враження це на нього мало (справило)? *Распространять действие* (*закона*) *на что* – поширювати чинність (закону) на що. *Обратное действие* – зворотна, відворотна сила. *Оскорбить действием* – зневажити чинно, чином.

Действительно до... – має силу до... *Действительио так* – справді так.

Действительность – дійсність. *В действительности* – на ділі; справді; насправді.

Соответствующий действительности – см. **Соответствующий.**

Действовать – діяти; чинити; орудувати; (*о машинах*)– робити, працювати (*кроме того см.* **Делать**). *Действовать по-своему* – чинити по-своєму; ходити своїм робом. *Действовать заодно с кем против кого* – чинити проти кого спільно з ким; накладати з ким проти кого. *Действовать справедливо, дурно* – чинити справедливо, погано; ходити правим, лихим робом. *Действовать на кого* – діяти на кого; (*влиять*) – впливати на кого. *Действующий* – що діє; діяльний; (*о законах*) – чинний. *Действовать в качестве кого* – виступати за кого.

Декрет – декрет. *Издавать декрет* – видавати декрета про що; задекретувати що.

Делать – робити: діяти; чинити. *Делать* (*свое дело*) исправно – справлятися; правити діло. *Делать скачками* – прихапцем робити. *Делать усердно* – робити щиро; припадати до роботи; пильнувати роботи, праці. *Делать что-либо плохо, неумело, неаккуратно, нетщательно* – партачити; базграти; поганити. *Делать очень медленно* – длубатися; марудитися; робити як мокре горить. *Делать легко, как бы играя* – за іграшки робити. *Делать иначе* – переиначуватн, переинакшувати. *Основательно делать* – покладаючи робити. *Делать по-своему* – чинити свою волю; своїм робом (*ладом*) ходити; узяти свою волю. *Делать по чьему приказанию* – робити, чинити з чийого наказу. *Делать кому приятное* – догоджати кому; робити кому приємність. *Делать дурно* – зле чинити. *Делать наперекор* – всупереч іти кому. *Делать большие шаги* – широко ступати. *Что будешь делать?* – що маєш робити? *Решительно ничего не делает* – нічогісінько не робить; і за холодну воду не береться, не візьметься. *От нечего делать* – знічев'я. *Делать кого чем* – наставляти, настановляти кого за (*на*) кого. *Делать круг* – колувати; круга накидати. *Ничего не поделаешь* – нічого не вдієш; немає ради.

Делаться – ставати; робитися. *Делаться хуже, глупым, добрым, добрее и т. п.* – гіршати; дурнішати; добрішати. *Делаться сильным* – вбиватися в потугу, в силу. *Делаться известным* (*славным*) – убиватися в славу.

Дело – діло; справа; (*труд*) – праця; робота; (*поступок, действие*) – вчинок, дія. *Плохо дело!* – кепська справа, робота! зле! *Круг дел* – обсяг справ. *Смотреть за делом* – наглядати за справою. *Дело о ком* – справа кого. *Странное дело* – дивна річ! чудасія! чуднота! *По своему делу* – за своїм ділом; за своєю справою. *По этому* (*служебному*) *делу* – в цій (службовій) справі. *Справиться с делом* – дати (собі) раду із справою. *Оставлять дело без движения* – лишати справу без руху. *Дело подвернулось кстати* – справа нагодилась. *По делам службы* – в справах службових. *Обнять дело* – збагнути справу. *Браться за дело* – братися до справи; заходжуватися коло справи; стати до справи. *Браться не за свое дело* – не за свою справу братися; шитися не в своє діло. *Вести* (*удачно*) *дело* – провадити (*гаразд щасливо*) справу. *Дело обстоит так* – справа стоїть так. *Обращаться по делу* – вдаватися, звертатися в справі, з справою. *Дело подходит к концу* – справа доходить кінця, кінчається. *Дать делу другой оборот* – повернута справу (*на инакше*). *Дело начато* – справу розпочато. *Известное дело* – звісно; звичайно; відома річ; сказано. *Темное, подозрительное дело* – непевна справа. *Дело окончено* – справу кінчено. *Приостановить дело* – припинити справу. *Дело проиграно* – справу програно. *Погубить дело* – занапастити справу. *Общее дело* – спільна справа. *Дело требует рассмотрения – см.* **Требовать**. *Дело житейское* – світова річ. *Дело обыкновенное* – звичайна річ. *Дело, не терпящее отлагательства – см.* **Отлагательство**. *Дело случая* – випадкова річ. *Обделывать дело* – оборудувати справу. *Виданное ли, слыханное ли дело* – чи видано, чи чувано. *Дела нет до чего* – байдуже про що. *Дело ладится* – справа налагоджується. *Не твое дело* – не твоя справа; не твоє діло. *Это дело другое* – це що инше; це инша річ. *В чем дело?* – що сталося? в чому річ? про що річ? про що йдеться? *Дело в том* – річ у тім. *Дело вот в чем* – річ ось яка. *Дело только в том, чтобы* – річ тільки в тому, щоб; річ тільки про те, щоб. *Дело за небольшим стало* – діло за малим стало. *В том-то и дело* – атож-то; отож-то й є; тож-то й воно. *Не в том*

дело – не в тім річ; не про те річ; не в тім сила; не про те мова мовиться. *То ли дело* – инша річ; краще як; нема в світі, як. Не к делу – не до діла; не до речи; невлад. *На деле доказывать* – ділом довести. *Если дело до чего дойдет* – коли вже до чого дійдеться; як до чого (того) ряд дійде. *Текущие дела* – поточні справи. *Дело говорить* – мовити до речи. *Помочь делу* – зарадити справі. *Мое дело сторона* – моя хата з краю. *Понимать в деле* – розумітися на справі. *Затруднительное дело* – клопітна, морочлива справа. *Экстренное дело* – пильна справа. *Возбуждать дело* – порушувати, розпочинати справу. *Плевое дело* – дурниця; пусте; казна-що. *Приобщать к делу* – прилучати до справи. *Спешное дело* – особиста, власна справа. *Статочное ли дело?* – чи можлива річ? чи годиться ж? *Дать ход делу* – зрушити справу; дати хід справі. *Какое вам дело?* – що вам до того? *А мне что за дело* – а мені що до того? а мені яке діло? *Что дело, то дело* – що правда, то правда. *Это особое* (*другое*) *дело* – це инша річ; це инша стать. *Расследовать дело* – розслідити, розвідати справу. *Это дело!* – це добре! це гаразд! це до діла! *Управляющий делами* – керівник справ. *То и дело* – раз у раз; раз по раз. *Управиться с делом* – упоратися з справою. *В самом деле, на самом деле* – справді. *Гражданское дело* – цивільна справа. *Уголовное дело* – карна, кримінальна справа. *Поручать кому ведение дела* – доручати кому провадити справу. *Судебное дело* – судова справа. *Внешние дела* – закордонні справи. *Начинать судебное дело* – піти у позов. *Тяжебное дело* – позов. *Поделом* – за діло. *Военное дело* – військова справа. *Вести дело к тому* (*так, чтобы...*) – кермувати до того, щоб; гнути на те, щоб. *Относящийся, неотносящийся к делу – см.* **Относиться**. *Безотлагательное дело* – пильна справа. *Торговое, коммерческое дело* (*предприятие*) – торговельне, промислове підприємство. *Дело лежит без движения* – справа не рушає. *Поделом вору и мука* – катюзі по заслузі. *Ведение дела* – провадження справи. *Дело мастера боится* – дільника й діло боїться. *Немного дела* – діла не скільки. *Дело табак* – кепська справа. *Умно вести дело* – з розумом провадити справу. *Это дело можно считать потерянным* – цю справу можна вважати за пропащу. *Ну и дела* – ну й робота.

День – день; днина. *Присутственный день* – урядовий, службовий день, днина. *Неприсутственный день* – неурядовий, неслужбовий день, днина. *День-деньской* – увесь день; цілісінький день. *Два дня назад* – перед двома днями; за два дні перед цим; два дні тому. *Днем* – удень. *В тот день* – того дня. *На тех днях* – тими днями. *На днях* – цими днями. *На следующий день* – назавтра, другого дня. *Любой* (*какой угодно*) *день* – перший ліпший день. *На другой* (*второй*) *день* – другого дня. *На другой день утром* – на ранок. *В один из дней* – одного дня. *Третьего дня* – позавчора; передучора. *В течение дня* – за день. *В продолжение целого дня* – через цілісінький день; протягом цілого дня, цілої днини. *День за днем идет* – день по дню минає. *Несколько дней* (*подряд*) – кілька день (поспіль). *В течение первых дней* – у первих днях. *Изо дня в день* – день у день; день крізь день; день при дневі. *Днем за днем* – день за день. *Со дня на день* – день від дня. *Каждый день* – щодня; щодень; день у день. *С каждым днем* – щодня; від дня до дня. *Каждые два-три дня* – за два-три дні; по двох-трьох днях. *По сей день* – по цей день; понині; аж досі. *Рабочий день* – робітний, робочий день. *Добрый день* (*приветствие*) – добридень. *Желать доброго дня* – на день добрий (на добридень) давати.

Деньги – гроші; (*средства*) – кошти. *Большие деньги* – великі гроші; великі кошти. *Мелкие деньги* – дрібняки; дрібні гроші. *Серебряные деньги* – срібняки. *Медные деньги* – мідняки. *Отсутствие денег* – безгрішшя. *Обращение денег* – обіг грошей. *Взыскивать деньги* – стягати гроші з кого. *Собирать деньги* – збирати гроші; назбирати грошей. *Свободные деньги* – гулящі гроші. *Кровные деньги* – кривавиця. *Наградные деньги* – нагорода грішми. *Наличные деньги* – готові гроші; готівка. *Бумажные деньги* – паперові гроші. *Прогонные деньги* – прогони. *Подъемные деньги* – дорожнє; допомічне. *Суточные деньги* – добові гроші. *Кормовые деньги* – харчові гроші. *Из-за денег* – через гроші. *Отпускать деньги* – видавати, давати гроші. *Представлять деньги* – подавати, здавати гроші. *Предоставлять деньги* – уділяти гроші, кошти. *Выдавать деньги* – виплачувати гроші.

Собраться с деньгами – спромогтися на гроші. *Обратить в деньги* – обернути на гроші. *Потерять деньги* – загубити гроші; (*в операции*) – втратити гроші. *Требовать деньги* – правити гроші. *На чистые деньги* – на готові гроші. *Лишние деньги* – зайві гроші; лежані гроші. *Недостаток в деньгах* – грошова скрута; сутужно на гроші. *Выдача денег* – виплата грошей. *Возврат денег* – повертання, повернення грошей. *Остальные деньги* – решта грошей. *За неполучением денег* (*в конце фразы*) – бо не одержано гроші. *За деньги* – за гроші; заплатно. *За деньгами* – по гроші. *Денег не хватает* – бракує, не стає грошей. *Не стало денег* – забракло грошей. *Деньги падают* – гроші падають. *Деньги обесцениваются* – гроші знецінюються. *Вносить деньги кому* – платити гроші кому; (*куда*) – вкладати гроші куди. *Забронировать деньги за учреждением* – забезпечити гроші за установою. *Не имеющий денег* – безгрошовий. *На это я издержал все деньги* – на це я поклав усі гроші. *У меня вышли все деньги* – я витратився з грошей. *Ассигнованные деньги* – асигновані гроші, кошти. *Ассигнованные банком деньги* – гроші, що асигнував банк.

Держать, -ся – тримати, -ся; держати, -ся. *Держать себя* – поводитися; триматися. *Держать экзамен* – складати іспит. *Держать наготове* – тримати, держати напоготові. *Временно держать у себя* – передержувати кого, що. *Держать пари* – закладатися; битися об заклад іти, заходити в заклад. *Держаться вместе* – гурту, купи триматися; купитися. *Держаться за одно* – тримати за ким; в один гуж тягти з ким. *Держаться стойко, твердо* – міцно триматися, кріпитися. *Держаться на стороже* – матися на бачності; бути сторожко з ким. *Держаться своего* – додержувати свого; не видати, -ся свого. *Держать слово – см.* **Слово**. *Держать в ежовых рукавицах* – в тісних руках держати.

Детство – дитинство; дитячі літа; вік дитячий, дитинячий. *С детства* – з дитинства; змалку; змалечку. *Впадать в детство* – здитинюватися. *С раннего детства* – з малого мальства; з пуп'янку.

Деяние – дія; діло; вчинок; (*множ.*) – діяння. *Незаконное деяние* – незаконний учинок. *Преступное деяние* – злочин.

Деятельность – діяльність; чин; акція. *Побуждать к деятельности кого* – поставити до діяльности кого; розворушити кого.

Диво – диво; чудо. *На диво* – на диво; напрочуд навдивовижу. *Диву дался* – дивом дивувався; здивувався.

Длина – довжина; довгість. *Длиною, в длину* – завдовжки.

Для – для; на; до. *Для меня, тебя, для всех...* – мені, тобі, всім.. *Для магазина, учреждения...* (*нужно*) – магазину, установи (*треба*). *Для начала, для образца...* – на початок, на зразок... *Материалы для сведений, отчетов...* – матеріяли до відомостей, звідомлень... *Шкаф для бумаг, ящик для писем и т. п.* – шафа на папери, скринька на листи і т. ин. *Срок, день... для сдачи, подачи и т. п.* – термін, день... здавати, подавати і т. ин. *Для исполнения, ограждения...* – щоб виконати, захистити... *Для чего?* – нащо? навіщо? для чого? *Не для чего* – нема чого; нема нащо; нічого. *Для того, что* – бо; тому що; через те, що.

До – до; перед. *Душ* (*верст и т. п.*) *до двадцати, сорока и т. д.* – душ (верстов і т. ин.) з двадцять, сорок і т. ин. *До революции, до войны и т. п.* – перед революцією, перед війною і т. ин. *До того, что* – аж.

Добиваться – домагатися; доходити; (*презр.*) – допинатися; доп'ястися чого. *Добиваться судом* – доправлятися.

Добро – добро. *Идет к добру* – на добре йдеться; на гаразд ідеться. *Нет худа без добра* – лихо не без добра. *Добро пожаловать* – просимо; просимо до господи. *Добро бы* – хоч би ж; хай би вже.

Доброта – добрість; (*мягкость*) – лагідність. *По доброте* – з доброти. *Проявить доброту* – показати (*свою*) добрість; явити милість.

Добрый – добрий; ласкавий; (*хороший*) – добрий; гарний; хороший. *Добренький* –

ласкавенький. *Становиться добрым* – добрішати; ласкавішати. *Будь добр, будьте добры* (*пожалуйста*) – будь, будьте ласка; будь ласка; будьте ласкаві; зроби, зробіть ласку; спасибі тобі, вам. *Чего доброго* – бува, буває часом; хтозна. *В добрый час* – час добрий вам; на добрий час.

Добывать – добувати; здобувати; видобувати; (*шутл.*) – добігати чого; (*приобресть*) – придбати. *Добыть* (*заработать*) *с трудом, с горем пополам* – загорювати що; розгорюватися на що. *Трудно добыть что* – трудно, сутужно на що.

Доверенность – довіреність; доручення; (*полномочие*) – уповноваження. *По доверенности* – за довіреністю; за дорученням. *Выступать по доверенности* – чинити на підставі довіреності. *Совершать доверенность* – складати довіреність. *Заверять доверенность* – засвідчувати довіреність. *Уничтожить доверенность* – скасовувати довіреність.

Доверие – віра; довіра; довір'я. *Заслуживающий доверия, достойный доверия, внушающий доверие*– віри гідний; вірогідний; певний. *Внушать* (*собою*) *доверие* – викликати, будити довіру. *Не заслуживающий доверия, не внушающий доверия* – невірогідний; (*сомнительный*) – непевний. *Лишать доверия* – позбавляти віри; одбирати довіру. *Утратить, потерять доверие к кому* – зневіритися кому або в кого. *Утратить, потерять доверие чье* – відпасти віри; втратити віру чию; виходити з довір'я. *Оказывать доверие* – вірити кому, на кого; здаватися на кого; давати віри кому. *Снискать чье-либо доверие* – запобігти чиєї віри; привернути до себе чию віру. *Злоупотреблять доверием* – надуживати чиєїсь віри (довіри); обертати чию віру на зло. *Питать доверие* – няти віру кому; діймати віри кому.

Довод – довід; доказ. *Обращаться к доводам* – братися до доказів.

Довольно – доволі; досить; досталь; (*полно*) – годі; буде. *Довольно тебе* (*ему и т. д.*) – буде з тебе (з його і т. ин.). *Довольно об этом* – годі (доволі, буде) про це. *Довольно много* – багатенько; чимало. *Довольно долго* (*холодно, твердо и т. д.*) – довгенько (холоднено, тверденько і т. ин.). *Довольно большой* – чималий; величенький. *Довольно с меня и этого* – стане мені й цього.

Довольный – задоволений; вдоволений; загоджений. *Быть довольным чем* – бути задоволеному з чого. *Остаться довольным* – задовольнитися; вдовольнитися. *Я этим не доволен* – я з цього не радий. *Он ничем не доволен* – йому не догодиш.

Довольствие – постачання. *Довольствие провиантное* – харчування. *Довольствие квартирное* – приміщення; помешкання. *Довольствие путевое* – подорожні видатки.

Договор – договір. *Арендный договор* – орендний договір. *Заключать договор* – складати договір; учиняти, укладати договір. *Расторгнуть договор* – скасувати договір, зірвати договір. *Нарушить договор* – зламати, порушувати договір; відкидатись договора. *Договор словесный, письменный* – договір на словах, на письмі. *Обуславливать что договором* – зумовляти що в договорі. *По договору* – за договором; з договору.

Догонка – догоня. *Вдогонку* – наздогін кому, за ким.

Дожидать, -ся – дожидати, -ся; чекати; (*с оттенком надежды*) – сподіватися. *Дожидайся!* – атож!

Дозволять – дозволяти. *Дозволять себе что* – допускатися чого. *Не дозволено* – не вільно.

Дознание – дізнання. *Дознание производить* – чинити, робити дізнання.

Доказательство – довід; (*подтверждение*) – доказ; (*свидетельство*) – свідоцтво; (*доказывание*) – доведіння. *В доказательство* – на довід; на доказ. *Доказательства письменные* – доводи листовні. *Доказательства вещественные* – речові докази. *Доказательства косвенные* – посередні докази. *Веские доказательства* – важні, поважні докази. *За отсутствием доказательств – см.* **Отсутствие**.

Доказывать – доводити; (*подтверждать данными*) – доказувати. *Доказывать свои права на что* – доводити своїх прав до чого; свідчити свої права до чого. *Доказывать свое* – свого доводити. *Доказывать на деле* – ділом доводити.

Доканчивать – докінчувати; закінчувати; завершувати. *Доканчивать делать* – дороблятися. *Доканчивать чтение, писание и т. п.* – дочитувати, дописувати тощо.

Доклад – доповідь. *Заслушать доклад* – вислухати доповідь. *По докладу* (*прения*) – про доповідь, з приводу доповіді (обговорення, дискусії). *Докладывать о ком* – сповіщати про кого. *Без доклада не входить* – не сповістившись, не заходити. *На доклад* – на доповідь. *Входить с докладом* – доповідати. *Вносить доклад в собрание* – подавати доповідь до зборів.

Документ – документ. *Документом, документально засвидетельствовать* – посвідчити документом; задокументувати. *Документ бесспорный* – документ безсуперечний. *Документ подложный* – підроблений, фальшований документ. *Документ засвидетельствовать* – засвідчити документа. *Документом подтвержденный* – документом підтверджений. *Оправдательный документ* – виправдний, виправдувальний документ. *Служить документом* – правити за документа.

Долг – борг; позика; позичка; (*обязанность*) – обов'язок; повинність. *Первым долгом* – передусім; найперше. *Сомнительные долги* – непевні борги. *Исполнять долг* – чинити обов'язок. *Отсрочивать долг* – поборгувати; відкласти виплату боргу. *Изменять своему долгу* – зрадити свою повинність. *Забирать в долг* – боргуватися; брати набір, на віру. *В долг* – набір; позикою; боргом. *Входить в долги* – запозичатися. *Брать в долг, набирать в долг* – позичати в кого; боргувати в кого; брати набір у кого; напозичатися. *Влезать в долги* – заборгуватися. *Давать в долг, верить в долг* – позичати кому; давати набір кому. *Залезть в долги* – загрузнути в боргах. *Взятый в долг* – позичений; борговий. *Взять за долг* – одібрати за борг. *Покрывать, погашать долг* – сплачувати, виплачувати борги; виплачуватися з боргів. *Поверить в долг* – повірити набір. *Требовать долг* – правити борг. *Взыскивать долги* – стягати, виправляти борги. *Долг гражданский* – громадянський обов'язок. *Долг погашенный* – борг сплачений. *Возврат долгов* – повернення, повертання боргів. *По долгу* (*службы*) – з обов'язків (*службових*). *Отпускать в долг* – давати набір, в кредит. *Считать долгом* – вважати за обов'язок. *Сложить долг с кого* – дарувати кому борг. *Отдавать последний долг* (*умершему*) – віддавати останню шану (небіжчикові).

Долгий – довгий. *Довольно долгое время* – чималий час. *Довольно долгий* – довгенький. *Отложить в долгий ящик* – одсунути на безрік. *Вот и вся недолга* – оце й усе; оце й по всьому. *Долго ли до беды* – чи далеко до біди.

Долженствовать – мусіти; має (*зробити, написати*). *Должен* (*сделать, написать*) – повинен (*зробити, написати*). *Должен деньги* – винен гроші.

Должно – слід треба; (*полагается*) – належить; (*подобает*) – годиться. *Должно быть* – мусить бути; повинно; (*вероятно*) – мабуть; певно; либонь. *Не должно быть* – не повинно бути. *Как должно* – як слід як мусить бути. *Как быть должно* – як має бути; як випадає.

Должность – посада. *Состоять в должности* – бути, перебувати на посаді. *Отказаться от должности* – зріктися посади. *Занимать должность* – обіймати посаду; (*администр.*) – держати уряд. *Искать должности* – шукати посади. *По вступлении на должность* – обійнявши посаду. *Поступить на должность* – стати на посаду. *Смещать с должности, отрешать, отстранять, отчислять от должности* – усувати, скидати з посади. *Вступить в должность* – обняти посаду. *Назначать на должность* – призначати на посаду. *Сдавать должность* – зложити посаду; (*кому*) – здавати посаду кому. *Оставлять должность* – кидати посаду; уступатися з посади. *Исправлять чью должность* – заступати кого на посаді; заступати чию посаду. *Исправляющий должность* – заступник. *Определять на должность* – настановляти, призначати на посаду. *Временно занимающий должность* – тимчасовий заступник. *Ответственная должность* – відповідальна посада. *Вакантная должность* – вільна, гуляща посада. *По должности* – з обов'язків службових.

Доля – частка; пай; пайка; (*судьба*) –доля. *Третья доля* – третина. *Пятая доля* – пятина. *Десятая доля* – десятина. *Вступать в долю* – приставати до спілки. *Принимать в долю* – приймати до спілки. *На* (*вашу*) *долю приходится* – на (*вашу*) частку припадає. *Делить на доли* – паювати. *Прийтись, пасть на долю* – припасти кому; припадати на пайку.

Выпасть на долю кому – судитися кому; спіткати кого.

Дом – дім; будинок; (*домашний кров*) – домівка; домівля; господа; оселя. *Торговый дом* – торговий, торговельний дім. *Детский дом* – дитячий будинок, дім. *Дом отдыха* – будинок для відпочинку. *Дом постоялый* (*заезжий*) – заїзд. *Дом принудительных работ* – будинок примусової праці. *Дом в два этажа* – будинок на два поверхи. *Дома* – вдома; дома. *Домой* – додому. *На дому принимать* – вдома приймати.

Домашний – хатній; домовий. *Домашние животные* – свійські, хатні тварини. *Домашний скот* – худоба. *Домашняя птица* – дробина. *Домашний обиход* – хатній ужиток.

Донесение – повідомлення. *По донесениям с мест* – за дописами, відомостями з місць. *Секретное донесение* – таємне повідомлення.

Дополнение *к чему* – додаток до чого; доповнення. *В дополнение* – як додаток; на додаток до чого.

Допрос – допит. *Снимать допрос* – допитувати кого; вчиняти допит кому. *Подвергать допросу* – взяти на допит; допитувати. *Произвести допрос* – вчинити допит.

Допускать – пускати; допускати; попускати; (*предполагать*) – припускати. *Допустим* – покладімо; припустімо. *Не допускать чего* (*предотвратить что*) – запобігти чому.

Дорога – дорога; шлях; путь. *Дорога большая, торговая* – битий шлях; великий шлях; гостинець. *Проезжая дорога* – проїзний шлях. *Железная дорога* – залізниця. *Окольная дорога* – манівець. *По дороге* (*с кем*) – по руці з ким. *Собираться в дорогу* – лаштуватися, лагодитися в дорогу, в путь. *Сбиваться с дороги* – загубити дорогу, стропитися. *Найти дорогу, стать на настоящую дорогу* – вийти на певний шлях. *Напасть на дорогу* – набігти, вхопити тропи. *Стать поперек дороги кому* – заступити стежку; стати поперек шляху, стати на перешкоді; зав’язати дорогу. *Без дороги* – навмання; манівцями. *Снаряжать в дорогу – см.* **Снаряжать**.

Дорожить *чем* – дорожити чим; шанувати що; стояти за чим; (*ценить*) – цінувати що; складати велику ціну на що. *Он очень дорожит собой* – він і ціни не складе.

Досада – прикрість; досада; нудота. *Какая досада!* – яка шкода! *С досадой* – прикро; з серцем. *Подавлять досаду* – здавлювати своє серце. *Причинять досаду кому* – чинити прикрість кому. *Досада разбирает* – досада бере, забирає.

Доставать – діставати; досягати; добувати; роздобувати; вистачати; ставати. *Не доставать* – бракувати.

Доставка – довіз; пристава; приставка; (*поставка*) – постачання чого кому. *Почтовая доставка* – пересилання поштове. *С доставкой на дом* – з привозом (*приносом, приставкою*) додому.

Достаточно – доволі; досить. *Более чем достаточно, совершенно достаточно* – задосить. *Достаточно кому* – буде з кого. *Достаточно для чего* – стає; вистачає на що. *Достаточно хорошо* – гаразд; добре.

Достаточный (*зажиточный*) – заможній; (*удовлетворительный*) – достатній. *Быть достаточным* (*безл.*) – ставати; вистачати.

Достигать куда, до чего – доходити чого, до чого; досягати чого, до чого. *Достичь всего* – осягти, осягнути все. *Достичь славы* – зажити слави, честі. *Достигать совершеннолетия* – доходити (*повних*) літ. *Достиг известной прочности своего положения* – став на лад.

Достоинство – гідність, достойність; (*качество, ценность*) – вартість. *С достоинством* – поважно. *Сохранять достоинство* – повагу до себе тримати. *Чувство собственного достоинства* – самоповага. *Лишить человеческого достоинства* – позбавити людської гідности; упослід(н)ити. *Ценить по достоинству* – віддавати кому належне; шанувати кого по заслузі. *По достоинству* – по заслузі. *Поддерживать достоинство* – утримувати гідність. *Достоинства этого проекта следующие* – вартості цього проєкту такі.

Доступ *к кому, чему* – приступ; доступ до кого, чого. *Получить доступ* – здобути доступ; доступитися.

Доход – прибуток. *Доход валовой* – гуртовий прибуток. *Доход годовой* – прибуток річний, за

рік. *Доход чистый* – чистий прибуток. *Доход косвенный* – посередній прибуток. *Доходность чего* – прибутки з чого. *Доходы увеличиваются* – прибутки зростають. *Поступать в доход* – надходити до прибутку. *Вносить в доход* – вкладати на прибуток. *Приносить доход* – давати прибуток.

Дребезги – дрізки; скалки. *Разбить вдребезги* – розбити на дрізки, скалки; на гамуз потрощити.

Друг – друг приятель. *Друг друга* – один (*одне*) одного. *Друг другу* – один одному. *Друг за другом* – один по одному. *Друг против друга* – один проти одного; навпроти себе.

Другой (*второй*) – другий; (*иной*) – инший; инакший. *И тот, и другой* – і той, і цей. *Ни то, ни другое* – ні те, ні се. *Другое запел* – иншої співає.

Дружба – приязнь; приятельство; приятелювання. *Водить с кем дружбу* – приятелювати з ким. *По дружбе* – з приязни. *Заводить дружбу, вступать в дружбу* – заходити в приязнь; заприязнитися; заприятелювати.

Думать – думати; гадати; (*рассуждать*) – міркувати про що, над чим; (*иметь в мыслях*) – в голові покладати що; мати надумці; (*полагать*) – покладати. *И думать забыл* – і гадки не має. *Нечего и думать* – шкода й гадки; нема чого думати, гадати. *И не думает вовсе* – і думки не кладе. *Так* (*он*) *думает* – так (він) гадає; така (в нього) думка; (він) такої думки. *И не думай этого* – і в голову цього не клади.

Дурак – дурень; дурник; дурило; дурний. *Остаться в дураках* – пошитися в дурні. *Набитый дурак* – дурний як драний чобіт. *Дурака валять* – дурника клеїти, строїти.

Дух – дух; (*запах*) – дух; пах; пахощі. *Не в духе* – не по собі щось; в поганому настрою. *Не хватило духу* (*сделать что*) – не посмів; не відважився; не наважився. *Собраться с духом* – набратися відваги, сміливости; наважитися. *Воспрянуть духом* – збадьорішати. *Перевести дух* – віддихати; дух звести. *Падать духом* – занепадати духом; упадати на дусі. *Придать духу* – додати духу. *Духом* – миттю; вмент; враз. *Захватывает дух* – дух забиває. *За одним духом* – одним нападом.

Душа – душа. *По душе* – по душі; до серця; до сподоби. *Без души* (*что делать*) – не тямлячи себе. *Отвести душу* – спочити душею. *В душу не идет* – в душу не лізе. *От души* – від щирого серця. *Отдать на душу* – віддати на віру. *Сколько душе угодно* – досхочу; скільки душа забажає. *С души тянет* – з душі верне. *Покривить душою* – покривдити; взяти гріха на душу; схибнути; не по правді зробити. *Душа в пятки ушла* – на душі похололо; душа не на місці.

Душевно – душевно; щиро. *Душевно вам преданный* – душею вам відданий; вам щирий; щиро до вас прихильний.

Дыхание – дихання; подих; віддих; дух. *Переводить дыхание* – зводити дух; (*устав*) – віддихувати; відсапувати. *Спирать дух* – забивати дух; захоплювати дух. *Притаить дыхание* – затаїти духа.

Едва – ледве; заледве; (*с трудом, насилу, еле-еле*) – ледве; насилу; всилу; через силу; від сили. *Едва лишь* – тільки-но; тільки що; скоро. *Едва-едва* – ледве-ледве; тільки-тільки; тільки що; (*с трудом*) – ледве-ледве; сила-в-силу; насилу-силу; на превелику силу. *Едва не* (*чуть не, почти*) – ледве не; мало не; трохи що не; за малим не; як не. *Едва-едва не* – ледве-ледве не; мало-мало не; трохи-трохи не. *Едва ли* – ледве чи; навряд чи. *Едва ли* (*чуть ли не, почти*) – ледве не; мало не; чи не; трохи чи не; мабуть чи не.

Единица – одиниця. *Единица измерения* – мірнича одиниця.

Единственный – єдиний; одинокий; одним-один. *Единственный в своем роде* – свого роду єдиний; єдиний серед свого роду.

Единый – єдиний; один тільки. *Воедино* – докупи. *Наедине* – на самоті; самотою; (*с другим*) – сам на сам.

Ежегодно – щороку. *Ежегодный* – щорічний.

Ежедневно – щодня; день у день. *Ежедневный* – щоденний.

Ежемесячно – щомісяця. *Ежемесячный* – щомісячний.

Еженедельно – щотижня; (*каждое воскресенье*)– щонеділі. *Еженедельный* – щотижневий.

Если – коли; якби; якщо. *Если бы* – якби; коли б. *Если можно* – якщо можна.

Есть – є; єсть. *Какой ни есть* – хоч який; будь-який. *Сколько ни на есть* – хоч скільки є; хоч немає; коли немає. *Как есть* (*вполне, совсем*) – чисто; геть. *То есть* – цебто; себто; тобто.

Ехать на чем – їхати чим (кіньми, автом, саньми тощо). *Ехать быстро на лошадях* – бігти кіньми. *Ехать медленно* – їхати повільно; тюпати; плуганитися. *Ехать верхом* – їхати (бігти) верхи; бігти конем. *Ехать галопом* – бігти учвал, чвалом; чвалувати. *Ехать рысью* – їхати тюпки, тюпцем. *Ехать шагом* – їхати ходою, ступою. *Ехать в гору* – їхати на, під гору. *Ехать в направлении к чему* – прямувати до чого. *Ехать по* (*степи*) – їхати чим (степом). *Ехать по железной дороге* – їхати залізницею. *Ехать по морю* – пливти морем.

Еще – ще; іще. *Еще бы* – ще б пак; атож пак; (*где уж*) – де ж пак.

Жалоба – скарга. *Подавать жалобу* – подавати скаргу. *Кассационная жалоба* – касаційна скарга. *Вносить жалобу* – заносити, подавати скаргу. *Достигнуть чего жалобой* – вискаржитися.

Жалованье (*деньгами*) – платня; (*деньгами и разн. припасами содержание*) – утримання. *Двойное, тройное, добавочное жалование* – подвійна, потрійна, додаткова платня. *Прибавлять жалованье* – підвищувати платню; надбавляти платню. *Жить жалованьем* – жити з платні. *Положить жалованье* – призначити платню. *Полагающееся жалованье* – належна платня.

Жаловать кого – обдаровувати чим, кого; дарувати кому, що; (*к кому*) – відвідувати кого; бувати в кого. *Добро пожаловать* – (милості) просимо; просимо до господи.

Жалость – жаль; жалощі. *Без жалости* – без жалю, без жалощів. *Из жалости к кому* – з жалю, з жалощів до кого; жаліючи, шкодуючи кого. *Какая жалость* – який жаль; яка шкода. *Возбудить жалость в ком* – викликати жаль у кого. *Жалость охватывает* – жаль бере кого.

Желание – бажання; хотіння. *По собственному желанию* – по своїй волі; з власної волі; своєю охотою, волею; самохіть. *По желанию кого* – на бажання чиє; на волю чию. *Придавать желания* – заохочувати. *Против желания* – проти волі; через силу; неволею. *Выражать желание принять участие в чем* – зголошуватися до чого. *Удовлетворить чье-либо желание* – вволити чию волю. *Исполнять чье-либо желание* – чинити чию волю. *Возбуждать желание в ком* – заохочувати; підохочувати кого до чого. *Выражать желание* – висловлювати бажання. *Обниматься желанием* – запалитись бажанням. *По собственному желанию или по принуждению* – по волі чи по неволі. *Выполнить желание* – уволити волю.

Жертвовать – жертвувати; офірувати. *Жертвовать собой* – віддавати себе (*на жертву*).

Живой – живий; (*подвижный*) – моторний; меткий; швидкий; (*бойкий*) – жвавий. *Оставаться в живых* – вижити. *Оставлять в живых* – лишати живого; лишати при життю. *Задеть за живое* – вразити, дозолити, допекти кому. *На живую руку* – на швидку руку; (на)швидкоруч. *Делаться живее* – жвавішати; моторнішати.

Жизнь – життя. *При жизни* – за життя. *Жизнь дорогая, дешевая* – прожиток дорогий, дешевий. *Вводить, проводить в жизнь* (*постановление, закон*) – переводити в життя; запроваджувати в життя. *Укоротить жизнь* – вкоротити, змалити віку. *Оканчивать жизнь* (*доживать*) – віку доживати, добувати. *Влачить жизнь* – бідувати, животіти. *Вести жизнь* – провадити життя. *Долговременная жизнь* – вік довгий. *Пожертвовать жизнью* – наложити життям. *Лишить кого жизни* – віку кому збавити; життя кого позбавити. *Лишить себя жизни* – собі смерть заподіяти; вкоротити, вмалити собі віку, позбавити себе життя.

Житель – мешканець. *Житель предместья* – передміщанин. *Житель столицы* – столичанин. *Житель приграничный* – узграничанин. *Житель лесной местности* – лісовик. *Житель степной местности* – степовик. *Исконный житель* – тубілець. *Городской житель* – городянин. *Сельский житель* – селянин.

Жительство – житло; пробування; перебування. *Место жительства* – місце пробування,

мешкання. *Вид на жительство* – паспорт; свідоцтво на перебування; пробування, прожиття. *По жительству* (*по месту жительства*) – на місце, на місці перебування.

Жить – жити. *Жить чем* – жити з чого. *Жить безбедно* – жити в достатку. *Отдельно жить* – жити нарізно. *Живущий* – той, хто (що) живе.

Житье – життя; животіння; (*пребывание*) – пробуток; пробування. *Нет житья из-за кого* – просвітку нема через кого.

Жребий – жеребок. *Метать, бросать жребий* – кидати жеребок. *По жребию* – на жеребок; за жеребком.

Журнал – журнал. *Еженедельный журнал* – тижневик. *Двухнедельный журнал* – двотижневик. *Ежемесячный журнал* – місячник. *Журнал исходящий* – журнал вихідних паперів. *Журнал входящий* – журнал вступних паперів. *По журналу* – по журналу (число); за журналом (довідка).

За – за; по; на; до;; через; перед; замість. *Сесть за стол* – сісти до столу. *Браться за что* – братися до чого. *Идти, ехать, посылать и т. п. за кем, чем* (*чтобы принести, взять и т. п.*) – іти, їхати, посилати і т. ин. по кого, по що. *Посылать за себя* – посилати замість себе. *Идти за делом* – іти за ділом. *Вскоре за* – незабаром після. *За* (*неделю*) *перед этим* – (*тиждень*) перед цим; перед (*тижнем*). *За неспособностью, несогласием и т. п.* – через нездатність, незгоду й т. ин. *За* (*год*) *раньше* – (рік) наперед; перед (роком). *Записывать за* (*мною*) – записувати на (мене). *За неимением* – не маючи; через брак; бо немає; коли немає. *За неполучением* – бо не одержано. *Вступаться за кого* – обступати за ким, за кого.

Забвение – забуття; забуток. *Предавать забвению* – у непам’ять повертати, пускати. *Приходить в забвение* – піти в непам’ять.

Забирать – забирати. *Забирать все без остатка* – вибирати, повибирати геть усе.

Заблуждение – помилка; помилкова думка. *Быть в заблуждении* – помилятися. *Впасть в заблуждение* – помилитися. *Вывести из заблуждения* – з’ясувати кому його помилку; очі розкрити кому. *Вводить в заблуждение* – збивати на помилку; ошукувати кого.

Забота – клопіт. *Взять на себя заботу о чем* – взяти на себе клопотання про що; дбати, клопотатися про (*за*) що.

Заботиться – дбати; клопотатися про (*за*) кого, що; піклуватися ким, чим (*про кого, що*); пильнувати кого, чого. *Не заботиться о чем* – занедбувати що.

Забронировать *что за кем* –забезпечити що кому, за ким.

Заведение – заклад. *Торговое заведение* – торговельний заклад. *Учебное заведение* – школа.

Заведомо – свідомо; свідома; напевно; наперед знати. *Заведомо* (*ложный, неправильный и т. п.*) – напевно (брехливий, неправильний).

Заведующий *чем* – завідувач чого.

Завещание – заповіт. *Духовное завещание* – духівниця. *Нотариальное завещание* – нотаріяльний спадковий запис.

Завидовать – заздрити кому, на що; мати заздрість на кого. *Завидно делается* – завидки беруть.

Зависимо – залежно. *Независимо* – незалежно.

Зависимость – залежність. *В зависимости от* – залежно від. *Вне зависимости от чего* – незалежно від чого.

Зависть – заздрість; заздрощі; завидки. *С завистью смотреть* – заздрими очима дивитися; заздрим оком поглядати.

Завод – завод. *Завод винокуренный* – гуральня; винниця. *Завод пивоваренный* – броварня. *Завод железный* – рудня. *Завод восковой* – воскобойня. *Завод дегтярный* – дігтярня. *Завод кожевенный* – гарбарня. *Сахарный завод* – цукроварня. *Бумажный завод* – папірня. *Завод лесопильный* – тартак. *Завод мыльный* – миловарня; милярня. *Завод кирпичный* – цегельня. *Поташный завод* – буда. *Завод силитренный* – бурти. *Стеклянный завод* – гута. *Завод металлоплавильный* – гамарня.

Заводить – запроваджувати; заводити. *Заводить пружину , часы* – накручувати пружину,

годинника.

Задавать – завдавати; загадувати. *Задать кому гонку* – дати перцю кому.

Задача – завдання. *Входить в задачи чьи* – належати до завдань чиїх.

Задержка – затримання; (*промедление*) – затримка; загаяння. *Без задержки* – негайно. *Вследствие задержки* – через затримання, затримку.

Заем – позика; позичка. *Делать заем* – позичати в кого; робити позику в кого; брати позику. *Давать в заем* – позичати кому; робити позику кому; давати позику. *Внутренний заем* – внутрішня позика. *Внешний заем* – зовнішня позика.

Заказ – замовлення. *По заказу* – на замовлення. *Заказы поступают* – замовлення надходять.

Заикнуться *о чем* – починати мову про що. *И не заикнуться об этом* – ані слова про це; ані пари *з* уст.

Закат – захід. *На закате* – навзаході.

Заключать (*содержать в себе*) – містити; (*давать заключение*) – робити висновок; подавати свою думку. *Заключать в тюрьму* – ув'язнювати; брати до в'язниці. *Заключаться* (*состоять*) *в чем* – полягати в чому; бути.

Заключение (*вывод*) – висновок; (*условия, договора*) – складання; (*книги, счетов*) – замкнення; (*в тюрьму*) – ув'язнення. *В заключение* (*необходимо отметить*) – наприкінці (треба відзначити). *На* (*ваше*) *заключение* – (*вам*) на висновок. *Дать, сделать* (*свое*) *заключение* – подати, зробити (свій) висновок, подати свою думку. *Обвинительное заключение* – обвинний висновок. *По заключению* (*сделки, условия*) – склавши, підписавши (угоду, умову). *Сделать заключение* – зробити висновок; подати своє міркування. *По заключению чьему* – за чиїм висновком. *Согласно заключению вашему* – згідно з вашим висновком. *Заключение выводить* – висновувати; робити висновок.

Заключительный – остаточний; кінцевий. *Заключительная надпись* – кінцевий напис. *Заключительный баланс* – кінцевий баланс. *Заключительные прения* – кінцеві дискусії. *Заключительное слово* – кінцеве слово.

Закон – закон; право. *Нарушать закон* – ламати, переступати закон, право. *Существующий, действующий закон* – чинний закон. *Жилищный закон* – житловий закон. *Противоречащий закону* – суперечний із законом. *Вводить закон в силу, в действие* – надавати законові сили, чинности. *Пренебречь законом, обойти закон* – знехтувати закон; (*шутл.*) – розминутися з законом. *Проводить закон в жизнь* – переводити закон у життя. *Прилагать закон* – прикладати, застосовувати закона. *По закону* – по закону.

Закрывать (*вообще*) – закривати; (*дверь, окно*) – зачиняти. *Закрывать рот* – затуляти рота.

Залог – застава. *В залог отдать* – заставити; віддати в заставу. *В залог брать* – брати в заставу. *Брать* (*деньги*) *под залог* – брати (гроші) під заставу. *Залогом этого является* – запорука цього є. *Освобождать из-под залога* – викупати з застави.

Замедлять (*ход чего*) – зменшувати; тамувати. *Не замедлим* (*ответить вам*) – не гаючись (відповімо вам).

Заменять – заміняти; переміняти. *Заменять кого* – заступати кого; ставати за кого.

Заместитель – заступник. *Заместитель председателя, заведующего* – заступник голови, завідувача.

Замечание – зауваження; (*порицание*) – нагана, догана. *Делать замечание* – зауважувати. *Иметь на замечании* – мати на увазі, на оці.

Замечать – зауважувати; помічати; примічати. *Замечу при этом, что* – зауважу до цього, що. *Заметьте себе* – затямте собі.

Заниматься (*работать*) – працювати; (*какой-нибудь профессией, – напр., торговлей, рыболовством, ремеслом*) – торгувати, рибальчити, ремісникувати…; (*учиться*) – вчитися. *Заниматься хлебопашеством* – хліборобити; жити з хліборобства. *Он этим занимается* – він коло цього ходить. *Он этим не занимается* – це не його справа. *Он делом занят* – він діло робить. *Он занят этим делом* – він працює коло цієї справи.

Заниматься в учреждении – працювати в установі. *С любовью заниматься чем* – кохатися в чому, на чому. *Место занято* – місце не вільне. *Я занят* – мені ніколи, нема коли; мені нема часу; (*чем*) – я працюю коло чого.

Занятие – праця; професія. *Промышленное занятие* – промисловство. *Занятие хлебопашеством* – хліборобство. *Ремесленное занятие* – ремісництво. *Торговое занятие* – торгівництво. *Личное занятие* – особиста праця, професія. *Род занятий* – праця; професія. *Часы занятий* – урядові години.

Занумеровать – занумерувати. *Занумеровано и скреплено печатью* – занумеровано й скріплено печаткою. **запас** – запас; припас. *На запас* – про запас.

Записка – цидулка; записка. *Объяснительная, пояснительная записка* – пояснювальна записка.

Запись – запис. *Обратная запись* – відворотний запис. *Запись в реестр* – запис до реєстру. *Раздельная запись* – дільчий лист. *Передаточная запись* – уступний лист. *Дарственная запись* – дарчий лист. *Первичная запись* – первісний запис. *Меновая запись* – замінний лист. *Переуступительная запись* – відступний, переписний лист.

Заправлять (*во что*) – вправляти; (*что*) – направляти. *Заправлять кем* – верховодити ким, над ким.

Запросить – запитати. *Запросить дорого* – заправити.

Запрещение – заборона. *Налагать запрещение* – забороняти; накладати заборону.

Запрос – запитання; запит. *По запросу о…* – на запит про… *Без запроса* (*цены*) – без торгу. *Входить с запросом* – вдаватися, звертатися з запитом. **засвидетельствовать** – посвідчити. *Засвидетельствовать свое уважение, благодарность и т. п.* – засвідчити свою пошану, подяку тощо.

Заседание – засідання. *Заседание состоялось* – засідання відбулося. *Заседание затянулось* – засідання забарилось. *Открывать заседание* – розпочинати, одкривати засідання. *Закрывать заседание* – закривати засідання. *Заседание открытое, при открытых дверях* – засідання прилюдне, привселюдне. *Заседание при закрытых дверях* – засідання за зачиненими дверима. *Закрытое заседание* – неприлюдне засідання. *Предстоящее заседание* – наступне, чергове засідання. *Объявляю заседание открытым* – оповіщаю початок засідання. *Заседание отменяется* – засідання відкладається.

Заставить – примусити. *Заставить молчать* (*прикусить язык*) – замкнути вуста; зав’язати язика. *Заставлять думать о чем* – завдавати думки кому про що.

Засуха – засуха; посуха. *Сильная засуха* – велика посуха.

Затем – далі; а далі; потім; відтак. *Затем что* – через те що; тим що. *Затем, чтобы* – на те, щоб; для того, щоб.

Затрагивать – зачіпати; торкатися. *Затрагивать вскользь* – торкнутися між иншим.

Затравить *кого* – зацькувати.

Затруднение – труднощі; перешкоди. *Испытывать затруднение* – зазнавати труднощів. *После долгих затруднений* – після довгого змагання. *Это не представляет затруднений* – це не становить труднощів. *Поборов большие затруднения* – через великі труднощі.

Затруднять (*что*) – утруднювати що; (*кого*) – заклопотати кого. *Затруднить соглашение* – утруднити згоду. *Боюсь вас затруднить* – боюся вас заклопотати (*чим*). *Затрудняться* – клопотатися. *Затрудняюсь вам ответить* – мені важко вам відповісти. *Не стоит затрудняться* – не варт клопотатись. *Выводить из затруднения* – виводити з клопоту. *Выйти из затруднения* – вирятуватися.

Затягивать – зволікати, -ся; гаятись з чим. *Затягивать взносы* – зависати з унесками.

Захватывать – захоплювати; займати. *Захватывать в неволю* – зайняти в полон.

Заходить – заходити. *Заходить спереди* – перед займати. *Заходить по дороге* – завертати.

Защита – оборона; (*прикрытие*) – заслона; (*покровительство*) – захист. *Под защитой* – під захистом. *Подниматься на защиту* – ставати до оборони. *Вставать на защиту* – обставати за ким, за чим; вступатися за кого, що.

Заявление – заява. *Заявление внеочередное* – позачергова заява. *Нотариальное*

заявление – нотаріяльна заява. *Письменное заявление* – писана заява. *Обратиться с заявлением* – звернутися з заявою (*до кого*).

Здоровье – здоров'я; здоровля. *Находиться в добром здоровьи* – матися добре. *Лишать здоровья* – збавляти здоров'я. *Лишаться здоровья* – втратити, збутися здоров'я. *Как ваше здоровье* – як ся маєте. *Ослабевать здоровьем* – занепадати на здоров'ї. *Плохое здоровье* – лихе здоров'я. *Слабый здоровьем* – кволий.

Здраво – розумно; розсудливо. *Здравомысляший* – розсудливий.

Зима – зима. *Зимой* – узимку; взимі. *Начало зимы* – зазимки. *В начале зимы* – на початку зими. *В конце зимы* – наприкінці зими. *В течение зимы* – протягом, на протязі зими.

Злоупотребление – зловживання; зловжиток. *Злоупотребление по службе* – службові зловживання.

Знакомый – знайомий. *Знакомый* (*хорошо*) *с чем* – обізнаний на чому.

Знание – знання. *По* (*своим*) *знаниям* – (своїм) знанням. *Приобретать знание* – набувати знання. *Удовлетворительные знания* – достатні знання.

Знать – знати; відати. *Знать* (*уметь*) *делать что* – вміти чого. *Если бы знать* – коли б знаття. *Знать толк в чем* – розумітися, знатися на чому. *Он не знает усталости* – йому знемоги немає.

Значение – значення; вага. *Иметь значение* – важити; мати вагу, силу. *Большое значение* – велике значення; велика вага. *Это не имеет никакого значения* – це нічого не важить. *Не утратило нисколько своего значения* – не втратило нічого з своєї ваги. *Придавать мало значения чему* – легковажити що. *Придавать большое значение чему* – надавати великої ваги чому. *Приобретать значение* – силу брати, взяти; набувати ваги.

Значительный – значний, поважний; (*по размеру, количеству*) – великий, чималий. *Значительно больше* – далеко більше.

Значить – значити; означувати; (*иметь значение*) – важити. *Что бы это значило* – що воно за знак. *Много значит* – багато важить. *Значит* – тобто; отже; виходить.

Зрение – зір. *Точка зрения, с точки зрения – см.* **Точка**. *Под* (*этим*) *углом зрения* – під (цим) поглядом. *Иметь плохое зрение* – недобачати. *Ослабевать зрением* – слабшати на очі.

Идти – іти; (*о времени*) – минати; спливати. *Идти вперед* (*прогрессировать*) – поступати. *Идти впереди* – передувати; (*предводительствовать*) – перед вести. *Идти напрямик* – простувати. *Идти к чему* (*к добру*) – іти на що (*на добре*). *Идет слух* – чутка, поголоска йде. *Идти к лицу* – личити. *Идти медленно* – іти поволі, повагом, нога за ногою. *Идти окольным путем* – іти манівцями, позавгорідно. *Идти наперекор* – на пеню кому робити. *Идти по улице, полю, лесу и т. д.* – іти вулицею, полем, лісом і т. ин. *Идти сплошной массой* – іти лавою. *Идти напролом* – пробоєм іти. *Идти по стопам чьим* – іти за чиїм прикладом. *Идет* – згода; гаразд. *Идемте* – ходім(о). *Не идет* (*не подобает*) – не личить. *Ему идет* (*везет*) – йому щастить. *Идет к добру* – на добре йдеться. *Идет к тому, что...* – іде, ідеться до того, що... *К чему это идет* – до чого воно йдеться. *Пошло на несчастье* – пішло на лихо, на горе. *Пошло прахом* – пішло внівець.

Иждивение – утримання; кошт. *На моем иждивении кто* – я утримую кого.

Избавлять – визволяти; рятувати. *Избавьте нас от своей переписки* – не турбуйте нас своїм листуванням. **избавляться** – збуватися. *Избавиться от кого* – здихатися кого.

Избегать – уникати. *Во избежание* – щоб уникнути; уникаючи; щоб не.

Избирать – обирати. *Избирать кого кем* – обирати кого на кого. *Избрать председателем* – обирати на голову.

Избрание – обрання. *Единогласное избрание* – одноголосне обрання.

Избыток – зайвина. *С избытком* – з лишкою.

Известие – звістка; вість. *По известиям* – за відомостями. *Плохое известие* – недобра звістка. *Свежее известие* – нова, остання звістка.

Известно – відомо. *Неизвестно за что* – не знати за що. *Насколько мне известно* – скільки я знаю.

Известность – слава. *Ставить в известность о чем* – повідомляти про що; давати до відома що. *Приобрести известность* – слави зажити. *Поставить в известность кого* – повідомити кого; дати до відома кому.

Известный – відомий. *Известный по* (*своим трудам*) – відомий чим (своїми працями).

Извещать – оповіщати; повідомляти; подавати звістку. *Своевременно извещать* – вчасно повідомляти.

Извещение – повідомлення; звістка. *По извещению* – за повідомленням.

Извинение – вибачення; пробачення; перепрошення. *Приносить извинение* – перепрошувати.

Извинять *кого* – вибачати, пробачати, дарувати кому. *Извиняться* – перепрошувати. *Извините* – вибачте; пробачте; вибачайте; даруйте. *Извините за выражение* – вибачте на цім слові; не вам кажучи.

Извлечение (*действие*) – витягання; добування; (*результат*)– витяг, здобуток. *Извлечение из протокола* – витяг із протоколу.

Издавать – видавати. *Издавать за* (*чей*) *счет* – видавати (чиїм) коштом.

Издание – видання. *Повременные издания* – періодичні видання.

Издавна – віддавна; здавна; з давнього давна; з давніх давен.

Издеваться *над кем* – знущатися з кого; глузувати з кого.

Изделие – вироб. *Домашнего изделия* – доморобний; саморобний.

Издержки – витрати. *Издержки производства* – витрати на виробництво. *Производственные издержки* – виробничі витрати. *Производительные издержки* – продукційні, доцільні витрати. *Возлагать издержки* – покладати, накладати витрати, видатки на кого. *Путевые издержки* – дорожні, подорожні витрати, видатки. **издерживаться** – витрачатися. *Издержаться до копейки* – витратитися з грошей.

Из-за – з-за, із-за; (*по причине*) – через.

Излагать – викладати. *Письменно излагать что-либо* – списувати що.

Излишек – лишок. *Излишек при отдаче* – передаток.

Изменение – переміна; зміна; відміна. *Во изменение* – зміняючи; на зміну. *До изменения* – до зміни. *Впредь до изменения* – надалі до зміни; до дальшої зміни; поки не буде змінено, скасовано. *Изменение в личном составе* – переміна в особовому складі. *Изменение расписания поездов* – зміна залізничного руху. *Изменение пароходных расписаний* – зміна пароплавного руху. *Вносить изменение во что* – зміняти що; запроваджувати зміну до чого. **изменять** – зміняти. *Изменять кому* – зраджувати кого.

Изнашиваться – зносюватись. *Машина изнашивается* – машина зуживається, виробляється.

Изнемогать – знемагати; знесилюватися; упадати на силах. *Изнемогать от чего* – знемагати на що.

Изнеможение – знемога; виснаження. *Приводить в изнеможение* – вибивати з сили; виснажувати. *Впасть в изнеможение* – виснажитись.

Изображать – виображувати; змальовувати. *Изображать из себя* – удавати з себе.

Израсходовать – витратити; витрачати. *Израсходовать весь товар* – витратитись із товару (краму).

Изумление – здивування. *Прийти в изумление* – здивуватися.

Имеется – є. *Не имеется* – немає. *Если таковые имеются* – якщо такі є. *Имелось в виду* – була думка.

Именно – а саме. *Именно тогда, такой и т. п.* – саме тоді, такий і т. ин.

Иметь – мати. *Об этом он понятия не имеет* – він на цім нічого не тямить. *За неимением* – не маючи; через брак; бо немає, коли немає. *Не имея до сего времени сведений, затребованных отношением моим от… за* **№…** – не маючи досі (до цього часу) відомостей, що я запитував про них у листі з дня… під № …

Имущество – майно; добро; статки. *Движимое имущество* – рухоме майно; рухомість. *Недвижимое имущество* – нерухоме майно; нерухомість. *Имущество после отца* – батьківщина. *Имущество после матери* – материзна. *Имущество после брата* –

братівщина. *Благоприобретенное имущество* – набуток; надбане майно, добро. *Наследственное имущество* – спадкове майно. *Государственное имущество* – державне майно. *Городское имущество* – міське, комунальне майно. *Частное имущество* – приватне майно.

Имя – ім'я; імення. *По имени* – на ім'я; на ймення. *От моего имени* – від мене. *Имя, отчество, фамилия* – ім'я, по батькові та прізвище. *Собственное имя* – власне ім'я. *На мое имя* – на моє ім'я. *Честное имя* – добра слава. *Носить имя* – зватися. *Как по имени* – *як на* ім'я.

Инициатива – ініціятива. *По* (*собственной*) *инициативе* – з (власної) ініціятиви.

Иск – позов. *Предъявить, возбудить иск* – заложити позов на кого; позивати кого. *Встречный иск* – стрічний, зустрічний позов. *Гражданский иск* – цивільний позов.

Искать – шукати. *Искать судом* – позивати; судом правити. *Искать ощупью* – шукати помацки. *Искать пропитания* – хліба глядіти.

Исключать – виключати; вилучати; вираховувати. *Исключая* – крім; опріч; за винятком.

Исключение – виняток. *За исключением* – крім; опріч; за винятком. *Представлять собою исключение* – становити виняток; бути винятком. *За немногими исключениями* – з небагатьма винятками. *Подлежит исключению по* **§** – треба, належить виключити за §. *За исключением воскресений и праздничных дней* – крім неділь та свят. *Без исключения* – без винятку. *В виде исключения* – як виняток.

Исполнение – виконання. *Во исполнение* (*предписания*) – виконуючи (*припис*). *Побуждать к исполнению* (*лаской, наградой*) – заохочувати довиконання; (*угрозой, наказанием*) – спонукати до виконання. *Для исполнения* – щоб виконати; на виконання. *Плохое исполнение* – недоладне, кепське виконання. *Предварительное исполнение* – попереднє виконання. *Подлежит исполнению* – треба виконати. *Приводить в исполнение* – виконувати. *В исполнение не приводить* – виконувати не треба. *К* (*неуклонному*) *исполнению* – до (*неухильного*) виконання. *Об исполнении донести* – виконавши, повідомте; про виконання повідоміть. *Принудить к исполнению* – змусити, щоб виконав.

Исполнять – виконувати; відбувати; робити. *Исполнено будет* – буде зроблено; (*о спектакле*) – виставлено буде. *Исполнять чем* (*мудростью*) – виповнити чим (мудрістю). **использование** – використовування; використання. *По использовании* – використавши.

Испуг – переляк. *От испуга* – з переляку.

Испытание – іспит. *Подвергнуть испытанию* – взяти на іспит; піддати іспитові. **испытывать** – випробовувати; дізнавати. *Испытать что* (*пережить*) – зажити чого; зазнати чого. *Сам на себе испытал* – сам тому дізнавець.

Исследование – досліджування; дослідження; дослід. *Научное исследование* – науковий дослід; (*труд*) – наукова розправа. *На исследование* – на дослід. *По исследованию* – за дослідженням; за дослідом; після дослідження.

Истец – позовник. *Действовать в качестве истца* – виступати позовником.

Истечение – скінчення. *По истечении* (*срока*) – як вийде термін; (*вообще*) – по скінченні; як, коли скінчиться.

Исход – кінець. *Благоприятный, неблагоприятный исход* – щасливий, нещасливий кінець. *На исходе* (*первого года*) – наприкінці (*першого року*). *На исходе что* (*деньги*) – кінчаються (гроші). **исчисление** – обрахунок; обчислення. *В золотом исчислении* – золотом; вираховуючи золотом. *По* (*предварительному*) *исчислению* – за (попереднім) обрахунком. *Не поддаваться исчислению* – не надаватися до обрахунку.

Итог – підсумок. *В итоге* – разом. *Окончательный итог* – остаточний підсумок. *В конечном итоге* – після всього. *Подводить итоги* – підсумовувати.

Каждый – кожний; кожен. *Каждый в отдельности* – кожен зокрема. *Решительно каждый* – кожнісінький.

Казаться – здаватися; видаватися. *Казаться странным, удивительным* – дивно здаватися.

Как – як. *Как-то* – якось; одного разу, (*перед перечислением*) – а саме. *Как будто* (*бы*) – наче; неначе; ніби; мов; немов. *Как вдруг* – коли це; аж ось. *Как же* – як же; аякже; де ж пак. *Как видно* – знати; мабуть. *Как должно* (*быть*) – *як* слід, як треба. *Как-никак* – як-не-як; так чи сяк. *Как полагается* – як слід; як годиться. *Как бы не так* – та ба. *Как нарочно* – як на те; як навмисно. *Как попало* – абияк. *Как только, как скоро* – скоро, тільки-но. *Как придется* – як буде; до чого дійдеться; як набіжить. *Как бы то ни было* – хоч як; хоч що; хоч би й що. *Как-нибудь* – абияк; як-небудь. *Как-нибудь будет* – якось то буде. *Как много* – якого багато. *Как есть* – зовсім; цілком; чисто. *Как угодно* (*воля ваша*) – як собі знаєте; як собі хочете. *Как хочешь* – про мене. *Как можно скорее, лучше и т. п.* – якнайшвидче; щонайшвидче; якомога швидче; якнайкраще й т. ин. *Как раз* (*в меру*) – якраз; саме. *Как случится* – як трапиться. *Как по имени* – як на ім'я. *Как следует* – як слід; як годиться; гаразд. *Как раз в это время* – саме під цей час. *Как раз вовремя* – саме в пору. *Как раз кстати* – саме до речи. *Как снег на голову* – несподівано. *Как в бездонную бочку* – мов в прірву. *Как гора с плеч* – як камінь з серця. *Как в воду канул* – як водою змило. *Как ни в чем не бывало* – наче й не було нічого. *Как например* – як от; як ось. *Как говорится* – мовляв; сказано. *Как говорят* – як то кажуть; мовляв; як той казав. *Как быть?* – що робити? що почати? *Как следует поступить?* – як слід учинити?

Какой – який. *Какой-то* – якийсь. *Какой-нибудь* – абиякий; будь-який; який-небудь. *Какой угодно* – хоч який.

Камень – камінь; (*соб.*) каміння. *Драгоценный камень* – самоцвіт. *Камень преткновения* – притичина. *Краеугольный камень* – кутній камінь. *Подводные камни* – клипні. *Надгробный камень* – надгробок.

Канун – переддень. *Накануне* – напередодні.

Капитал – капітал. *Капитал собственный* – капітал власний. *Капитал занятый* – капітал позичений. *Капитал оборотный* – капітал оборотний. *Капитал основной* – капітал основний. *Капитал амортизационный* – капітал амортизаційний. *Наличный капитал* – готові гроші; готівка.

Касаться – торкатися. *Что касается* (*этого*) – щодо (цього). *Это* (*меня*) *не касается* – це (мене) не обходить; це до мене не стосується.

Касса – каса. *Касса несгораемая* – вогнетривала каса. *Касса взаимной помощи* – каса взаємної допомоги. *Касса ссудо-сберегательиая* – позичково-ощадна каса.

Качество – якість; (*свойство*) – властивість. *По качеству* (*этот материал является*) – якістю (цей матеріял є). *Плохой по качеству* – лихий на якість. *В качестве кого* – як хто; за кого. *Испытать качество* – дізнавати, випробовувати якість.

Квартира – помешкання. *Сдавать квартиру* – наймати кому помешкання. *Снимать квартиру* – наймати в кого помешкання. *Сходить с квартиры* – перебиратися.

Квитанция – квитанція; квиток. *По квитанции* (*получать*) – на квитанцію (одержувати).

Ключ – ключ; (*источник*) – джерело. *Бить ключем* – джерелом бити. *Кипеть ключем* – клекотіти.

Клятва – присяга. *Давать клятву* – присягатися, заприсягатися.

Клониться – хилитися, схилитися. *К чему это клонится* – до чого воно йде, йдеться.

Книга – книга; книжка. *Заключать книги* – замикати книги. *Книга входящих, исходящих бумаг* – книга вступних, вихідних паперів. *Приходно-расходная книга* – книга прибутків та видатків. *Вносить в книгу* – заводити до книги. *Записная книга* – нотаткова книжка; книжка для нотаток; пам'яткова книжка. *Открывать книгу* – розгортати книгу; (*бух.*) – розпочинати книгу. *Подворная книга* – дворова книга. *Счетная книга* – рахункова книга; книга рахунків.

Книжный – книжковий. *Книжный склад* – книжкова комора. *Книжный магазин* – книгарня.

Когда – коли; як. *Когда бы* – коли б; якби. *Когда бы то ни было* – абиколи; коли припаде; хоч коли. *Когда-либо, когда-нибудь* – коли-небудь, будь-коли. *Когда-то* – колись. *Когда еще* – ще як.

Кодекс – кодекс. *Кодекс гражданский* – кодекс цивільний. *Кодекс гражданско-процессуальный* – кодекс цивільно-процесуальний. *Кодекс законов о труде* – кодекс законів про працю. *Кодекс земельный* – кодекс земельний. *Кодекс уголовно-процессуальный* – кодекс карно-процесуальний. *Кодекс уголовный* – кодекс карний.

Кое-где – подекуди; де-не-де. *Кое-как* – абияк; як-небудь. *Кое-когда* – деколи; коли-не-коли. *Кое-кто* – дехто. *Кое-что* – дещо. *Кое-куда* – декуди; абикуди.

Количество – кількість; число. *Порядочное количество* (*чего*) – чимало (чого). *В достаточном количестве* (*имеется что*) – довільно на що. *По количеству* – кількістю; числом.

Команда – команда; загад. *По команде* – з команди; з наказу.

Комиссия – комісія. *Согласительная комиссия* – погоджувальна комісія. *Наблюдательная комиссия* – назорча, спостережна комісія. *Междуведомственная комиссия* – міжурядницька комісія. *Землеустроительная комиссия* – землевпорядна комісія; комісія землевпорядкування. *Вносить* (*план*) *в комиссию* – подавати (*план*) до комісії. *По комиссии* – після комісії. *Комиссия по составлению, по продаже...* – комісія для складання, для продажу.

Комитет – комітет. *Избирательный комитет* – виборчий комітет. *Комитет исполнительный* – виконавчий комітет.

Компания – товариство; спілка; компанія. *Входить в компанию* – вступати, приставати до спілки.

Конец – кінець; край. *В конце* – наприкінці. *В конце концов* – кінець-кінцем. *Наконец* – врешті; зрештою. *Положить конец* – край покласти, доти. *Доводить, приводить до конца* – доводити краю; доводити що до пуття, до зробу, дати раду чому. *Прятать концы* – ховати кінці. *В конце месяца, года* – в кінці, наприкінці місяця, року; з кінцем місяця, року. *К концу* – під кінець; на кінці. *В конец* – до краю; до решти. *Под конец* – наприкінці. *С конца в конец* – од краю до краю. *Конец делу* – скінчено справу. *На худой конец* – в гіршому разі.

Контракт – контракт. *По контракту* – за контрактом; з контракту. *Заключать контракт* – брати контракт.

Корешок – корінець. *Корешок ордера* – ордеровий корінець.

Корреспонденция – кореспонденція; листування. *Заказная корреспонденция* – рекомендована кореспонденція.

Корчить из себя – удавати з себе.

Крайность – крайність; (*затруди, положение*) – скрута; (*излишество*) – надмірність. *Доводить до крайности* (*рассердить*) – обурити, розгнівити кого. *Дойти до крайности* (*материальной*) – дійти до скрути.

Краска – фарба; барва. *Светлые, темные краски* – ясні, темні кольори.

Красный – червоний; (*красивый*) – гарний; красний. *Красная строка* – новий рядок. *Красный товар* – крам.

Кредит – кредит. *Давать в кредит* – давати в кредит, набір. *Мелкий кредит* – дрібний кредит. *Взаимный кредит* – обопільний кредит.

Крепость – міць; міцність; твердість; (*воен.*) – фортеця. *Купчая крепость* – купча; купчий лист. *Закладная крепость* – заставна; заставний лист.

Кричать – кричати; гукати. *Кричать караул* – на ґвалт кричати; пробі кричати. *Громко кричать* – криком кричати. *Кричать во все горло* – кричати на все горла.

Кроме – опріч; окрім; крім. *Кроме того* – до того; до того всього. *Кроме как* – окрім.

Круг – коло. *В круг* (*его*) *обязанностей входит* – до (його) обов'язків належить. *Круг лиц, которым разрешается* – кому саме дозволяється. *Круг дел, обязанностей...* – обсяг справ, обов'язків. *Круг общества* – товариство. *В* (*своем*) *кругу* – поміж (своїми). *Кругом* – круг; навколо.

Кстати – до речи. *Некстати* – не до речи. *Кстати случиться* – нагодитися.

Кто – хто. *Кто-то* – хтось. *Кто бы ни был* – хоч хто. *Кто-нибудь* – будь-хто; хто-небудь.

Кто угодно – хто хоч. *Кто-нибудь другой* – хтось инший. *Кто-нибудь один* – котрийсь.

Куда – куди. *Куда-либо, куда-нибудь* – куди-небудь; абикуди. *Куда-то* – кудись. *Куда угодно* – хоч куди. *Куда там* – де там.

Курс – курс. *Переменный курс* – змінний курс. *По курсу* – за курсом. *Поднять курс* – підвищити курс. *Курсы по украиноведенню* – курси українознавства.

Ладить – лагодити, ладнати. *Не ладят между собой* – між ними нелагода, незлагода. *Он со всеми ладит* – він з усіма в добрій злагоді.

Легкий – легкий. *Легок на помине* – про вовка помовка, а вовк і в хаті.

Лень – лінощі; ледарства; ледацтво. *Лень напала* – лінощі обсіли. *Лень мне* (*что сделать*) – ліньки мені (щось зробити).

Лето – літо. *Летом* – улітку. *Каждое лето* – щоліта.

Лета – вік; літа. *Ваших лет* – вашого віку. *Летами* – на літа.

Либо – або. *Кто-либо* – хто-небудь. *Какой-либо, где-либо и т. п.* – який-небудь; де-небудь і т. ин.

Лист – аркуш. *Окладной лист* – лист до оплати; податковий, окладний лист. *Исполнительный лист* – виконавчий лист. *Заглавный лист* – титульна сторінка. *Вводный лист* – ув'язчий, вводний, уводчий лист.

Лицо – обличчя; лице; вид (*особа*) – особа; (*чего-либо*) – лице, перед. *Лицо официальное* – офіційна особа. *Лицо должностное* – урядова особа; урядовець. *Лицо юридическое* – юридична особа. *Лицо частное* – приватна особа. *К лицу, не к лицу кому* – до лиця, не до лиця; личить, не личять кому. *Перемениться в лице* – змінитися на виду. *Лицом к лицу* – лице в лице; око в око; віч-у-віч. *Налицо* – (*с лицевой стороны*) – на лице, спереду. *Быть налицо* – бути присутнім. *Лицом к селу* – обличчям до села. *Открытое лицо* – ясне лице, обличчя. *Апеллирующее лицо* – особа, що апелює. *Посторонним лицам вход воспрещен* – стороннім (особам) входити заборонено.

Лично – особисто. *Лично явиться* – самому прийти, з'явитися.

Лишний – зайвий. *Лишним быть* – у зайві бути. *Сто с лишним* – сто з оком, з гаком.

Лишь – тільки; лиш; ледве. *Лишь только* – скоро; заледве. *Лишь бы было угодно* – аби була ласка. *Лишь бы* – аби; аби-то.

Лучший – кращий; ліпший. *Лучше всего* – найкраще; за все, над усе краще. *Как нельзя лучше* – якнайкраще. *Лучшим сделаться* – покращати; поліпшати.

Льгота – пільга. *Пользоваться льготой* – пільгуватися; користуватися з пільги. *Пользующийся льготой* – пільговик. *Налоговые льготы* – податкові пільги. *Давать льготу кому* – пільгувати кого; давати пільгу кому.

Магазин – магазин; крамниця. *Магазин хлебный* – хлібниця. *Магазин книжный* – книгарня. *Магазин оптовый* – гуртова крамниця. *Магазин-склад* – комора; склеп. *Магазин текущей продажи* – крамниця біжучого продажу. *Магазин розничной торговли* – роздрібна крамниця.

Маклер – фактор. *Заниматься маклерством* – факторувати.

Мало – мало; (*немного*) – небагата. *Мало-мальски* – мало-немало; скільки-небудь; хоч трошки. *Мало того* – більше; ще й більше; навіть більше. *Мало-помалу* – потрохи; потроху, помалу; помалу-малу; поволі. *Без малого* – трохи не; мало не.

Малолетство – малоліття; недолітство. *С малолетства* – змалку, змалечку. *По малолетству* – через недолітство.

Манер – манір; взір; спосіб; штиб; кшталт. *Таким манером* – отак; таким чином, способом, робом. *На манер* – на взір; на штаб; на кшталт.

Мановение – помах; миг. *По мановению* – з помаху.

Марка – марка. *Гербовая марка* – гербова марка. *Почтовая марка* – поштова марка. *Погашать марку* – перекреслювати, шкодити марку.

Мастер – майстер. *Старший мастер* – головний (старший) майстер. *Золотых дел мастер* – злотяр; золотар. *Портняжный мастер* – кравець. *Сапожный мастер* – швець. *Часовых дел мастер* – годинникар; годинар. *На все руки мастер* – до всього здатен. *Горе-мастер* –

попсуймайстер; партач.

Мастерская – майстерня. *Слесарная мастерская* – слюсарня. *Столярная мастерская* – столярня. *Кузнечная мастерская* – кузня. *Сапожная мастерская* – швальня; шевня. *Ткацкая мастерская* – ткальня. *Малярная мастерская* – малярня. *Портняжная мастерская* – кравечня.

Материал – матеріял. *Испытывать материал* – випробовувати матеріял. *Материал строительный* – матеріял будівельний. *Оберточный материал* – обгортний матеріял. *Сырой материал* – сировина. *Материал горючий* – матеріял палкий. *Материал отопительный* – паливо; паливина. *Материал смазочный* – шмаровидло; мастиво.

Машина – машина. *Пишущая машинка* – друкарська машина; писальна машина; машина до письма. *Машина паровая* – машина парова. *Высокого, низкого давления машина* – машина високого, низького тиснення. *Шить на машине* – шити на машину.

Между – між; поміж; межи; серед; посеред. *Между прочим* – між иншим. *Между тем* – проте; а проте; тим часом. *Между собой* (*выбирать*) – з-межи себе, з-посеред себе (вибирати). *Между собой* (*говорить*) – проміж себе (розмовляти). *Между нами будь сказано* – хай по нас річ.

Мелочь – дрібниця; (*о деньгах*) – дрібні гроші; дрібняки. *По мелочи* – дрібницями.

Менее – менш. *Менее всего* – якнайменше; щонайменше; менш над усе. *Тем не менее* – з усім тим; однак; проте; усе-таки; а втім.

Менять, -ся – міняти, -ся; зміняти, -ся; мінитися. *Меняется к лучшему* – повертає на краще.

Мера – міра; (*мероприятие*) – заходи. *Изыскивать меры* – добирати способу. *Меры предосторожности* – заходи проти небезпеки. *Предупредительные меры* – запобіжні заходи. *Принимать зависящие меры* – вживати належних заходів. *По мере, в меру того как* – в міру, як. *В меру* – до міри. *Не в меру* – занадто; через край. *Употреблять меры* – вживати заходів. *По мере, в меру возможности* – по змозі; якомога. *По мере получения и т. п.* – в міру як одержувано і т. ин. *Снимать мерку* – брати міру. *По мере сил* – по спромозі. *По крайней* (*меньшей*) *мере* – щонайменше. *Сверх меры, через меру* – над силу; через силу; над міру. *В большей* (*меньшей*) *мере* – більшою (меншою) мірою. *В равной мере* – однаково; а так само. *В полной мере* – цілком. *Меры, принятые вами, нецелесообразны* – засоби, що ви вжили, недоцільні. *Прибегать к мерам* – вдаватися до заходів. *О мерах, вами принятых, надлежит донести* – про заходи, що ви вжили, треба (належить) повідомити (до відома подати). *Принудительные меры* – примусові заходи. *Меры пресечения* – заходи до припинення. *Мерой выдавать* – видавцем давати.

Мерять – міряти. *Мерять на свой аршин* – на свою мірку міряти.

Место – місце; місцина; (*должность*) – посада; (*в вещах*) – пакунок. *В одно место* (*складывать*) – до купи; до гурту. *В другом месте* – деінде. *В другое место* – кудиінде. *Во всех местах* – скрізь; по всіх усюдах. *До этого места* – досі; до цього місця. *На видном, открытом месте* – на видноті. *К месту* (*прийтись, сказать*) – до речи. *Местами* – де-де; де-не-де; подекуди. *Лишить места* – скинути з посади. *Не у места* – не до речи; не до ладу. *Ни с места* – ані руш; ані з місця. *По местам* – на місце. *Больное место* – болюче місце. *Усадебное место* – ґрунт; садиба. *Место для лежания* – місце лежати. *Место для сидения* – місце сидіти. *Место жесткое* – місце тверде. *Место спальное* – місце спальне. *Место платежа* – місце виплати. *Иметь место* (*о событиях*) – бути; статися; відбутися. *Собрание имело место в...* – збори відбулися в... *С места в карьер* – з копита вскач. *Поступить на место* – дістати посаду; стати на посаду. *Лишиться места* – збутися посади.

Месяц – місяць. *В конце месяца* – з кінцем місяця; наприкінці місяця. *Каждый месяц* – щомісяця.

Металл – метал. *Металл благородный* – метал дорогоцінний.

Метод – метода. *Метод двойной записи* – метода подвійного запису. *По методу* – за методою.

Милость – ласка; милість. *Милости просим* – просимо (до господи). *Искать, добиваться чьей милости* – запобігати чиєї ласки. *По милости* (*чьей*) – з ласки (чиєї); через кого. *Сделайте милость* – будьте ласкаві; будь ласка. *Из милости* – з ласки.

Минута – хвилина. *Без* (*стольких*) *минут* (*столько-то*) *часов* – за (стільки) хвилин (така) година. *Столько-то минут такого-то часа* – стільки хвилин на таку (годину). *На минутку* – на хвилинку; на часинку. *В хорошую минуту* – під добру руку. *За* (*столько-то*) *минут* – за (стільки) хвилин. *Каждую минуту* – щохвилини. *Ежеминутно, поминутно* – раз у раз; щохвилини. *С минуты на минуту* (*ожидать*) – кожної хвилини. *В ту же минуту* – тієї ж хвилини. *Сию минуту* – цю ж мить.

Мир – мир; (*вселенная*) – світ. *Заключать мир* – замирюватися; підписувати мир.

Мирно – мирно. *Жить мирно с кем* – жити в злагоді з ким.

Мне – мені. *Мне все равно* – про мене; мені байдуже; дарма; однаково. *Мне и невдомек* – я й не туди; мені й на думку не спало; мені й невтямки. *По мне* – про мене.

Мнение – думка. *По* (*моему*) *мнению* – на (мою) думку; на (мій) погляд; як я гадаю. *Укрепиться во мнении* – зміцніти на думці. *Общественное мнение* – громадська думка. *Поддерживать мнение* – підпирати думку. *Придерживаться какого мнения* – додержуватися якої думки. *Оставаться при своем мнении* – лишатися з власною думкою; держатися, додержуватися своєї думки; обстоювати свою думку; стояти на своєму. *Особое мнение* – окрема думка; окремий погляд. *Соглашаться с чьим мнением* – приставати на чию думку, гадку. *Обмен мнений* – обмін думок, думками.

Много, многие – багато; багацько; багато хто. *Не особенно много* – не як багато. *Во многом* (*не согласны*) – багато в чому (не погоджуємось). *Очень много* – дуже багато; сила; страх. *Довольно много* – чимало; багатенька. *Многие так думали* – багато хто так гадав. *Многим* (*кажется*) – багатьом, багато кому (здається). *Многое о себе думать* – високо нестися; високо гадати про себе.

Множество – багато; сила. *Бесчисленное множество* – безліч. *Многое множество* – сила-силенна.

Молва – помовка; поголос; слава. *Дурная молва* – поговір; неслава.

Молодой – молодий. *В молодые годы* – віку молодого; замолоду; за молодощів.

Молодость – молодість; молоді літа, молодощі. *По молодости лет* – через молоді літа. *По молодости* – з молодощів.

Молчать – мовчати. *Молчи, молчите* – мовчи; мовчіть; цить; цитьте.

Момент – момент. *В настоящий момент* – тепер. *К настоящему моменту* – на цей час. Моментально – вмент; умить; духом.

Монета – монета. Той же монетой (*отплатить*) – тими ж грішми (віддати).

Мочь – міць; сила; (*глагол*) – могти; змогти; здужати; здоліти; спромогтися. *Невмочь, мочи нет* – несила; неспромога; не під силу. *Со всей мочи, что есть мочи* – щосили; чимдужч.

Мужество – мужність. *Внушать мужество кому* – осміляти кого. *Гражданское мужество* – громадянська відвага.

Мысль – думка; гадка. *И в мыслях не было* – і на думку не спало; і думки не було. *Собираться с мыслями* – збирати думки. *Приходить на мысль* – на думку спадати, навертатись на думку. *Не допускать и мысли* – і думки не допускати; і в голові не покладати. *При* (*одной*) *мысли об этом* – на (саму) думку, згадку про це. *Отчетливость мысли – см.* **Отчетливость**. *С такими мыслями* – у таких думках. *Наводить на мысль* – дати на розум. *По мысли* (*автора*) – на думку (автора). *Вертится мысль* – роїться гадка. *Иметь в мыслях* – мати на думці. *Намечать в мыслях кого* – закидати на кого. *Постичь чью мысль* – збагнути думку чию. *Образ мыслей* – напрямок думок. *Узнавать образ мыслей* – ума вивідувати.

Наблюдение – спостереження; (*надсмотр*) – догляд. *Под наблюдением* – під доглядом. *По наблюдениям* – як спостережено; за спостереженнями. *По данным наблюдения* – за даними спостереження. *Иметь* (*неослабное*) *наблюдение за кем, чем* – доглядати (пильно) кого, що.

Навык – вправа; звичка. *Приобрести навык* – набути вправи.

Нагрузка – навантаження. *В порядке нагрузки* – як навантаження. *По нагрузке* – для навантаження.

Надвигаться – насуватися. *Надвигается что* – заходить що; заходиться на що.

Надежда – надія; сподівання; сподіванки. *Поддерживать надежды* – гріти надії. *Слабая надежда* – мала надія. *Питать надежду* – держати, мати, покладати надію. *Потерять надежду* – втратити надію. *Быть в надежде* – мати надію. *Полагать, возлагать надежды* – покладати надію на кого, на що. *Льстить себя надеждой* – мати милу надію на що. *Оправдывать надежды* – справджувати, здійснювати надії, сподівання. *Твердая надежда* – певна надія.

Надзор – нагляд; догляд. *Надзор тщательный* – догляд пильний. *Прокурорский надзор* – прокурорський догляд. *Под надзором* – під доглядом.

Надобность – потреба. *По мере надобности* – в міру потреби; як до потреби. *Смотря по надобности* – коли треба; як треба; скільки треба. *Явилась надобность – см.* **Являться**. *По миновении надобности* – коли мине потреба. *По встретившейся надобности* – зважаючи на (*таку*) потребу; через те, що трапилась (*виникла*) потреба.

Надпись – напис. *Поручительная надпись* – доручний, доручальний напис. *Передаточная надпись* – передатний, передавальний напис. *Доверительная надпись* – вірчий напис. *Бланковая надпись* – бланковий напис. *Путем надписи – см.* **Путь**.

Название – назва. *Носить название* – зватися; мати назву. *По названию, под названием* – під назвою.

Назначать – призначати. *Назначать кем* – призначати, настановляти на кого.

Наказание – кара. *Подлежит наказанию* – підлягає карі. *Под страхом наказания* – під загрозою кари. *Налагать наказание* – накладати, наложити кару. *Нести наказание* – відбувати кару. *Жестокое наказание* – люта кара. *Высшая мера наказания* – найвища кара. *В виде наказания* – замість кари. *Подвергаться наказанию* – підпасти, підпадати під кару. *Подвергнуть наказанию* – накласти кару на кого; віддати на кару кого.

Наконец – нарешті; зрештою; (*в конце*) – наприкінці; (*при перечислении*) – кінець-кінцем.

Наличие, наличность (*фактов*) – наявність; (*людей*) – присутність; (*кассы*) – готівка. *В наличии, наличности* – присутній. *Платить наличностью – см.* **Платить**. *Ввиду наличия чего* – зважаючи на те, що є що; зважаючи на присутність. *В случае наличия чего* – в разі, коли є що. *Свободная наличность* – гуляща готівка.

Налог – податок. *Облагать налогом* – оподатковувати. *Обложение налогами* – оподаткування. *Освободить от налогов кого* – звільнити від податків кого; зняти податки з кого. *Налог прямой* – податок простий. *Налог косвенный* – податок посередній. *Налог поземельный* – поземельне. *Налог уравнительный* – податок вирівняльний. *Прогрессивно-подоходный налог* – відприбутковий податок. *Облегчение налога* – зменшення податку. *Налог квартирный* – податок житловий. *Налог помольный* – податок на меливо. *Распределять налоги* – розкладати податки, виправи. *Налог подоходно-поимущественный* – податок прибутково-майновий. *Внесение налога за что* – оплата чого. *Обременительные налоги* – тяжкі податки.

Намек – натяк. *Делать намеки* – натякати. *Намекать на что* – натякати на що; гнути куди, на що; закидати на здогад.

Намерение – намір; замір. *Иметь намерение* – брати, взяти намір. *Тая намерение* – ховаючи замір. *С намерением* – навмисно; умисно.

Направление – напрямок; напрям. *По направлению* к... – в напрямі до... *Противоположное направление* – протилежний напрямок, напрям. *Идти по направлению к...* – прямувати до... *Сохранять какое-либо направление* – додержувати якого напряму.

Нарушение – порушення. *Нарушение обязательного постановления, закона* – порушення обов'язкової постанови, закону; (*о законе, кроме того*) – переступство. *Нарушение договора* – зламання договора, умови. *Нарушение владения* – порушення володіння.

Население – людність. *Население города* – міська людність. *Население государства* – людність держави.

Наследовать кому – брати спадок, спадщину по кому; (*подражать*) – наслідувати кого, що.

Наследство – спадщина, спадок. *Получать наследство* – одбирати, діставати спадок, спадщину. *Доставшийся по наследству* – спадковий; спалий; припалий на спадщину.

Наставление – наука; направа; напучення. *По наставлению* – з поради; з направи. *Давать наставления* – давати поради, ради.

Настойчиво – дуже; уперто; настирливо. *Крайне настойчиво* – невідступно. *Настойчиво просить – см.* **Просить.**

Настоящий – справжній; (*этот*) – цей; (*о драгоценных металлах*) – щирий. *Настоящим удостоверяется, что…* – цим свідчимо, що…

Наступать – наступати; (*о сроках, времени, днях, датах и т. п.*) – наставати, надходити, заходити.

Натяжка – натяг; натягання. *С натяжкой* (*можно предположить*) – через силу, від сили (*можна припустити*).

Научать чему – навчати чого; на розум наводити.

Наущение – намова; направа. *По наущению* – з намови; з направи.

Находить – знаходити, надходити, здибувати що; натрапляти на що; вбачати що. *Находить случайно* – надибувати. *Находить при чтении, в книге и т. п.* (*не ища специально*) – здибувати, натрапляти, бачити, читаючи, в книзі тощо. *Находить хорошим, плохим* – визнавати за добре, лихе. *Нахожу нужным, возможным* – вважаю за потрібне, за можливе. *Находить поличное* – витрусити крадене. *Я нахожу что…* – я вважаю, що… *Нашел* (*в заключение чего*) – прийшов до висновку. *Нашел его за работой и т. п.* – застав його при роботі тощо. *Нашел кому поверить* – було кому повірити.

Находиться где – бути де; перебувати де. *Находиться в* (*полной*) *зависимости от кого, чего* – (цілком) залежати від кого, чого. *Находиться на военной службе* – служити у війську. *Находиться в беспамятстве* – непритомним бути. *Находясь* – бувши.

Начало – початок. *Сначала* – спочатку. *С начала существования работы, учреждения и т. п.* – відколи існує, працює установа і т. ин. *В начале* (*года, книги*) – на початку (року, книги). *Начала* (*знания*) – початки (знання). *На началах* (*хозрасчета*) – на підставі (госпрозрахунку). *На паритетных началах* – на паритетних підставах.

Начинать – починати. *Начинать говорить* – знімати, зняти голос. *Началось* (*лето, праздники, дожди и т. д.*) – зайшло (літо, святки, дощі і т. ин.).

Небрежность – недбальство; недбайливість. *По небрежности* – через недбальство. *Явная небрежность* – видиме недбальство. *Преступная небрежность* – злочинне недбальство.

Невдомек – невтямки.

Негодность – непридатність. *За негодностью* – через непридатність. *Приводить в негодность* – зужити, зіпсувати.

Негодный – непридатний; негодящий. *Негодные средства* – нікчемні засоби.

Негодование – обурення. *Возбуждать негодование в ком* – обурювати кого.

Неделя – тиждень. *На прошлой, на той неделе* – минулого тижня. *Неделю назад* – перед тижнем. *На следующей неделе* – на тім тижні. *На ближайшей неделе* – найближчого тижня. *Неделю тому назад* – тиждень тому. *Через неделю* – за тиждень. *Недельный* – тижневий.

Недоверие – недовір’я; неймовірливість. *По недоверию к…* – через недовір’я до кого… *Высказывать недоверие* – висловлювати недовір’я. *Обнаруживать недоверие* – викривати недовір’я.

Недовес – неповна вага.

Недоразумение – непорозуміння. *По недоразумению* – через непорозуміння. *Вышло, получилось недоразумение* – сталося непорозуміння.

Недоставать – бракувати. *Мне недостает* – мені бракує.

Недостаток (*порок, дефект*) – хиба; вада; (*отсутствие чего-либо*) – брак; нестача. *По*

недостатку чего (*времени, средств*) – через брак; бо бракувало (часу, коштів). *Недостаток в чем* – брак чого, на що. *Скрывать недостатки* – личкувати хиби. *Упрекать за недостатки* – картати вади.

Недосуг – недозвілля; нікольство; гарячий час. *Мне недосуг* – мені ніколи.

Недочет – недолік. *Недочет в работе* – хиба в роботі.

Неизвестно – невідомо. *Неизвестно за что* – не знати за що.

Некстати – не до ладу; не до речи. *Некстати прийти* – невчасно прийти.

Нельзя – не можна; не вільно. *Донельзя* – до кінця; до краю; до останку; через край; занадто. *Нельзя ли* – чи не можна (бува, часом).

Немногие – мало хто; небагато. *Немногое* – мало що; малість. *Для немногих* – для, про небагатьох. *Немногим* – мало кому; небагатьом. *За немногим остановка* – дрібниці бракує.

Немного – трохи; небагато; щось із. *Немного не* – мало не. *Немного спустя* – трохи згодом; незабаром після; невдовзі.

Ненависть – ненависть. *По ненависти* (*ко мне*) – з ненависті (до мене).

Необходимый – потрібний; неодмінний; неминучий. *Крайне необходимый* – конче потрібний. *Необходимо* – треба.

Необходимость – потреба; неодмінність; неминучість. *Нет необходимости* – не треба. *Крайняя необходимость* – конечна потреба.

Неоднократно – не раз; кількаразова. *Неоднократно замечено нами…* – не раз помічали ми…

Несостоятельность – неспроможність. *По несостоятельности* – через неспроможність.

Непригодность – непридатність. *По непригодности* – через непридатність.

Неприкосновенность – недоторканість. *Сохранять неприкосновенность* – зберігати недоторканість. *В неприкосновенности* – непорушно.

Неприятность – неприємність; прикрість. *Доставить неприятности* – завдати прикрости, жалю. *Сделать неприятность* – справити неприємність. *Иметь неприятности* – мати неприємності. *Без всяких неприятностей* – без ніякої прикрости.

Нерадение – недбалість. *По нерадению* – через недбалість.

Нерешительность – нерішучість. *Быть в нерешительности* – вагатися.

Несколько – кілька; декілька. *Несколько отличаться и т. п.* – трохи різнитися і т. ин.

Несмотря на то, что – хоч; дарма що; не вважаючи на те, що.

Несогласие – незгода. *Произошло несогласие* – незгода повстала. *Пошли несогласия* – пішло на розлад. *По несогласию, вследствие несогласия* – через незгоду.

Нести – нести; відбувати. *Нести высоко себя, нестись* – пишатися; заноситися; високо літати; (*ирон.*) – кирпу гнути. *Он все свое несет* – він своє провадить, товче, торочить.

Несчастье – нещастя; лихо. *Внезапное несчастье* – нагле лихо; лиха напасть. *Случилось несчастье с кем* – лихо спіткало кого. *К несчастью* – на жаль. *По несчастью* – через нещастя.

Нет – ні; (*не имеется*) немає. *Да нет* – та ні. *Так нет же* – так же ні. *На нет сойти* – звестися ні на що.

Неудача – невдача. *Постигла неудача* – невдача спіткала. *Потерпеть неудачу* – зазнати невдачі.

Никогда – ніколи. *Никогда еще этого не было* – з роду, з віку цього не було.

Ничего – нічого; (*восклицание*) – дарма. *Ничего себе* – нічогенький; незгірший. *Решительно ничего* – нічогісінько.

Новость – новині. *Свежие новости* – останні новини.

Номер – число; номер. *За № таким-то* (*бумага*) – число таке (листа); під таким числом (лист). *Один, два… номера* (*газеты*) – один, два… примірники (газети).

Носиться – носитися; (*бегать*)– метатися; метушитися; (*парить*) – шугати. *Носиться с кем, с чем* – панькатися, цяцькатися з ким, з чим.

Ночь – ніч. *Ночью* – уночі. *Доброй ночи* – добраніч; на добраніч. *Каждую ночь* – щоночі;

ніч у ніч. *По ночам* – ночами. *В ту* (*темную, дождливую и т. п.*) *ночь* – тієї (темної, дощової і т. ин.) ночі. *В ночь под* (*вторник*) – вночі проти (вівторка). *Перед наступлением ночи* – проти ночи. *Наступает ночь* – надходить, заходить ніч. *Глухая, темная ночь* – глуха ніч. *Глубокая ночь* – глупа ніч. *В полночь* – опівночі.

Нужда (*необходимость в чем*) – потреба чого, на що; (*материальная*) – нестатки; злидні. *Жить в нужде* – бідувати; жити в злиднях. *Крайняя нужда* – гостра потреба. *Кровная нужда* – нагла потреба. *Нужды нет* – байдуже; дарма; ні гадки, і гадки нема. *По нужде* – з потреби.

Нуждаться *в чем* – потребувати чого.

О (*или* **об**) *что* – об що; (*о ком, чем*) – про, за кого, що. *Опереться о стол и т. п.* – спертися на стіл і т. ин. *Дом о двух этажах* – будинок на два поверхи.

Обвинение – обвинувачення. *Ложное обвинение* – наклеп; обвинувачення облудне. *Возводить обвинение на кого* – обвинувачувати кого; (*перед судом*) – оскаржувати. *Предъявлять обвинение кому в чем* – обвинувачувати кого за що, в чому; привинювати, всуджувати кому що. *Судить по обвинению в..* – судити, обвинувачуючи за.. *Дело по обвинению в...* – справа про обвинувачення за.. *Свидетели со стороны обвинения* – свідки з поводової сторони. *Встречное обвинение* – стрічне, зустрічне обвинувачення.

Обвинять *кого в чем* – винити, винуватити, обвинувачувати кого за що, в чому; привинювати кому що; (*перед судом*) – оскаржувати кого, за що; всуджувати кому що. *Обвинять во лжи кого* – винуватити за брехню, наклеп; брехню завдавати кому. *Обвинять кого напрасно* – наволікати пеню на кого.

Обделывать – обробляти; (*обмошенничать*) – обшахрати; обмахлярувати; (*обделывать чем*) – оправляти. *Обделывать дело – см.* **Дело.**

Обеднеть – збідніти, збіднішати; зубожіти; занепасти. *Совершенно обеднеть* – звестися, перевестися нінащо; зійти на злидні, на пси. *Несколько обеднеть* – прибідніти; підупасти.

Обезуметь – збожеволіти; здуріти; одуріти. *Обезуметь от боли и т. п.* – збожеволіти, одуріти з болю і т. ин.

Обеспечение – забезпечення. *Имущественное обеспечение* – майнове забезпечення. *Для обеспечения* – щоб забезпечити; на забезпечення.

Обеспечить *кого чем* – забезпечити кого чим. *Обеспечить кого в чем* – забезпечити кому що. *Обеспечить себя запасами* – зафундуватися.

Обессиливать – знесилюватися; занепадати на силі. *Обессиливать от работы* – виробитися.

Обещание – обіцянка; обіцяння. *Давать обещание кому* – обіцяти кому. *Письменное обещание* – писана обіцянка. *Исполнить обещание* – справдити обіцянку; встояти на слові; додержати слова. *Не сдерживать обещания* – схибити обіцянку; відскочити слова; не додержати слова. *По обещанию* – як обіцяно.

Обжаловать – оскаржити. *Обжаловать куда* (*в комиссию*) – оскаржити де (в комісії).

Обзор – огляд. *Беглый обзор* – побіжний огляд.

Обида – образа; кривда. *Кровная, жестокая обида* – тяжка образа, кривда. *Наносить обиды* – кривду чинити. *Выносить обиды* – кривду терпіти. *В обиду не давать* – не давати скривдити. *Не в обиду будь вам сказано* – не ображаючи вас сказати.

Обиняки – манівці; (*в разговоре*) – підступці. *Без обиняков* – навпростець; без сорому казка. *Обиняками* – навздогад; манівцями.

Обиход – ужиток; потреба. *Для своего обихода* – собі на вжиток; для власного вжитку. *Пустить в обиход* – пустити до вжитку; запровадити в ужиток.

Облегчение – полегшення; полегкість; пільга. *Получить облегчение* – діставати пільги, полегкості.

Обман – ошуканство; ошук; облуда. *Без обмана* – без ошуку. *Обман зрения* – омана. *Обман чувств* – мана. *Вводить в обман кого* – дурити, обдурювати кого. *Впадать в обман* – заходити в облуду, в ошук. *Явный обман* – видима облуда, брехня.

Обманывать, -ся – ошукувати, -ся; обманювати, -ся. *Обмануться в ком, чем* – помилитися на кому, чому.

Обмен – обмін; замін, заміна. *В обмен* – на заміну; на обмін; міньма. *Торговый обмен* – торговельний обмін; торговельна міньба. *Выданный в обмен* – обмінений.

Обниматься – обніматися; обійматися. *Обниматься огнем* – братися вогнем.

Оборот – обіг; оборот; обертання; (*обратная сторона*) – зворіт; (*выражение*) – зворіт. *Пускать деньги в оборот* – пускати гроші в обіг. *Смотри на обороте* – дивись на звороті, на зворотному боці. *Дать делу другой оборот* – повернути справу инакше. *Дело приняло хороший, дурной оборот* – справа повернула на добре, на лихе. *Разговор принял такой оборот* – розмова звернула на таке, в такий бік. *Денежные, кассовые, торговые обороты* – грошові, касові, торгові (торговельні) обороти. *Оборот вокруг чего-либо* – оберт.

Образ – образ; (*религ.*) – ікона. *Образ жизни* – спосіб життя. *Главным образом* – найбільше; найголовніше; (*преимущ.*) – переважно. *Каким бы то ни было образом* – будь-яким способом; за всяку ціну. *Образ мыслей – см.* **Мысль**. *Надлежащим, достойным образом* – як слід; як треба; належно; як належить. *Решительным образом* – рішуче. *Тесным образом* – щільно, тісно. *Каким образом* – як; яким способом, чином, робом. *Никоим образом* (*нельзя*) – аж ніяк (не можна). *Никаким образом* – жадним способом. *Равным образом* – а так само. *Внешним образом* – на огляд на око; зокола; з погляду. *Таким образом* (*итак, следовательно*) – отже; отож; виходить; (*так*) – так; таким способом; таким чином.

Образец – зразок; взірець. *По* (*такому*) *образцу* – на (такий) зразок; на (такий) взірець. *Брать за образец* – брати на, за зразок, взірець. *По образцу выбирать* – до зразку вибирати.

Образование (*созидание*) – утворювання; (*просвещение*) – освіта, наука. *Получать образование* – освічуватися; здобувати, діставати освіту; доходити освіти, науки. *Образование начальное* – освіта початкова. *Образование среднее* – освіта середня. *Образование высшее* – освіта вища. *Образование общее* – освіта загальна.

Образовывать – утворювати; складати; становити. *Образует что* – становить що; є що.

Образовываться – утворюватися; (*возникать*) – повставати. *Образуется складка* – набігає брижа.

Обращать (*во что*) – обертати, повертати на що. *Обратить в бегство* – повернути навтіки. *Обратить в ничто* – повернути внівець.

Обращаться *к кому* – звертатися, вдаватися до кого. *Обращаться с кем* – поводитися з ким; ставитися до кого. *Обращаться за чем* – звертатися по що. *Обращаться в бегство* – кидатись тікати; пускатись навтіки. *Обращаться вокруг* – обертатися коло чого; колувати. *Обращаться во что* – переходити в що; обертатися, повертатися на що; (*во что-либо худшее*) – сходити на кого, що; переводитися на що.

Обращение – обертання. *Денежное обращение* – обіг грошей. *Обращение с кем* – поводження. *Обращение к кому* – звертання, вдавання. *Изъять из обращения* – вилучити з обігу.

Обследование – обслідування; досліджування. *Делать обследование* – обслідувати; досліджувати.

Обстановка – обстанова; обставини. *Неблагоприятная обстановка* – несприятливі умови, обставини. *При* (*такой*) *обстановке* (*работать и т. п.*) – в (таких) умовах (працювати і т. ин.).

Обстоятельство – обставини. *При каких* (*теперешних, благоприятных, плохих и т. д.*) *обстоятельствах* – за яких (цьогочасних, сприятливих, лихих і т. ин.) обставин. *При хороших обстоятельствах* – в доброму разі. *Тяжелые обстоятельства* – скрутні обставини; скрута. *Попасть в тяжелые обстоятельства – см.* **Попадать**. *Выйти из тяжелых обстоятельств* – піднестися з біди. *Сопровождающие обстоятельства* – супровідні обставини. *Поправить обстоятельства* – поліпшити справи, долю. *Поправить свои обстоятельства* – підмогтися. *По личным, домашним, независящим и т. п. обстоятельствам* – з особистих, хатніх, незалежних і т. ин. причин; через особисті, хатні, незалежні і т. ин. обставини. *Учесть, взвесить обстоятельства* – зважити

обставини; взяти на увагу обставини. *Обстоятельства, увеличивающие или уменьшающие вину* – обставини, що збільшують чи зменшують вину. *Поступать сообразно обстоятельствам* – чинити, зважившиобставини. *Сообразно обстоятельствам, смотря по обстоятельствам* – як до обставин; зважаючи на обставини. *По непредвиденным обстоятельствам* – з причин непередбачених.

Обсуждать – обмірковувати; розмірковувати; зважати; розважати що. *Обсуждать всесторонне* – обмірковувати з усіх боків, усіма сторонами. *Обсуждать совместно* – радитися про що; обговорювати що.

Обусловливать – зумовлювати. *Обусловливать собой что* – спричинятися до чого. *Обусловленный* – зумовлений; умовлений; (*чем*) – залежний від чого.

Обучать *чему* – учити, навчати чого. *Обучать чтению, письму* – навчати читати, писати. *Обученный чему* – вивчений, навчений чого.

Обходить – обходити. *Обходить кого чем-либо* – минати, обминати кого чим. *Обойти молчанием* – поминути мовчки. *Обойти* (*обмануть*) – о(б)дурити. *Обойти кого лестью* – злестити кого.

Обходиться – обходитися; (*обращаться*) – поводитися. *Обошлось в* (*сто руб.*) – стало за (сто крб.); коштувало (сто крб.).

Общепринятый – загальновживаний. *Общепринято* – звичайно.

Общество – громада; громадянство; суспільність; суспільство. *Бывать в обществе* – бувати на людях, у товаристві. *Общество потребителей* – споживче товариство. *Страховое общество* – страхове товариство. *Ученое общество* – наукове товариство.

Общий – загальний; (*совместный*) – спільний. *В общем* – загалом; у цілому.

Объем – обсяг, обшир; (*матем.*) – об'єм. *В полном объеме* – в цілому обсягу.

Объявлять – сповіщати; оголошувати; об'являти. *Объявить кому-либо свою волю, желание и т. п.* – з'ясувати кому свою волю і т. ин. *Объявлять чем* (*неприкосновенным*) – оголошувати за що (*за недоторкане*). *Объявить себя кем* – назватися ким.

Объяснять – з'ясовувати; пояснювати. *Нам надо объясниться* – нам треба порозумітися.

Обыкновение – звичай; поведінка. *По обыкновению* – (*як*) звичайно. *По своему обыкновению* – своїм звичаєм. *Сверх обыкновения* – над звичай. *Такое обыкновение* – так ведеться; такий звичай. *Иметь обыкновение* – брати звичку. *Войти в обыкновение* – повестися. *Выйти из обыкновения* – вивестися.

Обыкновенный – звичайний; звичний. *Самый обыкновенный* – звичайнісінький. *Обыкновенным образом* – звичайно. *Обыкновенно* – звичайно.

Обыск – обшукування; трус. *Найти при обыске* – витрусити. *Домашний обыск* – трус у господі. *Производящий обыск* – трусій.

Обычай – звичай. *Быть в обычае* – вестися. *Войти в обычай* – повестися. *Для обычая* – для звичаю; для годиться. *По обычаю* – по звичаю.

Обязан *кто* – повинен, мусить хто. *Обязан кому, чему* – зобов'язаний перед ким; має дякувати кому, чому; сталося кому через що. *Своим упадком учреждение обязано бесхозяйственности* – установа занепала через негосподарність; до занепаду установи спричинилась негосподарність.

Обязанность – обов'язок; повинність. *Считать, полагать своею обязанностью* – мати, вважати за свій обов'язок; мати собі за обов'язок. *Слагать обязанности* – скидати обов'язки. *Исполняющий обязанности* – заступник в обов'язках. *Исполнять, нести обязанности* – виконувати обов'язки. *Отправлять обязанности* – відбувати обов'язки. *Возлагать обязанность* – накладати обов'язок. *Обязанности по службе* – службові обов'язки. *Вменять, ставить в обязанность* – зобов'язувати кого; ставити за обов'язок кому. *Ставить себе в обязанность* – брати собі за повинність. *Вмененный в обязанность* – поставлений за обов'язок. *Вменено* (*ему*) *в обязанность* – на (нього) покладено обов'язок, повинність. *По обязанности* – з повинности; з обов'язку.

Обязательство – зобов'язання. *Обязательство письменное* – зобов'язання на письмі (писане); умова на письмі; присяжний лист. *Обязательство долговое, денежное* –

зобов’язання боргове, грошове. *Обязательства взаимные* – зобов’язання обопільні. *Принимать на себя обязательства по отношению к кому* – брати на себе зобов’язання проти кого. *Обязывать подпиской кого* – зобов’язуватися. *По обязательству уплатить* – сплатити зобов’язання.

Обязывать – зобов’язувати. *Обязать подпиской кого* – зобов’язувати кого на письмі. *Обязывать себя словом* – в’язатися словом.

Овладевать *кем, чем* – опановувати кого, що. *Овладеть производством, вниманием и т. п.* – опанувати виробництво, увагу і т. ин. *Овладеть собою* – опанувати себе; запанувати над собою. *Нами овладело отчаяние* – нас огорнув розпач.

Огласка – розголошення; опублікування; розголос. *Давать огласку, придавать огласке* – розголошувати; давати розголос. *Получить огласку* – набути розголосу. *Для избежания огласки* – щоб не було розголосу; щоб уникнути розголосу.

Оглядка – огляд. *С оглядкой* (*осторожно*) – обережно. *Без оглядки* – безоглядно; не оглядаючись. *Бежать без оглядки* – тікати неоглядки, без очей, не озираючись.

Оговаривать (*делать оговорку*) – застерігати; зазначати; (*оклеветать*) – обмовляти; ославляти; обгуджувати.

Ограничиваться – бути обмеженим чим; обмежуватися чим, на чому. *Этим дело и ограничилось* – на цьому все й стало, скінчилося. *Я ограничиваюсь* (*этою суммою*) – я обмежуюсь на (цій сумі); задовольняюсь (цією сумою).

Одерживать верх *над кем* – брати гору над ким.

Один, одна, одно – один, одна, одне; сам, самий, сама, саме. *Одно из двух* – одно з двох. *Один-единственный* – одним-однісінький. *Все до одного* – всі до одного; геть усі. *Ни один* – жаден; жадний. *Один только* (*о людях*) – сам за себе. *То одно, то другое* – то те, то те. *Совершенно один* – сам-один, сам-самісінький. *Один на один* – сам на сам; віч-на-віч. *Один в один* – голова в голову. *Один за другим* – один по одному. *Один и тот же* – той самий. *Один другому* (*за другим, к другому и т. п.*) – один одному (за одним, до одного й т. ин.). *В один присест* – одним нападом. *Одним-один раз* – раз-разом.

Одинаково – однаково; нарівно. *Совершенно одинаково* – однаковісінько.

Одиночество – самота; самотина; самотність. *В одиночестве* – на самоті; самотою; в самотині.

Однажды – раз; одного разу; одного дня; якось. *Однажды утром, вечером, в воскресенье и т. п.* – одного ранку, вечора, однієї неділі і т. ин.

Одновременный – одночасний; рівночасний. *Одновременно* – одночасно; одночасово; рівночасово; разом. *Одновременно с этим* (*пересылаем*) – разом із цим (пересилаємо).

Однообразный – одноманітний. *Сделать однообразным* – зодноманітнити.

Одобрение – хвала; похвала; (*решение*) – ухвала. *Заслужить одобрение* – заробити хвали, похвали. *Он пользуется одобрением* – його хвалять. *С общего одобрения* (*сделать*) – за спільною ухвалою (зробити). *С одобрения кого* – ухвалив хто; за ухвалою кого, чиєю.

Одолжение – ласка, послуга. *Сделайте одолжение* – зробіть ласку; будьте ласкаві; будь ласка. *Просить об одолжении* – просити послуги. *Сделай одолжение, скажи* – скажи на милість.

Ожидание – чекання; дожидання; очікування; (*с оттенком надежды*) – сподівання. *После* (*долгого*) *ожидания* – по (довгім) чеканні. *Обмануть ожидания* – не справдити сподіванки. *В ожидании вашего распоряжения* – чекаючи вашого розпорядження. *В ожидании* (*в надежде*) – сподіваючись. *Сверх* (*всякого*) *ожидания* – над (усяке) сподівання; негадане; (цілком) несподівано.

Ожидать – чекати; ждати; очікувати; (*надеяться*) – сподіватися. *Ожидать очереди – см.* **Очередь**. *Ожидать удобного времени* – ждати (доброї) нагоди; часу виглядати. *Ожидать беды* – начуватися біди. *Нет основания ожидать* (*надеяться*) – шкода сподіватися.

Озлобиться *против кого* – узяти злобу на кого.

Оказывается – виходить. *Оказывается, что…* – виявляється, що… *Он оказался* (*годным*) – виявилося, що він придатний.

Оканчиваться – кінчатися; докінчуватися; (*истекать*) – виходити. *Оканчиваться благополучно, неблагополучно* – виходити на добре (*на добро*), на зле (*на лихо*). *Этим оканчивается* (*книга*) – на цьому й кінець (книзі).
Оклад – утримання; положена платня; (*о сборах*) – оклад.
Околесицу нести – теревені правити; кулі лити.
Около (*вокруг*) – коло; навколо; довкола; округ; навкруги; (*возле, подле*) – коло; біля; край; побіч; обік кого, чого; (*приблизительно*) – трохи не; мало не; під що; близько чого; з що. *Около двух часов* (*сейчас*) – близько другої години (*зараз*).
Окончание – скінчення; закінчення; (*конец*) – кінець. *Перед окончанием чего* – наприкінці чого. *Окончание следует* – кінець буде. *По окончании года, срока* – по закінченні року, терміну; як рік, термін вийде; (*по окончании чего-либо*) – по чому.
Окончательно – остаточно; доконечно; (*совсем*) – цілком; цілковито; до послідку; до решти; до краю; вкрай. *Окончательно отказываюсь* – рішуче відмовляюсь. *Окончательно разориться* – вкрай зруйнуватися.
Опаздывать – спізнюватися; спізнятися; запізнюватися; припізнятися. *Опаздывать к началу чего* – спізнюватися на початок (чого).
Опасение – опаска; побоювання; страх; пострах. *Без опасений* – безпечно. *Возникает опасение* – заходить непевність. *Под опасением* – під страхом; під опаскою; під загрозою.
Опасность – небезпека. *Находиться в опасности* – бути, перебувати в небезпеці. *Предупреждать, предварять об опасности* – перестерігати кого. *Подвергать опасности* – наражати на небезпеку. *Подвергаться опасности* – наражатися на небезпеку, підпадати під небезпеку. *Возникает опасность* – заходить небезпека. *Вне опасности* – поза небезпекою. *Оставлять в опасности* – лишати в небезпеці.
Опись – опис. *Инвентарная опись* – інвентарний опис.
Описывать – списувати що; описувати що; (*юрид.*) – цінувати; описувати; переписувати.
Опомниться – стямитися; (*образумиться*) – схаменутися. *Не успеть опомниться как* – не зчутися, не стямитися, не зоглядітися як.
Оправдание – виправдання. *В оправдание кого* – щоб виправдати кого. *В свое оправдание* – щоб виправдатись.
Определение – визначення; (*судебное*) – вирок; ухвала; (*на должность*) – настановлення, призначення (*на посаду*). *Определение действия* – означення дії, чину.
Определенно – визначено; напевно. *Определенно выраженный* – виразний.
Опыт – проба; спроба; досвід; дослід. *В виде опыта* – як спроба; на спробу. *Узнать по опыту* – досвідчитися; перевіритися. *Умудренный опытом* – добре досвідчений. *Приобретать опыт* – набувати досвіду. *По* (*своему, личному*) *опыту, на опыте* – з (свого, особистого, власного) досвіду: на собі; по собі. *Сделать опыт* – спробувати. *Производить опыт* – знімати спробу; робити досвід, дослід.
Опытность – досвідченість; вправність. *Сколь ни велика его опытность* – хоч який він досвідчений.
Оригинал – оригінал; первопис; (*о человеке*) – дивак. *Верно с оригиналом* – згідно з оригіналом, з первописом.
Ордер – ордер. *По ордеру* (*получать*) – на ордер (одержувати).
Оружие – зброя. *Браться за оружие* – братися, ставати до зброї. *Поднять оружие* – взятися до зброї. *С оружием в руках* – збройно. *Во всеоружии* (*знания*) – (добре) узброєний (знанням).
Освещение (*действие*) – освітлювання; (*свет*) – освітлення; світло. *Искусственное освещение* – штучне освітлення, світло. *Газовое, керосиновое, электрическое освещение* – газове, гасове, електричне освітлення. *Достаточное освещение* – досить світла. *Освещение вопроса* – висвітлення питання.
Освобождать, -ся – визволяти, -ся; звільняти, -ся. *Освобождаться от рабства* – скидати ярмо; визволятися з неволі, з-під кормиги.
Освобождение – звільнення; визволення. *Для освобождения* – щоб звільнити, визволити; на звільнення. *По освобождении* – звільнивши; визволивши; коли звільнено, визволено.
Осень – осінь. *Осенью* – восени; по осені.

Оскорбление – образа; наруга; зневага. *Оскорбление чести* – образа для чести. *Наносить оскорбление* – ображати. *Подвергнуться оскорблению* – зазнати образи; упасти в образу. *Подвергнуть оскорблению* – образити. *Оскорбление словом, действием* – образа, зневага словом, чином. *Оскорбление при исполнении служебных обязанностей* – образа під час виконання службових обов'язків. *Публичное оскорбление* – прилюда образа. *Личное оскорбление* – особиста образа.

Ослабевать – слабнути; слабшати; (*физически*) – знесилюватися; виснажуватися. *Дисциплина ослабевает* – дисципліна слабшає.

Осмеяние – осміяння; посміх; глум. *Подвергать осмеянию* – виставляти на посміх. *Подвергаться осмеянию* – на посміх здаватися.

Осматривать – оглядати; озирати; обдивлятися. *Осматривать с ног до головы* – оглядати від голови до п'ят. *Осматривать со всех сторон* – оглядати на всі боки.

Осмотр – огляд розгляд оглядання; розглядини. *Производить осмотр* – оглядати; обдивлятися. *Осмотр на местах* – огляд на місці. *Беглый осмотр* – побіжний огляд, розгляд.

Осмотрительный – обачний; обачливий; обережний. *Быть осмотрительным* – матися на бачності; ходити сторожко коло чого.

Основание – заснування; (*закладка здания*) – закладини; (*основа*) – основа; підвалина; (*причина*) – підстава; рація; (*почва*) – ґрунт; (*повод*) – привід; (*науч.*) –засада. *Основание для предположения* – підстава гадати. *Иметь основание* – мати ґрунт, підстави; (*быть правым*) – мати рацію. *Брать за основание* – засновувати на чому. *До основания* – до краю; дощенту. *Первое* (*главное*) *основание* – первопідстава. *Нет основания* – немає підстави. *Есть основание* (*думать*) – є підстави (*гадати*). *Без основания* – безпідставно. *Без всяких оснований* – без жадних підстав. *На каком основании* – з якої рації; з якої причини. *Послужить основанием* – стати за підставу до чого. *На* (*этом*) *основании* – на (цій) підставі. *Признать основание за кем* – визнати рацію кому. *Достаточное основание* – достатня причина.

Основываться – засновуватися; закладатися; (*основываться на чем*) – засновуватися чим, на чому; спиратися на що, на чому; виходити з чого. *Основываться на фактах* – спиратися на фактах, на факти.

Особа – особа. *Важная особа* – важна, велика, значна особа.

Особенно – особливо; зокрема; (*в особенности*) – особливо; найбільше; надто; доконче. *Не особенно* – не надто; мало що. *Не особенно хороший* (*умный и т. п.*) – не який добрий (розумний і т. ин.). *Не особенно давно* – нещодавно. *Не особенно долго* – нещодовго. *Эти факты, особенно первый…* – ці факти, зокрема (найбільше) перший… *Из всех дел это особенно запутанное* – з усіх справ це найзаплутаніша.

Особенность – особливість; (*отличит. свойство*) – відмінність. *В особенности* – особливо; зокрема; найбільше.

Оставаться – зоставатися; лишатися; залишатися. *Оставаться вакантным* – пуляти; вакувати. *Оставаться должным* – завинити кому; заборгувати кому. *Оставаться в накладе* – утратити. *Оставаться непричастным* – зоставатися у боці, збоку; виметним бути. *Продолжать оставаться* – надалі лишатися. *Счастливо оставаться* – зоставайтесь, бувайте здорові, щасливі.

Оставление – залишення. *Оставление дела* – облишення справи. *С оставлением в должности* – залишаючи на посаді. *С оставлением должности* – уступивши з посади. *По оставлении чего* – залишивши що.

Оставлять – заставляти; лишати; залишати; полишати; кидати. *Оставлять кого в покое* – давати спокій кому. *Не оставьте* (*меня*) *без уведомления* (*ответа*) – не відмовтеся (мене) повідомити (мені відповісти). *Оставить без последствий* – залишити без наслідків. *Оставь, оставьте* – облиш, облиште. *Оставим это* – облишмо це; облишмо про це. *Оставлять свое намерение* – покинути свій намір. *Оставлять без рассмотрения* – залишати без розгляду, не розглянувши. *Оставьте это* – не руште цього.

Остальное – решта. *В остальном* – в иншому. *Из остальных* (*присутствующих*) – з решти

(присутніх).

Остановка – зупинка; припинка; припин. *Небольшая остановка* – коротка зупинка. *Без остановки ехать, идти и т. п.* – їхати, іти без упину, спину, прилину. *Остановка в выдаче жалованья* – затайка в виплаті платні. *Остановка* (*только*) *за кем* – за ким (тільки) і (діло) стало.

Остаток – остача; останок; решта; залишок. *Остаток жизни* – решта життя. *Остаток старины* – забуток старовини. *Остаток материи* – обрізок; окравка. *Остаток еды* – недоїдки. *Остаток питья* – недопитки. *В виде остатка* (*сумм*) – як решта (сум). *Без остатка* – все цілком. *До остатка* – до останку; до решти.

Острастка – острах. *Для острастки* – на острах.

Осуждение – засудження; засуд; осуд. *Условное осуждение* – умовний засуд. *Достойный осуждения* (*порицания*) – вартий догани.

Осуществимый – здійсненний. *Это вполне осуществимо* – це річ цілком здійсненна. *Осуществимо ли это* – чи здійсненна це річ.

Осуществление – здійснення. *Получать реальное осуществление* – справді здійснитися.

От – від; з чого. *От радости, счастья, боли и т. п.* – з радости (радощів), з щастя, з болю й т. ин.

Ответ – відповідь. *Удовлетворительный ответ* – достатня відповідь. *Дельный ответ* – доладна відповідь. *Утвердительный ответ* – згідна відповідь. *Отрицательный ответ* – негативна, заперечна відповідь. *В ответ на…* – відповідаючи на.. *Уклончивый ответ* – ухильна відповідь.

Ответственность – відповідальність. *Брать на себя ответственность* – брати на себе відповідальність. *Нести ответственность* – відповідати за що. *Слагать ответственность* – скидати з себе відповідальність. *Привлекать кого к судебной ответственности* – позивати до суду (в суд) кого; подавати до суду на кого. *Ограниченная ответственность* – обмежена відповідальність. *На* (*полной*) *ответственности* – під (цілковитою) відповідальністю. *Имущественная ответственность* – майнова відповідальність. *Взаимная ответственность* – кругова відповідальність. *Ответственность личная* – особиста відповідальність.

Отвечать – відповідати; відказувати. *Отвечать письменно* – відписувати; на письмі відповідати.

Отвод – одвід. *Заявлять отвод кому* – одводити кого.

Отвращение – огида. *Возбуждать отвращение* – викликати огиду.

Отговорка – відмовка; (*увертка*) – викрутка. *Без отговорок* – безсуперечно; не сперечаючись.

Отдавать – віддавати. *Отдавать назад* – повертати. *Отдавать на посмеяние* – на глум віддавати. *Отдавать внаймы* – наймати.

Отдаваться – віддаватися; (*о звуке*) – лунати; бити(*ся*) луною; (*предаваться чему*) – вдаватися в що. *Отдаваться на суд, волю, милость и т. п.* – здаватися на суд волю, ласку (чию) тощо. *Отдается внаем* – наймається.

Отделение – відділення; відокремлення; (*учреждения*)– філія; (*отдел*) – відділ, виділ. *Отделение счетное* – відділ рахунковий. *Отделение для курящих, некурящих* – переділ для (про) курців (куріїв); для (про) некуріїв.

Отделываться *от чего* – викручуватися; відкараскуватися. *Счастливо отделаться* – дешево відбутися.

Отдельность – окремість; окремішність. *В отдельности* – зокрема.

Отдельный – окремий; (*взятый порознь, в одиночку*) – поодинокий. *Отдельные факты, явления, люди и т. п.* – поодинокі факти, явища, люди тощо.

Отдых – відпочинок; спочин(ок). *Без отдыха* – не спочиваючи; без спочинку. *Во время отдыха* – спочиваючи; під час спочинку.

Отзыв – (*кого откуда*) – відкликання, відклик; (*мнение о ком, чем*) – думка про кого, що; (*заключение о чем, ком*) – здання; висновок; (*ответ*) – відповідь; відпис; (*юрид.*) – відзов. *Дать отзыв о ком, чем* – сказати (*подати*) свою думку про кого, що.

Отказ (*кому в чем*) – відмова; відмовлення кому чого; (*чей от чего*) – відмовлення від чого; зречення чого. *Отказ* (*в своей просьбе*) *получить* – відмову (на своє прохання) одержати, дістати. *Отказ от места кому* – відмова посади кому; звільнення з посади кого.

Отказывать (*кому в чем*) – відмовляти кому, чого, в чому; (*завещать*) – відписувати. *Отказывать кому* (*отрешать от должности*) – звільняти (з посади). *Наотрез отказать* – цілком відмовити.

Отказываться *от чего* – відмовлятися від чого; (*отрекаться*) – зрікатися чого, кого. *Отказываться от своих слов, мнений и т. п.* – зрікатися, зректися своїх слів, думок тощо; відмовлятися, відмовитися від своїх слів, думок.

Откладывать – відкладувати. *Откладывать рассмотрение* дела – *см.* **Рассмотрение**. *Откладывать в долгий ящик* – відсувати на безрік.

Открывать – відкривати; (*что-либо затворенное*) – відчиняти; (*немного*) – відхиляти; (*изобретать*) – винаходити. *Открывать тайну* – виявляти таємницю. *Открывать деятельность* – розпочинати діяльність. *Открывать лавку* – закладати крамницю. *Открывать сообщника* – виказувати спільника. *Открывать кампанию* – розпочинати кампанію.

Открытый – відкритий; розчинений; відхилений; (*книга*) – розгорнута; (*изобретенный*) – винайдений; (*откровенный*) – щирий. *Банк* (*магазин*) *открыт от, до* – банк відчинений (крамниця відчинена); банк (*крамницю*) відчинено від, до.

Откуда – звідки; відкіля. *Откуда-то* – звідкільсь; звідкись. *Откуда бы ни было* – хоч би звідки; хоч відкіля було, буде. *Откуда ни возьмись* – де не взявсь.

Отлагательство – зволікання; відволока; відклад. *Дело не терпящее отлагательства* – пильна, негайна, нагальна справа. *Без малейшего отлагательства* – ніяк не відкладаючи; негайно.

Отмена – скасування; знесення. *В отмену* (*приказа*) – замість (наказу); касуючи (наказ).

Отмечать – значити; відзначувати. *Как* (*нами*) *уже отмечалось* – як (ми) вже зазначали.

Относительно (*этого*) – щодо (цього). *Относительно новый, крепкий и т. п.* – порівнюючи новий, міцний. *Относительно этого дела обратитесь* к… – в цій справі зверніться до…

Относиться – відноситися; (*относиться куда, к чему*) – стосуватися; (*к кому*) – ставитися до кого. *Относящийся к чему* – належний до чого; що стосується до чого. *Относящийся к делу* – належний до справи. *Не относящийся к делу* – сторонній. *Это* (*ко мне*) *не относится* – це (*до мене*) не стосується. *Относиться хорошо* – ставитись добре. *Относиться к кому, к чему с уважением* – шанувати кого, що; ставитися з пошаною (повагою) до кого. *Относиться пренебрежительно* – нехтувати кого, що. *Относиться легкомысленно* – легковажити що. *Относиться хладнокровно* – ставитися спокійно до чого; холодним оком дивитися на що. *Относиться несправедливо к кому* – кривдити кого. *Относиться враждебно к кому* – ворогувати на кого, проти кого; вороже ставитися до кого. *Враждебно относящийся к кому* – ворожий до кого. *К вам относятся как к людям* – вас за людей мають. *Это к вам не относится* – це до вас не стосується.

Отношение (*к кому, чему*) – відносини; стосунки; ставлення до кого, чого; (*матем.*) – відношення; (*канцелярское*) – завідомлення; лист. *Благожелательное отношение к кому* – ласка, прихильність до кого. *При хорошем отношении* – за добрих відносин; гарно ставлячись; коли гаразд ставитися. *Почтительное отношение* – шаноба до кого. *Непочтительное отношение* – неповага до кого; непошана. *Несправедливое отношение* – кривда кому. *Взаимные отношения* – взаємні відносини; стосунки; взаємини. *Враждебные отношения* – ворожнеча. *Быть в хороших отношениях* – в доброті жити з ким. *Иметь к чему отношение* – стосуватися до чого. *Отношения между событиями, явлениями и т. п.* – залежність. *Высказывать свое отношение к чему-либо* – висловлювати свій погляд на що. *В отношении кого, чего* – щодо кого, щодо чого; (*в сравнении с кем, чем*) – проти кого, чого. *В этом отношении* – з цього погляду; цією стороною. *Во всех отношениях* – з кожного погляду; всіма сторонами. *Процентное отношение* – відсоткове відношення. *В процентном отношении* – відсоткове. *В*

отношении количественном, качественном – з боку кількісного, якісного. *Ответное отношение* – відпис. *На ваше отношение имею честь уведомить* – на вашого листа маю за честь повідомити.

Отнюдь не – жадним способом; жадною мірою.

Отправлять (*кого куда*) – виряджати; (*почтой, жел. дор.*) – пересилати; (*обязанности и т. п.*) – відбувати, виконувати; (*ирон. о ком*) – спроваджувати.

Отрасль – паросток; галузь; ділянка. *Во всех отраслях знания, промышленности и т. п.* – в усіх галузях (на всіх ділянках) знання, промисловости й т. ин. *Книги по всем отраслям* – книжки з усіх галузей.

Отставка – відставка. *Выходить в отставку* – виходити на відставку. *Давать отставку кому* – відставляти кого (від посади).

Отставлять – відставляти; (*от должности*) – відставляти.

Отступать – відступати. *Отступать от истины* – ухилятися від правди.

Отсутствие – відсутність; (*недостача чего*) – брак, нестача. *В* (*моем, твоем и т. п.*) *отсутствии* – за відсутности (моєї, твоєї і т. ин.); не при мені й т. ин. *На время отсутствия кого, чего* – поки не буде кого, чого. *Ввиду отсутствия* – через відсутність (*кого*); через брак (*чого*); (*в конце фразы*) – бо (чого) немає. *Благодаря отсутствию* (*о вещах*) – через брак; (*о людях*) – через відсутність. *Отсутствие денег* – безгрішшя. *Находиться в отсутствии* – не бути (тут). *За отсутствием* (*доказательств*) – через брак, відсутність (доказів). *В случае отсутствия* – якщо немає; якщо не буде. *Отсутствующий безвестно* – безвісний.

Отсюда – звідси, звідсіль; звідсіля. *Вон отсюда* – геть звідси. *Отсюда следует, что...* – з цього виходить, випливає, що...

Оттого – того; тому; тим; через те. *Оттого-то* – тим-то. *Оттого что* – того (тому, тим, через те), що.

Отчаяние – розпач; розпука; відчай. *Приходить в отчаяние* – впадати в розпач. *Приводить в отчаяние* – доводити (призводити) до розпачу кого. *Я в отчаянии, что не могу* – мене аж розпач бере, що не можу. *Полный отчаяния* – розпачливий. *Под влиянием отчаяния* – з розпачу. *С отчаянием* – розпачливо.

Отчет – звіт, звідомлення про (*за*) що; справоздання про що (з чого). *Годичный отчет* – звіт, звідомлення за рік; річний звіт. *Денежный отчет* – звідомлення, справоздання грошове. *Давать, сдавать отчет кому, перед кем* – давати, складати звіт, звідомлення кому, перед ким. *Давать себе* (*полный*) *отчет о чем, в чем* – здавати собі (цілком) справу з чого, про що; (цілком) усвідомлювати собі що. *Представлять* (*немедленно*) *отчет* – подавати (*негайно*) звіт, звідомлення, справоздання. *Поступать, не давая себе отчета* – чинити несвідомо. *Давать, брать под отчет* – давати, брати на звіт.

Отчетливость – виразність; чіткість. *Отчетность мысли* – ясність думки.

Отчетность – звітність. *Отчетность денежная* – звітність грошова.

Отчислять (*в чью пользу*) – відраховувати (*на кого, на чию користь*); (*удерживать*) – вивертати; (*кого, куда*) – переводити, відряджати кого, куди, від чого.

Отъезд – від'їзд. *Быть готовым к отъезду* – бути на від'їзді. *За отъездом, по случаю отъезда* – з причини від'їзду, виїзду. *Накануне отъезда* – напередодні від'їзду.

Отыскивать – відшукувати. *Отыскивать путем расспросов* – напитувати кого, що. *Отыскивать один другого* – зшукуватись. *Отысканный* – відшуканий; знайдений; (*судом*) – випозиваний, виправлений судом.

Охватывать – охоплювати; обіймати; (*о чувствах*) – понімати; обгортати. *Период* (*этот*) *охватывает* – доба (ця) обіймає. *Мыслью охватывать* (*постичь*) – збагнути, засягти що.

Охота (*желание*) – охота; бажання. *По* (*своей*) *охоте* – з (своєї) волі, охоти. *С охотой* – залюбки; охоче. *С большой охотой* – з дорогою душею. *Нет охоты* – неохота. *Если есть охота* – як охота. *Пришла охота* – спала охота кому. *Почувствовать охоту* – заохотитися до чого. *Выражать охоту* – охотитися; заохотитися. *Возбуждать охоту в ком* – розохочувати кого. *Потерять охоту к чему* – знеохотитися до чого. *Охота пуще неволи* – охота гірша від неволі.

Охотно – залюбки; радо; охоче. *Охотнее* – радніше; радше. *Охотнее всего* – найрадніше; найрадше. *Очень охотно* – від щирого серця; з дорогою душею; залюбки.

Оценка (*действие*) – оцінювання; цінування; (*результат*) – оцінка. *Согласно с оценкой* – відповідно до оцінки.

Очевидно – очевидно; видимо. *Совершенно очевидно* – видима річ.

Очередь – черга; черед; ряд. *На очереди* – на черзі. *По очереди* – чергою; по черзі; почережно. *Вне очереди, не в очередь* – без черги; безчережно; поза чергою. *В порядке очереди* – за рядом; по ряду черги. *Очередь за кем* – черга кому. *Соблюдать очередь* – пильнувати, додержувати черги; тримати чергу. *В первую очередь* – у першу чергу; передусім; насамперед. *В свою очередь* – і собі; своєю чергою. *Очередь наступила* – прийшла черга. *Попасть в очередь* – під чергу прийтися; в ряд прийтися. *Быть на очереди* (*о делах, вопросах*) – бути, стояти на деннім порядку, на черзі дня. *Ставить вопрос на очередь* – ставити справу на порядок денний. *Пришла очередь за тем, чем* – прийшла черга на кого, що, кому, чому. *Придет очередь* – дійдеться ряд. *Ожидать очереди* – застоювати (засиджувати) чергу. *И твоя придет* (*наступит*) *очередь* – і до тебе ряд дійде.

Очутиться – потрапити; опинитися. *Очутиться в* (*другом месте*) – потрапити до (иншого місця).

Ошибаться – помилятися. *Если не ошибаюсь* – коли не помиляюсь.

Ошибка – помилка; похибка. *По ошибке* – помилково. *Вкралась ошибка* – трапилася помилка. *Исправлять ошибку* – виправляти помилку. *Впадать в ошибку* – допускатися помилки. *Вводить в ошибку* – призводити кого до помилки.

Палец – палець; (*конец пальца*) – пучка. *Большой палец* – великий палець. *Указательный палец* – вказівний палець; вказівець. *Средний палец* – середній палець. *Безымянный палец* – підмизинний палець. *Мизинец* – мизинок. *Считать по пальцам* – лічити на пальцях. *Смотреть сквозь пальцы* – дивитись на що крізь пучки, пальці. *Пальцем не пошевелит* – і пальцем не кивне; і за холодну воду не візьметься.

Палка – ціпок; палиця. *Из-под палки* – з примусу.

Память – пам’ять; (*воспоминание*) – пам’ять; пам’ятка; згадка; спомин. *Память к чему* – пам’ять на що, до чого. *Память притупилась* – пам’ять притерлася. *Твердая память* – добра пам’ять. *Память ослабевает* – пам’ять слабне. *В здравом уме и твердой памяти* – в добрій пам’яті і при розумі. *Врезаться в память* – втямки вбитися; в тямку вдатися. *Оставаться, запечатлеться в памяти* – в пам’ять упасти кому. *Держать в памяти* – мати на пам’яті, в тямці; держати в голові. *Лишиться памяти* – втратити пам’ять. *Удержать в памяти* – запам’ятати. *Удерживаться в памяти* – держатися голови. *Изглаживаться, выпадать из памяти* – виходити, випадати, зникати з пам’яти. *Приходить в память, в себя* – до пам’яти приходити. *Без памяти* – не пам’ятаючи; не тямлячи; (*сознания*) – непритомно. *Плохая, короткая память* – ледача пам’ять. *По памяти* (*говорить*) – по пам’яті; з голови. *Для памяти* – на пам’ятку. *По старой памяти* – за давньою звичкою. *Приводить что на память кому* – нагадувати, пригадувати кому що. *Памятный* – пам’ятний, пам’ятковий. *Приходить на память* – навертатися на думку; спадати на думку; на пам’ять приходити.

Пара – пара; двоє; (*супружеская*) – подружжя. *По парам* – парами; по парі. *Пара слов* – кілька слів; дві слові. *Разрознять пару* – розпаровувати що. *Один из пары* – допарок. *К паре* – до пари. *Подбирать пару* – добирати до пари.

Параллельный – паралельний; рівнобіжний. *Параллельно с чем* – паралельно, рівнобіжно чому, до чого.

Парный (*составляющий пару*) – паристий; парний; до пари. *Непарный* – непаристий; не пара; не до пари. *Непарные предметы* – розпари; розпарки.

Пасть – упасти; полягти. *Пасть на кого* (*отразиться на ком*) – позначитися, окошитися на кому; скластися на кому.

Пенять *на кого* – нарікати; ремствувати на кого.

Первый – перший. *Первое основание* – первооснова.

Перевод (*на другой язык*) – переклад; (*действие*) – перекладання. *Перевод по службе* – переміщення. *Перевод по почте, телеграфу* – переказ поштовий, телеграфний. *Перевод банковый, почтовый* – переказ банковий, поштовий. *Перевод стрелки* – пересув стрілки. *По переводу* – переказом. *Перевод на* (*украинский язык*) – переклад українською мовою, на українську мову. *Не поддается переводу* – не надається до перекладу.

Переводить (*по почте, телеграфу*) – переказувати, пересилати (*поштою, телеграфом*); (*книги*) – перекладати. *Переводить* на (*украинский язык*) – перекладати українською мовою, на українську мову.

Переводной (*вексель, билет*) – переказовий (вексель, білет); (*о книгах*) – перекладний; (*о бумаге*) – копіювальний.

Переговоры – перемовини. *Вступить в переговоры* – розпочати перемовини; стати до перемовин. *Вести переговоры с кем* – провадити перемовини з ким; трактувати з ким. *Сорвать переговоры* – зірвати перемовини.

Перед – перед. *Перед наступлением вечера* – на підвечір; надвечір. *Перед сумерками* – присмерком. *Перед рассветом* – удосвіта.

Передавать *через кого* – передавати ким. *Передавать на словах* – переказувати.

Перенос – перенесення. *К переносу (40 рублей)* – до перенесення (40 карб.).

Переписка *чего* – переписування; (*с кем*) – листування. *Излишняя переписка* – зайве листування. *Вести переписку с кем* – листуватися з ким. *Переписка продолжается* – листування триває.

Переписывать – переписувати; копіювати. *Переписываться* – листуватися.

Перерезывать – перерізувати; перетинати. *Перерезать пополам* – перекраяти; переполовинити.

Перерыв – перерва. *Обеденный перерыв* – перерва на обід.

Переставать – переставати; вгавати; покидати; (*о ветре, шуме, дожде и т. д.*)... – ущухати. *Перестать болеть, сердиться и т. п.* – переболіти, пересердитись і т. ин. *Не переставая* – не перестаючи; не вгаваючи; безперестанно; без перестанку; одно в одно. *Перестань, перестаньте* – годі тобі, вам.

Перечень, перечет – перелік. *Наперечет* – наперелік. *Ограничительный перечень* – обмежний перелік. *Исчерпывающий перечень* – повний перелік. *Примерный перечень* – зразковий перелік.

Период – період; доба. *Предыдущий период* – попередня доба.

Печать – печать; печатка; (*пресса*) – друк; преса; (*клеймо*) – тавро. *Наложить печать* – наложити, накласти печатку. *С приложением печати* – з притисненням (з відтиском) печатки. *Приложить печать к чему* – притиснути печатку до чого; відтиснути на чому. *Подписью и приложением печати свидетельствую* – підписом і відтиском печатки свідчу. *Взлом печатей* – порушення, зірвання печатей. *Отдавать* (*книги*) *в печать* – віддавати, здавати (книги) до друку. *Одобрить к печати* – ухвалити до друку. *Появиться в печати* – з'явитися друком. *Выходить из печати* – виходити друком. *Мелкая печать* (*шрифт*) – дрібний друк. *Убористая печать* – тісний (густий) друк. *Крупная печать* – буйний друк.

Пилить *кого* (*иносказ.*) – голову кому їсти, жувати.

Писать – писати. *Писать на* (*украинском языке*) – писати (українською мовою). *Писать под диктовку* – писати з голосу. *Писать до востребования* – писати до запитання.

Письмо – лист. *Ответное письмо* – відпис. *Поздравительное письмо* – привітальний лист. *Просительное письмо* – прохальний лист. *Письмо до востребования* – лист до запитання. *Заказное письмо* – рекомендований лист. *Рекомендательное письмо* – рекомендаційний лист. *Сноситься письмами* – листуватися. *Денежное письмо* – грошовий лист. *Письмо со вложением* (*100*) *руб.* – грошовий лист на (100) карб. *Доверенное письмо* – вірчий лист. *Очень нужное письмо* – пильний лист. *Открытое письмо* – одвертий лист; (*почт.*) – листівка, листовна картка. *В ответ на ваше письмо* – відповідаючи (відписуючи) на вашого листа. *Получать письма* – відбирати листи. *Вскрыть, распечатать письмо* –

розліпити листа. *По* (*при*) *получении* (*этого*) *письма* – одержавши (діставши, одібравши) цього листа.

План – план. *Составить план* – скласти план. *Начертить, наметить план* – накреслити, назначити план. *Строить планы* – планувати; укладати плани; снувати в голові. *Снимать план* – спланувати. *Ввести, поставить в план* – запланувати. *Отойти на второй план* – поступитися назад лишитися на (у) боці. *По плану* – за планом; з плану.

Плата – плата; платня. *Заработная плата* – заробітня платня, плата. *Плата вперед* – плата згори. *Наемная плата* – наймове. *Арендная плата* – оренда; чинш; рата. *Поденная, помесячная плата* – поденне, місячне. *Годовая плата* – роківщина. *Плата с персоны* – плата від особи. *Пословная плата* – відслівне. *Повременная плата* – часове. *Поштучная плата* – відштучне. *Сдельная плата* – відрядна плата; відрядне; заробне. *Плата за квартиру* – плата за помешкання; комірне.

Платеж – платіж; виплата. *Платеж в рассрочку* – виплат. *Платеж по* (*векселю, счету*) – оплата (векселя, рахунка). *Срок платежа* – платіжний термін, речінець. *Наложный платеж* – післяплата. *Суммы наложных платежей – см.* **Сумма**. *Просроченный платеж* – задавнена виплата. *Выкупной платеж* – викупне. *Рассрочить платеж* – розкласти виплату. *Просрочить платеж* – задавнити виплату. *Отсрочить платеж* – відкласти виплату. *Платежеспособный* – платіжеспроможний.

Платить – платити; виплачувати. *Платить наличными* – платити готівкою. *Платить по частям* – виплачувати частинами. *Платить в рассрочку* – платити в розкладку. *Платить вперед* – платити вперед; згори платити.

Плечо – плече; рамено. *Плечо с плечом* – опліч; попліч; плече в плече; пліч-о-пліч. *По плечу* (*по силам*) – під силу; до сили; до снаги. *Пожимать плечами* – низати, знизувати плечима.

Площадь – площа; майдан. *Площадь Городская* – майдан Міський. *Жилая площадь* – житлова площа.

По – по; на; з; за; через; для. *По* (*где?*) *учреждениям, городам и т. п.* – по установах, містах і т. ин. *По мнению, убеждению и т. п.* – на думку (погляд), на переконання і т. ин. *По распоряжению, приказу и т. п. – з* розпорядження, з наказу і т. ин. *По исчислениям, предположениям и т. п.* – за обрахунком, припущенням і т. ин. *По недоразумению, по болезни и т. п.* (*по причине*) – через непорозуміння, через недугу і т. ин. *Учебник по счетоводству, по торговому праву и т. п.* – підручник рахівництва, торгового (торговельного) права і т. ин. *По своей величине, по своей силе и т. п.* – своїм розміром, своєю силою і т. ин. *По Канту, по Гегелю и т. п.* – за Кантом, за Гегелем і т. ин. *Агент по получению, комиссия по составлению и т. п.* – агент для одержання, комісія для складання і т. ин. *По закону, по праву* – по закону, по праву. *По мне, по тебе и т. п.* – по мені, по тобі і т. ин.

Побуждение – спонука; спонукання; заохота. *По собственному побуждению* – з власної волі. *Из корыстных побуждений* – з корисливого наміру.

Поведение – поведінка; поводження. *По поведению* – поведінкою; поводженням. *Плохое поведение* – недобра, лиха поведінка.

Поверенный – повірений. *Поверенный по делам* – повірений у справах.

Повестка – повістка; оповістка. *Повестка дня* – порядок денний.

Повинность – повинність. *Повинность воинская* – військова повинність. *Повинность натуральная* – натуральна повинність; відбуток. *Повинность общественная* – громадська повинність, обов’язок. *Денежные повинности* – оплатки.

Повиновение – послух; слухнянство: покора. *Быть в повиновении* – підлягати кому.

Повод – привід; причина; зачіпка. *По* (*этому*) *поводу* – з (цього) приводу. *Без всякого повода* – без ніякої причини. *Послужить поводом* – спричинитися. *Кассационные поводы* – причини до касації.

Повреждение – пошкодження; ушкодження. *Сильное повреждение* – велике пошкодження. *Причинять повреждение* – шкодити; ушкоджувати.

Погашать – сплачувати; виплачувати. *Погасить гербовые марки* – перекреслити, пошкодити гербові мірки.

Подарок – подарунок; дарунок. *В подарок* – на дарунок.

Подвергать *чему* – наражати на що; віддавати на що.

Поддабриваться *к кому* – упадати коло кого; підлабузнюватись до кого.

Поддаваться – піддаватися. *Не поддается переводу, исчислению и т. п.* – не надається до перекладу, обрахунку тощо.

Поддержка – підтримка; (*помощь*) – підмога; допомога. *Оказывать* (*всемерную*) *поддержку кому* – (всебічно) допомагати кому; підтримувати кого. *При* (*его*) *поддержке* – за (його) допомогою.

Подкапываться – підкопуватися. *Подкапываться под кого* – копати яму кому, під ким.

Подлинный – справжній; правдивий. *С подлинным верно* – з оригіналом згідно.

Поднимать – підіймати; (*руку, ногу, глаза*) –підводити; (*тяжесть*) –підважувати. *Мы* (*этого дела*) *не поднимем* – нам (ця справа) не по силі.

Подниматься – підводитися; (*о буре, ветре*) – схоплюватися, зніматися. *Подниматься на ноги* – зніматися на ноги. *Подниматься в чьих глазах* – підноситись у чиїх очах. *Подниматься против кого* – повставати на кого.

Подобает – годиться; слід: личить. *Не подобает* – не подоба; не личить.

Подобие – подоба; подібність. *Наподобие* – на взір.

Подобный – подібний. *И тому подобное* – тощо. *Подобные явления наблюдаются* – такі явища трапляються.

Подозревать *кого* – думати на кого; підозру, мати на кого.

Подозрение – підозра; непевність. *Возбуждать подозрение* – викликати підозру. *По подозрению* – з підозри.

Подписка – підписка. *Подписка на* (*газеты, журналы*) – передплата на (*газети, журнали*). *По подписке* – з передплати; передплатне. *Подписка принимается* – передплату приймають, приймається. *По подписке собирать средства* – підпискою збирати кошти.

Подпись – підпис. *За подписью кого* – за підписом чиїм. *За надлежащей подписью* – за належним підписом. *Скрепить подпись* – ствердити підпис. *Засвидетельствовать подпись* – посвідчити підпис, руку.

Подписание – підписування. *При подписании условия* – підписуючи умову. *По подписании сделки* – підписавши угоду.

Подражать *кому, чему* – наслідувати кого, що.

Подробность – подробиця. *До малейшей подробности* – до цяти. *Входить в подробности* – розбиратися в дрібницях; вдаватися в дрібниці.

Подтверждение – потвердження; ствердження. *В подтверждение чего* – стверджуючи що. *В подтверждение этого* – на доказ цього. *Являться, быть подтверждением чего* – стверджувати, доводити що.

Подходить – підходити; (*приближаться*) – наближатися; (*о времени*) – надходити. *Подходить хитро к кому* – підвертатися до кого. *Подходить ближе к делу* – братися ближче до справи. *Подходить обиняком* – кружляти. *Подходить вплотную к чему* – тісно підходити до чого. *Это нам не подходит* – це нам не годиться.

Подчас – інколи; часом.

Подчинять (*покорять*) – скоряти. *Подчинять кому-либо* (*по службе*) – підпорядковувати кому.

Поезд – потяг, поїзд. *Товарный поезд* – вантажний потяг, поїзд.

Пожалуй – відай; чого доброго; нехай так. *По мне пожалуй* – про мене.

Позволение – дозвіл. *Спрашивать позволения чьего* – дозволятися в кого. *По позволению* – за дозволом.

Поиски – шукання; шуканина. *В поисках чего* – шукаючи чого. *Безрезультатные поиски* – шукання без наслідків; даремна шуканина.

Пойти – піти; сходити. *Пойти в учреждение, банк* – піти до установи, до банку. *Пойти за ведомостями* – піти по відомості. *Пойти впрок* – у руку піти. *Пойти за течением чего* – віддатися на волю чому. *Пошли несогласия* – пішло в нелад у розлад. *Пошло на*

несчастье – в лихо пішло. *Пошло наоборот* – пішло навпаки; пішло на переверт. *Пошло по-прежнему* – повелося по-старому. *Пошло прахом* – пішло внівець; пішло за вітром. *Пойти, куда глаза глядят* – світ за очі піти.

Пока – поки; доки. *Пока светло* – завидна. *Пока везет* – поки щастить.

Показание – свідчення; свідкування; (*термометра, счетчика*) – показ. *Показания на суде* – свідчення; зізнання. *По показаниям очевидцев* – із свідчень самовидців; як самовидці свідчать. *Давать* (*ложные*) *показания* – (криво) свідчити на кого. *Ложные показания* – кривосвідчення. *Отбирать свидетельские показания* – вислухувати свідків.

Покойный – спокійний. *Покойный характер* – лагідна вдача. *Покойный экипаж* – вигідний екіпаж. *Покойное течение дел* – спокійний перебіг, розвиток справ. *Покойный* (*умерший*) – небіжчик.

Покорный – покірний; слухняний. *Покорно благодарю* – щиро дякую. *Ваш покорный слуга* – відданий вам. *Покорнейше прошу* – прошу дуже.

Покорять – скоряти; підбивати; підгортати. *Покорить своему влиянию* – підбити під свою руку.

Покрывать, -ся – покривати, -ся; застеляти, -ся; (*долг*) – сплачувати. *Покрываться пылью и т. п.* – припадати порохом. *Покрывать себя славой* – заживати собі слави. *Покрываться плесенью и т. п.* – братися цвіллю.

Покушение – замах. *Покушение с негодными средствами* – замах із нікчемними засобами.

Пол – стать. *Обоего пола* – однієї і другої статі.

Полагать (*предполагать*) – гадати; припускати; (*считать*) – вважати. *Полагаться на кого* – покладатися, здаватися на кого. *Полагать надо, что...* – мабуть, що; треба гадати, що... *Положим что...* – припустімо, що..; (*будем считать*) – вважатимемо що; вважаймо що. *Полагаю выехать сегодня* – гадаю виїхати сьогодні. *Полагаю его за хорошего работника* – маю його за гарного робітника. *Полагаю своей обязанностью* – вважаю за свій обов'язок. *Полагаться кому* (*о деньгах*) – належати кому. *Полагаться на кого* – звірятися; упевнятися на кого. *Так полагается* – так треба; (*так принято*) – так годиться. *Как вы полагаете* – яка ваша думка; як ви гадаєте; як вам здається; як на вашу думку.

Полезный – корисний. *Полезным быть кому* – в пригоді стати кому.

Поличное – довідне. *Поймать с поличным* – зловити на гарячому вчинку.

Полный – повний; цілковитий; цілий. *Полная* (*ответственность, неосведомленность...*) – цілковита (відповідальність, необізнаність...). *Полный* (*рабочий день..*), *полная* (*сумма...*) – цілий (робітний день), ціла (сума...).

Положение – становище; (*состояние*) – стан; (*положение доклада и т. п. – утверждение*) – твердження; (*устав*) – статут; (*о законе*) – положення. *Основные положения* – засади. *Оставаться в одном положении* – пробувати в тому самому стані. *Положение изменилось к лучшему, худшему* – становище повернулось на краще, гірше. *Бедственное положение* – бідування; злидні; лиха година. *Быть в бедственном положении* – бідувати. *Безвыходное положение* – безпорадне становище. *Критическое, затруднительное положение* – скрута; скрутне становище. *Выходить из затруднительного положения* – вирятуватися із скрути. *Твердое положение* – певне, міцне становище. *Положение о налогах* – положення про податки. *Имущественное положение* – майнове становище; достаток. *По положению* (*своему*) – із (свого) становища; через становище (своє). *Высокое положение* (*в обществе, по службе*) – значне становище. *Выжидательное положение* – становище вичікування. *Входить в чье положение* – ставати на чиє місце. *По положению* (*согласно закона*) – згідно з положенням, статутом, законом. *Очутиться в безвыходном положении* – опинитися в безпорадному стані. *Находиться в странном положении* – перебувати в чудному стані. *Попасть в неловкое положение – см.* **Попадать**. *Поставить в глупое положение кого* – завдати дурня кому. *Поставить в затруднительное положение кого* – завдати скрути, клопоту кому. *Человек с положением – см.* **Человек**. *Спасти положение* – врятувати становище.

Положительно (*утвердительно*) – позитивно; (*решительно*) – рішуче. *Положительно все* – геть усі, все. *Положительно никого, ничего* – нікогісінько, нічогісінько.

Положить – покласти; скласти. *Положить оружие* – скласти зброю.

Получать – одержувати; діставати; відбирати; отримувати. *Получаемый* – одержуваний. *Получить перевес* – гору взяти.

Получение – одержання; одержування. *С получением, по получении* (*сего*) – одержавши, відібравши (це).

Польза – користь; (*бариш*) – зиск. *В пользу кого, чего* – на користь кому, чому. *Располагать в свою пользу* – привертати до себе. *Высказываться в чью пользу – см.* **Высказываться**. *В свою пользу* – собі на користь. *Извлекать пользу* – використовувати що; мати користь із чого. *Приносить пользу* – давати користь, пожиток. *Послужить в пользу, на пользу* – піти на користь. *Обратить в* (*свою*) *пользу* – на пожиток, на користь (собі) повернути. *Иметь пользу* – мати зиск. *С пользой употреблять* – вживати на добре.

Пользование – користування. *Находиться в пользовании* – бути на користуванні.

Пользоваться *чем* – користуватися з чого, чим; тішитися з чого. *Пользоваться плохой репутацией* – бути в неславі. *Пользоваться* (*расположением, любовью*) – тішитися з (прихильности, любові).

Помеха – перешкода. *Служить помехой* – стояти на перешкоді, на заваді.

Поминай как звали – шукай вітра в полі.

Помнить – пам’ятати; запам’ятовувати, тямити; затямлювати. *Будет он это помнить* – далося це йому взнаки. *Мне что-то не помнится* – мені щось невтямки.

Помощь – допомога; поміч. *При помощи* – за допомогою; за поміччю. *Вид помощи* – форма допомоги. *Оказывать, подавать помощь* – допомагати; давати допомогу. *Прийти на помощь* – стати на допомогу, у поміч. *Умолять о помощи* – благати на допомогу. *Скорая помощь* – швидка допомога. *Единовременная помощь* – одноразова допомога. *Прибегать к помощи кого, чего* – брати на допомогу кого, що.

Помыкать *кем* – коверзувати з кого.

Понимание – розуміння. *Взаимное понимание* – порозуміння.

Понимать – розуміти що; (*знать толк в чем*) – розумітися, знатися на чому, (*взаимно*) – порозумітися. *Я немного в этом понимаю* – я дещо на цьому знаюся.

Поощрение – заохочення; заохота. *Для поощрения* – на заохоту.

Попадать – влучати; потрапляти. *Попасть в тон* – узяти в лад. *Попасть впросак* – у дурні пошитися, вклепатися. *Попасть в неловкое положение* – не знати на яку ступити; опинитися на льоду. *Попасть в тяжелые обстоятельства* – потрапити в тяжке становище.

Попадаться – попадатися; подибуватися; (*случаться*) – траплятися. *Попадаться в лапы* – пійматися в лабети.

Пора – час; пора. *На первых порах* – попервах. *С тех пор, как* – відтоді, як; з того часу, як. *С тех пор* – з того часу. *С которых, каких пор* – з якого часу; відколи. *Об эту пору* – під цю пору; на цей час. До сих пор – досі. *Теперь настоящая пора* – тепер саме час. *Пора домой* – час додому. *До тех пор, пока* – доти, поки; аж доти, поки. *Порой* – часом. *До поры, до времени* – до якогось часу; тим часом; поки що.

Поработать *над чем* – рук докласти до чого; попрацювати коло чого, над чим.

Порицание – догана. *Достойный, заслуживающий порицания* – вартий догани. *Заслужить порицание* – заслужити на догану.

Поручать, -ся – доручати; припоручати; ручитися; поручитися.

Поручение – доручення. *Возлагать поручение на кого* – припоручати кому що. *По поручению* – з доручення.

Поручительство – порука. *Поручительство по* (*векселю*) – порука на (векселі). *Имущественное поручительство* – майнова порука.

Порядок – порядок; (*строй*) – лад (*очередь*) – черга. *По порядку* – по черзі; по ряду; (*№ по порядку*) – чергове число. *Порядок дня* – порядок денний. *В обычном порядке* – звичайним порядком. *Учреждать порядок* – запроваджувати лад. *В порядке* (*назначения,*

нагрузки…) – як призначення, як навантаження. *Приводить в порядок, наводить порядок* – впорядковувати; лад давати, робити. *Изменить порядок* – повернути лад. *Смотреть за порядком* – вести порядок; доглядати ладу. *Вводить порядки* – заводити, запроваджувати лад. *Соблюдать порядок* – додержувати порядку. *Установленный, существующий порядок* – заведений лад. *Все в порядке* – все гаразд. *В порядке очереди* – *см.* **Очередь**. *В спешном порядке* – негайно; спішно. *В бесспорном порядке* – безсуперечно. *В административном порядке* – адміністративно; адміністративним порядком. *Судебным порядком* – судовно. *Число по порядку* – порядкове число. *Считать по порядку* – лічити з ряду, від ряду. *В надлежащем порядке* (*держать*) – як слід, як годиться, як треба, як належить (тримати). *В надлежащем порядке* (*проводить*) – (переводити) установленим порядком.

Посвящать *кого во что* – присвячувати кого до чого. *Посвятить в подробности* дела – докладно з’ясувати справу.

Последний – останній; (*окончательный*) – остаточний. *Последнее обстоятельство, факт, явление и т. п.* – ця обставина, цей факт, це явище тощо. *Срок последнего платежа* – термін остаточної виплати.

Последствие – наслідок. *Вести за собой последствия* – тягти за собою що; спричинятися до чого. *По* (*своим*) *последствиям* – (своїми) наслідками.

Послужить – послужити. *Послужить причиной* – спричинитися до чого.

Пособие – допомога; (*учебник*) – підручник. *Денежное пособие* – підсобні гроші; грошова допомога. *Единовременное пособие* – одноразова допомога.

Поставить – поставити. *Поставить на своем* – довести (до) свого. *Поставить вертикально* – вертикально, прямцем поставити. *Поставить ребром* – поставити руба. *Поставить на ноги* – довести до розуму, до пуття; зняти на ноги.

Постановление – постанова. *Обязательное постановление* – обов’язкова постанова. *Делать постановление* – постановляти, ухвалювати. *Принять постановление* – ухвалити постанову.

Посторонний – сторонній. *Посторонние заработки, доходы* – сторонні заробітки, прибутки. *Посторонним лицам вход воспрещается* – стороннім (особам) входити заборонено.

Поступать – чинити; діяти; (*вести себя*) – поводитися; (*куда*) – вступати; (*о деньгах*) – надходити. *Поступать* (*плохо*) – робити, чинити (*зле*). *Поступать наперекор* – на пеню кому робити. *Поступать по правде* – ходити по правді. *Поступать на должность – см.* **Должность**. *Поступать по-своему, по-иному* – ходити своїм робом, иншим робом. *Поступать справедливо* (*дурно*) – ходити правим (лихим) робом. *Как бы ты поступил* – як би ти повівся, як би ти зробив.

Поступление *куда* – вступ до чого; (*о деньгах*) – надходження. *Прочие поступления* – інші внески.

Поступок – вчинок; дія. *Бессмысленный поступок* – безглуздий учинок. *Подлый поступок* – ганебний учинок.

Посылка (*действие*) – посилання; (*вещь*) – пакунок. *Посылка без цены* – пакунок простий. *Посылка ценная* – пакунок коштовний.

Потерпеть – потерпіти. *Потерпевший* – скривджений.

Потеря – втрата. *Нести потери* – втрачати що; мати втрати. *Довести до потери* – довести до втрати. *Сожалеть о потере кого, чего* – жалкувати за ким, чим.

Потерять – загубити; (*иметь убытки*) втратити; (*время*) – змарнувати; загаяти.

Потребление – споживання. *Предметы широкого потребления* – речі загального споживання.

Потребность – потреба. *Жгучая потребность* – нагальна потреба.

Поучать (*вообще*) – навчати розуму; на добрий розум навчати. *Поучать чему* – навчати чого.

Почем – що за його; почім.

Починка – лагодження; поправа; (*одежды*) – латання. *Взять, дать в починку* – взяти, дати

до направи.

Почта – пошта. *Отправлять по почте* – пересилати поштою. *Спешная почта* – швидка пошта. *По почте* – поштою. *Воздушная почта* – повітряна пошта. *Возвратная почта* – поворотна, зворотна пошта.

Почтение – шана; повага; пошана. *С почтением* – з пошаною; з повагою. *Внушать почтение* – імпонувати кому. *Мое почтение* – моє шанування. *Глубочайшее почтение* – найвища пошана.

Почти – майже; мало не; трохи не. *Почти нигде* – мало де. *Почти что* – мало що; мало не. *Почти даром* – мало не дурно.

Пошлина – мито. *Ввозная пошлина* – довозове; привозове; мито за привіз. *Судебная пошлина* – судове; судове мито; оплата судова. *Гербовая пошлина* – гербове; гербове мито. *Облагать пошлиною* – накладати мито на що; обмитити що.

Пояснение – *пояснення. Исчерпывающее пояснение* – повне пояснення. *Для пояснення* – щоб з’ясувати.

Правила – правило; припис. *Соблюдать правила* – додержувати правил. *По всем правилам* – додержавши всіх правил; (*шутл.*) – на всіх підставах. *По правилу* – за правилом.

Право – право; (*авторское*) – авторське п.; (*вещное*) – речове п.; (*государственное*) – державне п.; (*застройки*) – п. забудування; (*международное*) – міжнародне п.; (*наследственное*) – спадкове п.; (*обязательственное*) – п. зобов’язання; (*процессуальное*) – процесуальне п.; (*публичное*) – публічне п.; (*семейное*) – родинне п., (*собственности*) – право власности; (*торговое*) – торговельне п.; (*уголовное*) – карне п.; (*частное*) – приватне право. *Терять, утратить право* – відпадати права. *Приобретать право* – здобувати право. *Преимущественное право* – переважне право. *Восстанавливать в правах кого* – повертати, відновлювати права кому. *Лишение прав* – позбавлення прав. *По праву давности – см.* **Давность**. *Защищать свое право* – достоювати права. *Лишить прав* – позбавити прав кого; (*судом*) – від права відсудити. *Предоставлять, присваивать право кому* – надавати, давати право кому. *Быть вправе* – мати право; (*основание*) – мати рацію. *По праву* – по праву. *Пользоваться правом* – мати право; користуватися з права. *Право голоса, слова* – право на голос, на слово. *Уступить кому право* – поступитися кому правом; відступити право кому. *Предоставляется вам право* – ви маєте право; вільно вам. *Располагать своими правами* – користуватися з своїх прав. *Лишаться прав* – позбутися прав. *Лишить права слова* – відібрати слово в кого; позбавити слова кого. *Обладать всеми правами* – мати всі права. *Оговаривать себе права, оставлять за собой право* – застерігати собі право. *Ограничивать в правах* – обмежувати в правах.

Правление (*действие*) – керування; урядування; (*орган*) – управа; правління. *Бразды правления* – стерно влади.

Пребывать – лишатися; жити; мешкати. *Пребываю к вам благосклонный* – лишаюсь до вас прихильний.

Превосходство – перевага. *Добиваться превосходства над кем* – допевнятися переваги над ким.

Превращаться – перетворювати, -ся на що; обертатися на що; повертатися на що. *Превращать в ничто* – переводити, повертати нанівець. *Товар при перевозке превратился в щепки* – товар під час перевозу потрощився.

Предел – межа; грань. *В пределах* – в межах. *Вне пределов* – поза межами. *Выйти из пределов* – перебрати міри; перейти за межі; зайти за край; перейти через край. *Положить предел* – межі покласти; край покласти; берега дати.

Предлагать – пропонувати. *Предлагаю приступить к исполнению обязанностей* – пропоную взятися до виконання обов’язків.

Предлог – привід. *Искать предлога* – шукати приводу, зачіпки. *Под предлогом* – начебто на що.

Предложение – пропозиція; (*товара*) – постачання. *По* (*моему*) *предложению* – на (мою) пропозицію; з (моєї) пропозиції. *Входить с предложением* – запропоновувати; робити, ставити пропозицію. *Предложение падает* – постачання спадає, меншає. *Предложение*

превышает спрос – постачання перевищує попит. *Вводное предложение, слово* – вставне речення, слово. *Внести предложение* – подати пропозицію.

Предмет – річ; (*учебный*) – дисципліна. *На предмет* (*получения*) – щоб (*одержати*). *Предметом договора является…* – умова складається (умову складено) про…

Предоставлять *кому что* – давати; (*разрешать*) – дозволяти.

Предостережение – пересторога; застереження. *Для предостережения* – в пересторогу; щоб застерегти проти чого; щоб запобігти чому.

Предполагать – припускати; гадати. *Предположим, что* – припустімо, що; даймо на те, що. *Предполагать что-нибудь делать* – мати на думці що робити. *Основательно предполагать* – слушно гадати. *Предполагается что-нибудь сделать* – є думка що зробити.

Предположение – гадка; припущення. *По предположению* – з припущення. *Сметное предположение* – кошторисне припущення.

Предпочитать *что* (*чему*) – давати перевагу чому (*перед чим*); вважати за краще що. *Предпочитаю не вмешиваться* – маю за краще не втручатися.

Предпочтение – перевага. *Оказывать* (*отдавать*) *предпочтение* – віддавати перевагу.

Предприимчивость – підприємливість; західливість; заміристість. *Предприимчивый* – підприємливий; західливий; замірястий.

Предприятие – підприємство. *Промышленное, торговое предприятие* – промислове, торговельне підприємство. *Рискованное предприятие* – непевна справа; непевний намір. *Коммунальные предприятия* – комунальні підприємства. *Мелкое предприятие* – дрібне підприємство.

Председатель, (**-ница**) – голова. *Быть председателем* – головувати; за голову бути. *Председателем избрать* – на голову обрати.

Председательство – головування. *Под председательством* – за головуванням.

Представление – подання; (*воображение*) – уявлення; уява; (*театральное*) – вистава. *По представлению* – на подання; (*согласно с представлением*) – за поданням; після подання. *По представленню кого* – з чийого подання; з подання кого. *Входить с представлением* – звертатися з поданням. *Неправильное представление* (*о деле*) – хибне уявлення (*про справу*). *Отчетливое представление* – ясне уявлення. *Составить себе* (*отчетливое*) *представление о чем* – (*ясно*) здати собі справу з чого, про що.

Представлять (*заявление и т. п.*) – подавати; (*в мыслях*) – уявляти; (*представительствовать*) – репрезентувати; (*составлять что*) – становити. *Представляя при сем* – надсилаючи, подаючи при цьому. *Живо представлять* – виразно, ясно уявляти. *Представлять собою, из себя* – являти, становити собою; бути. *Представьте себе* – уявіть собі. *Что он собой представляет* – що воно за людина.

Предстоять – стояти перед ким; бути на меті; мати; мусити; наставати. *Мне предстоит поездка* – я маю їхати. *Предстоит* (*большой труд*) – буде (багато роботи). *Предстоящий* – наступний; черговий.

Предупреждать *кого* – попереджати, перестерігати кого. *Предупреждать что* (*несчастье*) – запобігати чому (лихові). *Предупредить заблаговременно* – заздалегоди, загодя повідомити.

Предупреждение *кого* – попередження кого. *Предупреждение чего* – запобігання чому. *Делать предупреждение* – попереджувати.

Предусматривать – передбачати. *Предусмотренный* – передбачений. *Предусмотренный законом* – передбачений у законі.

Предусмотрительность – обачність. *Предусмотрительный* – обачний.

Предшественник – попередник. *Предшественник по должности* – попередник на посаді.

Предыдущий – попередній. *На предыдущей* (*неделе*) – того (тижня).

Предъявление – подання; подавання; показування. *По предъявлении* – після подання; на подання; подавши; показавши.

Прежде – перш; раніше. *Прежде чем* – перш ніж. *Прежде всего* – насамперед; передусім, поперед усього. *Преждевременно* – завчасно.

Преимущество – перевага. *Иметь преимущество* – переважати.
Прекращение – припинення. *По прекращении* – коли кінчиться; коли припинено буде.
Премия – премія. *Страховая премия* – страхова виплата.
Пренебрежение – зневага; погорда; гордування. *Оставлять в пренебрежении* – занехаяти що. *С пренебрежением* – гордуючи; зневажливо; погордливо. *Смотреть с пренебрежением* – дивитися з погордою.
Преподать указания – дати навід, вказівки. *Преподать руководящие указания* – дати вказівки до керування.
Препровождать – надсилати; слати. *При сем препровождаю* – при цьому надсилаю.
Препятствие – перешкода; перепона. *Препятствий нет, не встречается* – перешкод немає.
Препятствовать – перешкоджати; на перешкоді, на заваді ставати, бути; (*мешать*) – заважати. **пререкание** – суперечки. *Входить в пререкания* – заходити, вдаватися в суперечки.
Преследование – переслідування; пересліди. *Возбуждать преследование* – розпочинати переслідування.
Преступление – злочин; злочинство. *Вовлекать в преступление* – втягати в злочин, до злочину. *Совершить преступление* – зробити, вчинити злочин. *Признаваться в преступлениях – см.* **Признаваться**. *Признаки преступления* – ознаки злочину. *Обнаружить, открыть преступление* – викрити злочин. *Уличить кого в преступлении* – спіймати кого на злочині; довести злочин кому. *Преступление по службе, должностное преступление* – службовий злочин. *Вменять в преступление* – ставити за провину; привинювати кому; (*по суду*) – всуджувати кому. *Преступление вменяемое кому-либо* – злочинство привинене кому; (*по суду*) – всуджене кому. *На месте преступления* – на гарячому вчинку.
Претензия – претензія. *Быть в претензии* – нарікати, ремствувати на кого.
Преувеличивать – прибільшувати. *Преувеличенный* – прибільшений; (*слишком*) – перебільшений.
При – при; за; в. *При жизни, при помощи…* – за життя, за допомогою… *При борьбе, при обстоятельствах…* – в боротьбі, в обставинах. *При взыскании, при обложении* – стягаючи, оподатковуючи; під час стягання оподаткування. *При ком, чем* (*состоять, находиться*) – при кому (бути). *При всем том* – не вважаючи на все те; попри все те. *При всем этом* – проте; а проте.
Приближаться – наближатися до чого; (*о времени*) – надходити.
Прибор – прилад. *Измерительный прибор* – вимірний прилад. *Письменный прибор* – приладдя до письма.
Прибыль – прибуток; зиск. *Извлекать прибыль* – зискувати; мати зиск, прибуток. *Валовая прибыль* – гуртовий прибуток. *Чистая прибыль* – чистий прибуток.
Привет – привітання; привіт. *С товарищеским приветом* – з товариським привітанням, привітом. *Передавать привет* – переказувати привітання.
Привлекать – притягати; приваблювати; (*интересовать*) – цікавити. *Привлекать к* (*ответственности, уплате и т. п.*) – притягати до (відповідальности чи права, виплати тощо).
Привычка – звичка. *Усвоить привычку* – взяти звичку; узяти натуру. *При привычке* – від звички; через звичку.
Привычный – звичний; (*привыкший к чему*) – звиклий до чого.
Приговор – вирок; присуд. *Приговор исполнен* – присуд виконано. *Отмененный приговор* – скасований вирок. *Оправдательный приговор* – визвольний присуд. *Обвинительный приговор* – засуд. *Смертный приговор* – осуд на смерть. *По приговору* (*суда*) – за (*судовим*) вироком.
Пригодный – придатний; здатний; годящий. *Пригодный к чему* – придатний на що.
Придерживаться – додержуватися. *Придерживаться* (*не оставлять*) – не кидатися чого.
Прием *кого, чего* – приймання кого, чого; (*образ действия*) – спосіб; (*о лекарствах*) –

заживання. *Прием* (*посетителей*) *производится* – відвідувачів приймають, приймається. *Сейчас нет приема* – зараз, тепер не приймають. *В два, три приема* – за два, три рази; двома, трьома заходами, нападами; (*о лекарствах*) – даваннями.

Признавать – визнавати. *Признавать необходимым* – визнавати за (конче) потрібне.

Признак – ознака; прикмета; (*свойство*) – властивість. *Отвечать признакам каким* – мати ознаки які. *Отвечающий* (*определенным*) *признакам* – що має (певні) ознаки.

Призывать – кликати, прикликати. *Призывать к чему* – закликати до чого.

Приказ, приказание – наказ. *Исполнить приказание* – виконати наказ. *Дать приказ* – дати наказ. *Отдавать приказ* – наказувати. *По приказанию* – з наказу; (*согласно с приказом*) – за наказом. *Делать по чьему приказанию* – робити, чинити з чийого наказу. *Объявить приказ* – оповістити наказ.

Прилагать – додавати; долучати; (*применять*) – прикладати; застосовувати. *Прилагать старания* – докладати, додавати рук, праці до чого. *При сем прилагаю* – до цього додаю.

Приложение – додавання; (*печати*) – відтиснення; (*применение*) – прикладання; застосування; (*предмет*) – додаток.

Применение – прикладання; застосування; вживання. *В применении к кому* – прикладаючи до кого.

Пример – приклад. *По примеру* – за прикладом. *На ряде примеров – см.* **Ряд**. *Показывать пример* – привід, приклад давати. *Делать по чьему примеру* – іти за чиїм прикладом; іти у чий слід.

Примерный – зразковий; (*служащий для образца*) – взірцевий; (*приблизительный*) – приблизний.

Принадлежность (*прибор*) – прилад; (*свойство*) – властивість; (*к кому, к чему*) – приналежність. *Канцелярские принадлежности* – канцелярське приладдя. *Письменные принадлежности* – писемне, писальне приладдя; приладдя до письма, писання. *По принадлежности* – кому, куди належить.

Принимать – приймати. *Принимать кого за кого* – вважати, мати, визнавати кого за кого. *За кого вы меня принимаете* – за кого ви мене маєте.

Приниматься *за что* – братися до чого.

Принуждать – примушувати; неволити; силувати. *Принужденный* – силуваний; примушений. *Принуждаю себя* – через силу.

Принуждение – примус. *По принуждению* – з примусу.

Припоминать – пригадувати. *Припомниться* – на пам’яті стати.

Присоединяться – приєднувати, -ся; прилучатися. *Присоединяться к чему* – приєднуватись до чого; зголошуватись до чого.

Приступать – підступати до чого; (*приниматься за что*) – братися до чого; заходжуватись коло чого. *Приступать к взысканию* – починати правіжку. *Приступать к исполнению, изложению и т. п.* – починати виконувати, викладати і т. ин.

Присутствие – присутність. *В его, вашем… присутствии* – при ньому, при вас…

Присяга – присяга; (*действие*) – присягання. *Приводить к присяге* – брати присягу. *Нарушить присягу* – зламати присягу.

Приход – прибуток. *Записать на приход* – заприбуткувати; записати на прибуток. *Наименование приходов* – назва прибутків.

Приходиться – випадати; припадати; доводитись. *Приходится отсрочить платеж* – доводиться відкласти виплату. *Пришлось ехать лесом* – випало їхати лісом. *На вашу долю приходится* – на вашу частку припадає. *Приходится отдуваться* – доводиться на собі терпіти.

Причина – причина; привід. *По причине* (*чего*) – через (*що*). *Основательные причины* – поважні, слушні причини. *По* (*основательным, уважительным*) *причинам* – з (*поважних, важних*) причин. *По* (*той*) *причине* – з (тієї) причини. *Без видимой причины* – не знати з якої причини; (*ирон.*) – з доброго дива. *По многим причинам* – з багатьох причин. *Стать, быть причиной чего* – спричинити що; спричинитися до чого.

Причитаться – належати; (*приходиться*) – припадати. *Причитается* (*вам*) – належить (*вам*).

Программа – програма. *По программе* – за програмою. *Предположительная программа* – попередня програма.

Продавать – продавати. *В розницу продавать* – продавати в роздріб. *Оптом продавать* – продавати на гурт; гуртом продавати. *С торгов продавать* – продавати з торгів. *Продавать с убытком* – продавати втратно. *Продавать дешево* – дешево продавати; здешевити; продешевити.

Продажа – продаж. *В продаже* (*имеется*) – в продажу (є). *В продажу* (*поступать*) – на продаж іти. *Для продажи* (*имеется*) – на продаж (є). *Оптовая продажа* – гуртовий продаж, продаж на гурт. *Розничная продажа* – роздрібний продаж; продаж у роздріб. *Прибыльная продажа* – вигідний продаж. *Публичная продажа* – прилюдний продаж. *С публичной продажи* – з торгів. *Пускать в продажу* – пускати в продаж.

Продолжать – продовжувати. *Продолжать что-либо делать* – далі робити що. *Продолжить срок* – відкласти термін. *Продолжай, продолжайте* (*говорить*) – далі (кажи, кажіть). *Продолжаться* – тривати. *Переписка продолжается* – листування триває. *Продолжительный* – тривалий.

Продолжение – продовження. *Продолжение будет, следует* – далі буде. *В продолжение* – протягом, на протязі (чого).

Продолжительность – довгість, довгота. *Продолжительность времени* – протяг часу. *Продолжительность* (*событий, рабочего дня*) – тривалість.

Прожиточный минимум – прожитній мінімум.

Производитель – виробник. *Производитель работы* – виконавець робота.

Производительность (*труда*) – продукційність (праці); (*машины, завода*) – видатність.

производство – виробництво. *Отрасль производства* – галузь виробництва. *Орудие производства* – знаряддя виробництва.

Произвол – сваволя. *На произвол судьбы* – напризволяще.

Произношение – вимова. *Свободное произношение* – легка вимова.

Происки – підступи, домагання. *По происках кого* – з підступів, домагання чийого.

Происходить – відбуватися; (*возникать*) – повставати; виникати; (*вести начало, род*) – походити. *Заседание происходит в учреждении* – засідання відбувається в установі. *Произошло* – сталося (*що*). *Произошло неожиданное обстоятельство* – сталася несподіванка.

Происхождение – походження. *По происхождению* – родом; з роду; з походження; походженням.

Прок – пуття; пожиток. *Что в этом проку* – яка з того користь; який з того пожиток. *Впрок* (*готовить*) – надалі, на схов (готувати).

Промысел – промисел; ремество. *Торговый промысел* – торгівництво. *Горный промысел* – гірництво.

Промышленность – промисловість. *Добывающая промышленность* – копальна промисловість. *Обрабатывающая промышленность* – обробна промисловість. *С.-хоз. промышленность* – сільськогосподарська промисловість.

Просить – просити; прохати. *Убедительно, настойчиво просить* – дуже просити; (*умолять*) – благати. *Просить пожаловать* – просити прибути.

Простой – простий. *Проще всего* – найпростіше.

Просьба – прохання. *Уступить просьбе* – уважити прохання. *По* (*моей*) *просьбе* – на (моє) прохання.

Протекция – протекція. *Составить протекцию* – зробити протекцію. *По протекции* – з протекції; на протекцію.

Противный – супротивний; (*неприятный*) – огидний; гидкий; бридкий. *Противный чему* – суперечний з чим.

Противоречие – суперечність. *Не допускать противоречий* – не допускати сперечатися; не попускати сперечань. *В противоречии с чем* – всупереч чому. *Классовые противоречия* – класові противенства. *Ввиду противоречия* (*показаний*) – зважаючи на суперечність (свідчень).

Протокол – протокол. *Вносить в протокол* – вписувати до протоколу. *Зачитать протокол* – прочитати протокола.

Проходить – проходити; (*службу*) – відбувати; (*о времени*) – минати. *Проходить мимо чего* (*без внимания оставлять*) – минати що. *Это так ему не пройдет* – це (*йому*) так не минеться.

Процент – відсоток. *Учетный процент* – дисконтовий відсоток.

Прочий – инший. *И прочее* – і инше.

Прочь – геть. (*И я*) *не прочь* – (і я) не від того.

Прошение – прохання. *По прошению* – на прохання. *Вследствие прошения* – зважаючи на прохання.

Прощать – прощати; пробачити; дарувати. *Простите* – даруйте; пробачте; вибачайте. *Прощай, прощайте* – бувай здоров, бувайте здорові; прощавай, прощавайте.

Пункт – пункт. *Пункт* (*в условии*) – пакт. *Наблюдательный пункт* – спостережний пункт.

Пускать, -ся – пускати, -ся. *Пуститься на авось* – піти навмання.

Путь – путь; шлях; дорога; (*жел. дор.*) – колія. *Пути сообщения – см.* **Сообщение**. *Верный путь* (*показать*) – правдивий шлях (*показати*). *Законным путем* – правним способом. *Наводить на путь* – давати навід. *Проторенный путь* – битий шлях. *Двинуться в путь* – рушити, вирушити. *Обратный путь* – дорога, шлях назад. *На обратном пути* – вертаючись. *По пути* – по дорозі; з руки. *Вступить на скользкий путь* – на слизьке стати. *Попутно* – принагідне. *Путем авансирования, расследования…* – авансуючи, розслідуючи; авансуванням, розслідуванням. *Путем надписи* – написуючи; через напис.

Пуще прежнего – гірше як перед тим.

Работа – праця; робота. *Ставить кого на работу* – ставити кого на роботу, до роботи; заставляти діло ким. *Срочная работа* – негайна, пильна праця. *Работа исполнена до конца* – роботу доведено до зробу. *Поручать кому работу* – доручати кому справу, працю. *Принудительные работы* – примусова праця. *Отвлекать от работы* – відривати від роботи, праці. *Бесплатная работа* – неплатна робота. *Исполнить* (*окончить*) *работу* – відбути працю; довести що до зробу. *Сверхурочная работа* – надурочна праця, робота; перероб. *Заниматься работой* – працювати. *Упорство в работе* – завзятість. *Приняться за работу* – стати до праці. *Вести работу* – провадити роботу. *Далась мне эта работа!* – увірилась мені ця праця! *Взваливать работу* – накидати працю, роботу. *Работа к спеху* – негайна робота. *Избегать работы* – ухилятися від праці. *Работа гужем* – тяглова робота. *Прекратить работу* – припинити, покинути працю, роботу. *Приниматься за работу* – братися, ставати до роботи, до праці, до справи. *Следить за работой* – пильнувати роботи, праці; стежити за роботою, працею. *Отчитываться в работе* – звітуватись за працю; давати звіт про працю.

Работать – працювати; робити. *Не работается* – не бере робота. *Работать без остановки, отдыха* – робити без перестанку (без упину), без відпочинку. *Не расположен работать* – не має охоти до роботи; не бере кого робота. *Работать с наслаждением* – працювати з уподобою. *Работать медленно, не спеша* – повагом робити. *Не способен работать* – не здатний до роботи; не здатний працювати.

Работник – робітник; (*труженик*) – працівник. *Плохой работник* – поганий, ледачий робітник.

Равновесие – рівновага. *Потерять равновесие* – схитнутися.

Равный – рівний; однаковий. *Равно* (*стольким-то*) – дорівнюється (стільком); становить, виносить (стільки). *Равно как и…* – а так само й… *Все равно* – про мене; байдуже; однаково.

Радость – радість; радощі. *Быть вне себя от радости* – з радощів себе не чути. *Доставлять радость кому* – радувати кого; давати радість кому. *От радости* – з радощів.

Раз – раз. *Раз* (*как-то*) – одного разу; якось; колись. *В другой раз* – иншим разом. *В первый, второй, третий раз* – вперше, вдруге, втретє. *В последний раз* – востаннє. *Как раз* – якраз; саме враз. *Каждый раз* – щоразу, раз у раз. *Разом* – разом; відразу; заразом;

(*вместе*) – вкупі. *Сразу* – відразу; зразу.

Разбор – розбір; вибір; (*действие*) – розбирання. *Без разбора* – не розбираючи.

Разбег – розбіг; розгін. *С разбега* – з розгону.

Разброд (*в знач. «вразброд»*) – врозтіч; різно.

Разве – хіба; невже. *Разве что* – хіба що. *Разве это впервые* – хіба це першина.

Развешивать – розвішувати; (*на весах*) – розважувати. *Развесить уши* – розпустити вуха.

Развитие – розвій; розвиток; (*действие*) – розвивання. *В развитие* (*постановления*) – на розвиток (постанови).

Разгар – розпал. *В разгаре* – в розпалі; на розпалі.

Разговор – розмова. *Разговор идет о…* – мова мовиться за… *Вмешиваться в разговор* – впадати в мову. *Возобновлять разговор* – знімати (знову) розмову. *Прерывать разговор* – перепинати, уривати розмову. *Разговор касается чего* – мова заходить про що. *Разговор принял такой оборот – см.* **Оборот**. *Разговор продолжается* – розмова йде, точиться далі. *Вести разговор* – провадити мову, розмову, речі. *Прекратить разговор* – урвати розмову. *Разговор не клеится* – мова не мовиться. *Вдаваться в разговоры* – в речі (в балачки) заходити, ввіходити. *Вступать, пускаться в разговор* – заходити в розмову, в бесіди, в балачки; заводити розмову; ставати на розмову. *Разговор вертелся* – розмова в'язалася (коло чого). *Крупный разговор* – гаряча розмова. *Заводить разговор* – починати розмову; знімати слово.

Различие – відмінність. *Без различия* (*формы*) – не зважаючи на (форму). *Без различия* (*относиться*) – байдуже (ставитися).

Размер – розмір. *По размеру* – розміром. *В половинном размере* – на половину менше.

Разница – різниця. *Существенная разница* – ґрунтовна різниця.

Разорять что – руйнувати; (*край, страну*) – плюндрувати; (*кого*) – збивати з стану, зводити з господарства.

Разорение – руїна. *Привести в разорение* – зруйнувати.

Разрешение – дозвіл; (*вопроса, задачи*) – розв'язання; розв'язка. *Разрешение испрашивать* – просити дозволу. *Нужно истребовать разрешение* – треба виправити дозвіл. *Без разрешения* – без дозволу. *С разрешения* – за дозволом.

Раньше – раніше. *Приходить, делать и т. д. раньше кого* – приходити, робити і т. ин. перед кого.

Расписка – розписка. *Задаточная расписка* – завдатковий лист. *Платежная расписка* – платіжний квиток; платіжна розписка. *По расписке* – на розписку; під розписку.

Располагаться – розкладати, -ся; розташовувати, -ся. *Располагать к чему* – заохочувати до чого. *Располагаю завтра выехать* – маю, гадаю завтра їхати. *Расположиться с вещами, с товарами* – розташуватися з речами, з крамом. *Располагать в свою пользу* – прихиляти до себе кого.

Расположение – розклад; розпорядок; розташування; (*к кому*) – прихильність, ласка до кого; (*желание*) – охота, хіть. *Расположение духа* – настрій. *Расположение к чему* – нахил, здатність до чого. *Расположение слов* – порядок слів. *В хорошем, плохом расположении духа* – в доброму, поганому настрої. *Приобрести расположение* – дістати прихильности. *Потерять расположение* – стратити прихильність; відбігти ласки.

Распоряжение – наказ; розпорядження. *Быть в распоряжении* – бути до чийого розпорядження; бути до чиїх послуг. *По распоряжению* – з наказу. *Предоставлять в чье-либо распоряжение что* – передавати до чийого розпорядження що. *Сделать распоряжение* – зробити розпорядження. *Согласно распоряжению* – згідно з розпорядженням. *Завещательное распоряжение* – спадкове розпорядження. *Циркулярное распоряжение* – обіжне розпорядження.

Распространение – розповсюдження; поширення; (*действие*) – розповсюджування; поширювання. *Распространение тепла, света, звука* – передача тепла, світла, звуку.

Распространять – розповсюджувати; ширити. *Распространять молву* – пускати славу.

Рассвет – світання; досвіток. *На рассвете* – удосвіта; на світанні; на світанку. *С рассветом*

– по видноті; як задніє (задніло).

Рассмотрение – розгляд. *Оставлять без рассмотрения* – залишати без розгляду, не розглянувши. *К рассмотрению и исполнению* – до розгляду і виконання. *Подлежит рассмотрению* – треба розглянути. *Рассмотрение и проверка чего* – розгляд і перевірка чого. *Не подлежит нашему рассмотрению по причине* – не можемо розглядати з причини. *Представлять, вносить на рассмотрение* – подавати на розгляд. *По рассмотрении* – розглянувши. *Откладывать рассмотрение дела* – відкладати розгляд справи. *Назначить к рассмотрению* – призначати на розгляд.

Рассрочка – розклад виплат. *В рассрочку, с рассрочкой* – на виплат, розклад. *Платить в рассрочку – см.* **Платить**.

Расстояние – віддаль; відстань; віддалення. *На некотором расстоянии* – трохи віддалік. *Далекое расстояние* – велике віддалення. *На таком же расстоянии, как и…* – так завдальшки, як і… *На расстоянии пяти километров отсюда* – за п’ять кілометрів звідси. *За дальностью расстояния* – через велику далечінь.

Расстройство – нелад; неспокій; незгода. *Вносить расстройство* – викликати, спричиняти нелад, розлад.

Рассудок – розум; глузд; тяма. *Лишиться рассудка* – збожеволіти; обезглуздіти; (*ирон.*) – з глузду зсунутись.

Рассуждение – міркування. *Без рассуждений* – негайно; не сперечаючись. *В рассуждении* (*этого*) – щодо (цього). *Пускаться в рассуждения* – вдаватися в міркування.

Рассчитывать – розраховувати; (*расчислять*) обчислювати; обраховувати. *Рассчитывать на что-либо* – сподіватися на що; вважати на що. *Рассчитывать служащих* – звільняти службовців.

Рассыпать, -ся – розсипати, -ся, розтрусити, -ся. *Рассыпаться в благодарностях* – розлякуватися. *Рассыпаться мелким бесом* – низько слатися, стелитися перед ким.

Раствор – розчин. *Слабый раствор* – легкий, неміцний розчин.

Расход – видаток. *Накладные расходы* – накладні видатки. *Наименование расходов* – назва видатків. *В расход* – на видаток. *Записать в расход* – завидаткувати; записати на видаток. *Хозяйственные расходы* – господарські видатки. *Записывать в расход* – списувати на видатки. *Текущие расходы* – поточні, біжучі видатки. *Возвращаемые расходы* – зворотимі видатки, витрати. *Возвратные расходы* – видатки до повернення.

Расценка – розцінка; (*действие*) – розцінювання; цінування. *По расценке* – за розцінкою. *Повышать, понижать расценку* – підвищувати, знижувати розцінку.

Расчет – порахунок, обрахунок. *Взять, принять в расчет* – взяти на увагу; мати на увазі. *Покончить расчеты* – розрахуватися. *До расчета* – до порахунку. *Обмануться в расчете* – пролічити; прорахувати. *Ошибиться в расчете* – прогадати; схибити. *Окончательный расчет* – поквитуваиня. *В окончательный расчет* – на поквитування. *Нет расчета* (*что делать*) – невигідно, нема рації (*що робити*). *С таким расчетом, чтобы…* – так, щоб…

Редко – рідко; не часто; вряди-годи; коли-не-коли. *Нередко* – почасту. *Редко кто* – мало хто. *Редко где* – мало де. *Хоть редко, да метко* – хоч раз, та гаразд.

Редкость – рідкісна річ; рідкощі. *На редкость* – на диво.

Результат – наслідок; результат. *Это является результатом – см.* **Являться**. *Не получилось никакого результата* – наслідок вийшов ніякий.

Репутация – репутація; слава. *Составить себе репутацию* – зажити репутації.

Речь – промова; (*разговор*) – розмова; мова. *Речь произносить* – виголошувати промову. *Речь вести* – вести мову; провадити мову, розмову. *О чем речь* – про що мова. *Речь идет о…* – мова мовиться за… *Речь кому прерывать, перебивать* – перебивати мову; (*своими словами*) – упадати в мову. *Обвинительная речь* – обвинне слово. *Защитительная речь* – оборонне слово.

Решать – розв’язувати; вирішувати; постановляти. *Решать в один голос* – одноголосно ухвалювати. *Решил сделать* – поклав зробити. *Так он решил* – так він поклав.

Решаться – наважуватися; зважуватися; пускатися на що. *Не решаться* – вагатися; не

наважуватися. *Не решился на этот шаг* – не наважився, не зважився на що.

Решение (*действие*) – вирішування; (*результат*) – постанова; ухвала. *Выносить решение* – вирішувати, ухвалювати що; ухвалювати постанову. *Единогласное решение* – одноголосна ухвала; одноголосне вирішення. *Принял решение* – ухвалити, постановити що, про що. *Состоялось решение* – ухвалено. *Узнать решение* – допитатися постанови. *По решению* – за постановою; з постанови.

Решительно – рішуче; (*совсем*) – зовсім; цілком; (*окончательно*) – остаточна. *Решительно ничего* – анічогісінько. *Решительно никого* – нікогісінько. *Я решительно не понимаю* – я зовсім не розумію. *Он решительно ничего не делает* – він зовсім нічого не робить; ні за холодну воду не береться.

Ровно – рівно; якраз. *Ровно в* (*два*) *часа* – саме о (другій) годині. *Ровно ничего* (*не понимать*) – нічогісінько (не тямити). *Читать ровно* – читати рівно, плавно.

Род – рід; (*вид*) – порідок; відміна; (*о товаре*) – гатунок. *Такого рода явления* – такі явища. *В этом роде* – щось подібне. *Отроду не видал* – зроду не бачив. *Род занятий* – фах, професія. *Род операций* – форми операцій. *Всякого рода* (*сделки*) – різні (угоди).

Рост – зріст. *Ростом* – на зріст. *По росту* (*становиться*) – під зріст (ставати).

Рука – рука. *Взять в руки кого* – узяти в шори кого. *Взять себя в руки* (*овладеть собой*) – опанувати себе. *Набивать в чем-либо руку* – наважувати руку до чого. *Держать чью руку* – тягти за ким. *Навострить руку* – наламати руку. *Собственной рукою, собственноручно* (*подписалися*) – рукою власною, власноручно (підписався). *Не дается в руки* (*не спорится*) – не йметься (мені). *Руку приложить* – рукою власною розписатися. *Рука об руку* – попліч; поруч; руч об руч. *С пустыми руками* – впорожні. *С легкой руки* – в добрий час. *С руки* – під руку. *На скорую, легкую руку* – нашвидкуруч (*руку*); прихапцем; абияк. *На все руки* – до всього здатен. *Сбывать с рук* – позбутися, спекатися чого. *К рукам прибрать* – до рук прибрати. *Наложить на себя руки* – смерть собі заподіяти. *От руки написано* – рукою писано. *Сошло с рук* – з рук збулося. *Обеими руками* – обіруч. *Из рук в руки* – з рук до рук; з рук на руки. *Опытная рука* – вправна рука. *Под сердитую руку* – під гарячу руч (*руку*). *Под рукою* (*иметь*) – напохваті (*мати*). *Из рук вон плохо* – зовсім погано. *Узнавать из чьих рук – см.* **Узнавать**. *По правую, левую руку* – праворуч; ліворуч. *Ударить по рукам, разнимать руки* (*при сделке, пари*) – руки перебивати. *Показывать рукой на кого, что* – скидати рукою на кого, що. *Рукою подать* – близесенько. *Холодно рукам* – холодно в руки. *Рука руку моет* – рука руку миє; злодій злодія криє.

Руководить – керувати; давати провід.

Руководство – керування; (*учебник*) – підручник. *К руководству* – до керування; щоб керуватися. *Под* (*чьим*) *руководством* – за (*чим*) проводом.

Руководствоваться – керуватися. *Руководствоваться указаниями центра* – керуватися вказівками з центру.

Рыть – рити; копати. *Рыть кому яму* – підкопуватися під кого.

Ряд – ряд; низка; шерега. *В рядах противника* – у ворожих лавах. *Ряд за рядом* – ряд по ряду. *Целый ряд товарищей* – багацько товаришів. *Это замечается в целом ряде учреждений* – це помічено но багатьох установах. *Ряд* (*вопросов*) – низка (питань). *На ряде* (*примеров*) – низкою (прикладів); з багатьох (прикладів). *Идти рядом* – іти поруч, попліч. *Сплошь и рядом* – скрізь і всюди.

Садиться – сідати; (*опадать*) – осідати; (*о тканях*) – зсідатися; збігатися; (*о солнце*) – сідати; заходити. *Садиться* (*за стол*) – сідати до (столу).

Сам – сам. *Сам не свой* – як не свій (ходить).

Самый – самий. *Самый большой, лучший и т. д.* – щонайбільший, щонайкращий; якнайбільший, якнайкращий і т. ин.

Сбор – збирання; збір. *Гербовый сбор* – гербове. *Судебный сбор* – судове. *Весовой сбор* – вагове. *Подушный сбор* – подушне. *Валовой сбор* – цілеве. *Питейный сбор* – винове. *Налоговый сбор* – стягання податків. *Денежный сбор* – збирання грошей. *Кружечный сбор* – карнавочний збір.

Сбыт – збут. *Для сбыта, на сбыт* – на збут.

Сведение – відомість; (*сообщение*) –звістка. *К сведению* – до відома; щоб знати. *Удовлетворительные сведения* – достатні відомості. *Сведения о деятельности* – відомості про діяльність. *Доводить до сведения* – доводити до відома, з'ясовувати кому. *Ежемесячные сведения* – щомісячні відомості. *Доводить до всеобщего сведения* – подавати до загального (вселюдного) відома. *Секретные сведения* – таємні відомості. *Принимать к сведению* – брати до відома, до уваги; брати на розум. *Доходить до чьего-либо сведения* – доходити до кого; доходити до чийого відома. *По сведениям* – за відомостями; з відомостей. *По имеющимся у нас сведениям* – як нам відомо. *Сведущий в чем* – знаючий на чому.

Сверх – над; понад. *Сверх того* – до того ще й…

Свет – світло. *Проливать свет* – висвітлювати. *Выпустить в свет* – випустити в світ. *Излучать свет* – світитися.

Свидетель – свідок. *Быть свидетелем, в качестве свидетеля* – за свідка бути. *Выступать в качестве свидетеля* – виступати за свідка. *Отводить свидетелей* – відсторонювати свідків.

Свидетельство – свідоцтво. *Свидетельство о бедности* – свідоцтво про бідність, про незаможність. *Свидетельство медицинское* – лікарське свідоцтво. *Свидетельство метрическое* – метрика. *Свидетельство о внесении податей* – квиток податковий. *Залоговое свидетельство* – заставне свідоцтво; заставний лист. *Ввозное свидетельство* – довозовий лист.

Свободно – вільно. *Свободно* (*по собственному желанию*) сделать – волею своєю, з власної волі зробити.

Свободный – вільний. *Свободный для прохода* – прохідний.

Свойство – властивість. *По* (*своим*) *свойствам* – (своїми) властивостями.

Свыше – над; більше як. *Свыше моих сил* – над мої сили. *Свыше* (*пятидесяти*) – за (п'ятдесят); над (п'ятдесят). *Свыше* (*пяти*) *лет* – більше, як (п'ять) років.

Связка – в'язка; (*бумаг*) – жмут, пачка; (*вещей*) – клунок; пакунок; (*дров*) – вязанка.

Связь – зв'язок. *В связи с тем, что…* – в зв'язку з тим, що… *Вне всякой связи* – без ніякого зв'язку. *Вступать в связь* – заходити в зв'язок. *Преемственная связь* – наступний зв'язок.

Сдавать – здавати. *Сдавать квартиру* – наймати помешкання.

Сделать – зробити. *Сделать как следует* – довести до пуття; зробити як треба, як слід. *Сделать вопреки чему* – зробити наперекір. *Сделать по-своему* – зробити своїм робом, по-своему. *Сделать невпопад* – не до ладу зробити. *В состоянии сделать – см.* **Состояние**. *Сделать обладателем чего* – настановити на володіння над чим. *Сделать по чьему желанию* – учинити чию волю. *Сделаться сильным* – убитися в силу.

Сделка – угода. *Виды сделок* – форми операцій. *Вовлекать в невыгодную сделку* – втягати в утратну справу. *Предварительная сделка* – попередня угода. *Совершать сделку* – складати угоду.

Сдирать – здирати. *Сдирать кожу* (*иноск.*) – лупити.

Сердиться – сердитися; гніватися; гнів на кого покладати, мати; дивитися на кого злим, лихим оком; важко дихати на кого; сердито кому (зробилося).

Сердце – серце. *От всего сердца* – від щирого серця; з дорогою душею. *Не по сердцу* – не до мислі.

Сеть – сіть; сітка. *Сеть телефонная, телеграфная, учреждений и т. п.* – мережа телефонна, телеграфна, установ і т. ин.

Сила – сила. *Приобретать силу, входить в силу* (*делаться сильным*) – набирати сили; убиватися в силу, в потугу. *Вступать, входить в силу* (*о законе*) – набувати сили; ставати чинним. *Употреблять* (*все*) *силы* – докладати (всіх) сил. *Сколько хватит сил* – скільки стане снаги. *Выбиться из сил* – знемогтися на сили. *Собраться с силами* – змогтися; поєднати сили. *Ослабевать силами* – підупадати на силах. *В силу* (*закона*) – силою

(*закону*). *В силу этого* – через це. *Истратить силу* (*на работе*) – виробитися з сили. *Изо всех сил* – щосили; чимдуж; щодуху; якмога. *Нет сил* – несила; неспромога; не під силу. *Терять силу* – знесилюватися; (*о законах*) – втрачати силу, чинність. *Свыше* (*моих*) *сил* – *см.* **Свыше**. *Сверх сил* – над силу; через силу. *По мере сил* – в міру сил; як посилля. *По силам* – під силу. *Сила сопротивления* – відпорна сила. *Рабочая сила* – робітна, робоча сила. *Лошадиная сила* – кінська сила; паровий кінь. *Центростремительная сила* – центротяжна сила. *Центробежная сила* – відбіжна сила. *Собственными силами* – на власні сили, самотужки. *Движущая сила* – сила тягова. *Вооруженной силой* (*подавать помощь*) – збройно (допомагати). *Чувствовать себя в силах* – братися, чутися, почуватися на силу. *Общими силами* – спільно; гуртом. *Насколько сил хватит* – скільки буде снаги. *Быть в силах* – здужати. *Взять силой* – здобути; опанувати.

Сильно – міцно; дуже. *Сильно допекать* – до живого допікати. *Сильно изумляться* – дивом дивуватися.

Система – система. *По системе* – за системою.

Сказать – сказати; мовити; промовляти. *Сказать невпопад* – не до ладу сказати; не до речи мова; (*шут.*) – утяти до гапликів. *Сказать нечто* – сказати дещо. *Сказать с ударением* – сказати з притиском. *Сказав эти слова, он ушел* – по цій мові він пішов. *Короче сказать* – коротко кажучи.

Сквозной – скрізний; крізний. *Сквозной ветер* – протяг; продув. *Сквозное отверстие* – отвір наскрізь.

Сколько – скільки. *Сколько просишь, просите* (*при покупке*) – що правиш, правите. *Сколько следует* – скільки належить. *Сколько дали* (*заплатили*) – що дали. *Сколько-нибудь* – хоч скільки; скільки-небудь; будь-скільки. *Сколько раз* – скільки раз; скільки разів. *Сколько мне известно* – оскільки я знаю. *Сколько угодно* – скільки хоче; досхочу. *Сколько сил хватит – см.* **Сила**.

Скоро – швидко; хутко. *Скоро уже* – незабаром. *Ступай скорее* – рушай мерщій. *Скорее всего он не согласится* – найпевніше, що він не згодиться. *Скорее мошенничество, чем серьезное предложение* – певніше шахрайство, ніж серйозна пропозиція. *Скорее прекращу отношения с вами, чем соглашусь* – радше з вами припиню зносини, ніж погоджусь.

Скорость – швидкість, хуткість. *Начальная скорость* – початкова швидкість, хуткість. *Предельная скорость* – крайня швидкість, хуткість. *Наибольшая скорость* – найбільша швидкість, хуткість. *С наибольшей скоростью* – якнайшвидше. *Большой, малой скоростью* (*отправлять*) – великою, малою швидкістю, хуткістю (*пересилати*).

Слава – слава. *Приобретать славу, войти в славу* – слави зажити. *Славиться чем* – бути славним чим, з чого. *Завод славится своими изделиями* – завод славний своїми виробами.

След – слід. *Чтобы и следа твоего у меня не было* – і на очі мені не навертайся; щоб і нога твоя в мене не була. *Следом* – слідом, слідком. *Напасть на след* – натрапити слід. *Следом ходить* – услід (*за ким*) ходити, слідком іти. *И след его простыл* – і сліду його нема.

Следить *за чем* (*присматривать*) – доглядати чого; наглядати що; пильнувати чого; (*выслеживать*) – стежити за ким.

Следовать *за кем* – іти за ким; (*кому причитаться*) – належати. *Из* (*этого*) *следует* – з (цього) випливає, виходить; отже.

Следствие – слідство. *По материалам следствия* – із матеріялів слідства; за матеріялами слідства. *Производить следствие* – чинити, переводити слідство.

Следующий – дальший; (*во времени*) – наступний; (*перед перечислением, пояснением*) – такий. *Следующее* – таке; ось що.

Слишком – надто; занадто. *Слишком мало, много и т. д.* – замало, забагато і т. ин.

Слово – слово. *Сдержать, исполнить слово* – додержати слова; стати на слові; справдити своє слово. *Давать на слово* – давати на віру. *Давать слово в чем* – давати слово на чому. *Поймать на слове* – зловити на мові. *Не изменять* (*своему*) *слову* – на (своєму) слові стояти; не ламати (*свого*) слова. *Передавать на словах – см.* **Передавать**. *Слово*

предоставляется – слово належить. *Лишние слова* – зайва мова. *К слову* (*сказать*) – до речи (*мовити*). *Право слова* – див. **Право**. *Слово ввернуть* – прикинути слово. *Честное слово* – слово чести. *Объяснительное слово* – з'ясувальне слово. *Заключительное слово* – прикінцеве слово. *Лишать слова* – позбавляти слова кого. *Слово за слово* – слово по слову. *В немногих словах* – кількома словами. *Нарушить слово* – зламати слово. *Вклеить, ввернуть слово* – вкинути, прикинути слово, слівце. *При первом слове* – на першому слові. *Верный слову* – на слово вірний; певний на слові. *Отказываться, взять назад свое слово* – зректися свого слова; відмовитися від свого слова.

Сложность – складність. *По* (*своей*) *сложности* – (своєю) складністю. *В общей сложности* – загалом; вкупі; гуртом.

Сломать – зламати. *Сломать* (*себе*) *шею* – скрутити, звернути (собі) в'язи.

Служащий – службовець; (*чиновн.*) – урядовець. *Рассчитывать служащих – см.* **Рассчитывать**. *Банковый служащий* – банковик. *Железнодорожный служащий* – залізничник. *Служащий в сахарном производстве, торговле* – цукровик. *Таможенный служащий* – митник. *Наличный состав служащих – см.* **Состав**.

Служба – служба; посада. *Сослужить службу* – прислужитися кому; зробити послугу кому. *Служба казенная, частная* – служба урядова, приватна. *Состоящий на службе – см.* **Состоять**. *Упущение по службе* – службова провина. *Служба движения* – служба руху. *Служба тяги* – возова служба. *Служба пути* – дорожна служба. *Освобождать* (*отрешать*) *от службы* – звільняти з посади. *Оставлять службу* – кидати службу, служити; уступатися з служби. *Не в службу, а в дружбу* – з приязни, а не з неволі.

Служить – служити за кого; бути за кого, ким. *Служить чем* – бути за що; правити за що. *Служить к чему* – бути на що. *Членский билет служит удостоверением* – членський білет править за посвідку. *Служить препятствием, помехой* – бути на заваді, на перешкоді; ставати на заваді, на перешкоді, перешкоджати. *Он служит счетоводом* – він служить за рахівника. *Это послужило нам основанием* – це стало нам за підставу.

Слух – чутка; поголоска. *Пошел слух* – пішла поголоска, чутка. *Носится, идет слух* – поголоска, чутка йде. *Распространять слухи* – ширити чутки. *По слухам* – чутки йдуть, що…

Случай – випадок; (*возможность*) – нагода. *В большинстве случаев* – здебільшого; здебільше. *В случае* – якщо; як бува. *В случае чего, на случай чего* – в разі чого; на випадок чого. *В случае* (*несоответствия, необходимости*) – в разі є, буде; коли є, буде невідповідність, потреба). *В случае* (*неявки, отказа*) – в разі, коли (не з'являться, відмовляться). *Искать случая* – шукати нагоди. *Во всяком случае* – у всякому, в кожному разі. *В положительном случае* – коли так. *В отрицательном случае* – коли ні. *В противном случае* – в противному разі. *В подобном случае* – в такому разі. *На* (*всякий*) *случай* – про (*всякий*) випадок. *По случаю чего* – з нагоди чого; з приводу чого. *По случаю* (*купить*) – з оказії (*купити*). *Пользоваться случаем* – користуватися з нагоди, з оказії. *Случай приключился* – сталась пригода. *При случае* – при нагоді. *Представился* (*удобный*) *случай* – трапилась, випала (*добра*) нагода. *При первом удобном случае* – при першій нагоді. *Благоприятный случай* – добра нагода; оказія. *Несчастный случай* – нещастя; нещасливий випадок; лихий випадок. *Нередки случаи, когда* – часто трапляється, що…

Случайность – випадковість. *По несчастной случайности* – з лихої нагоди. *По счастливой случайности* – з доброї нагоди.

Случиться – трапитись; випасти; (*о людях*) – нагодитись. *Случается* – випадає; трапляється. *Случилось весной* – прийшло по весні. *Случилось несчастье с кем – см.* **Несчастье**. *Случаться кому быть* – нагодити кого. *Случились как раз представители центра* – саме нагодились представники центру.

Смекать *что* – добирати розуму в чому; вхопити тропи в чому.

Смелость – сміливість. *Придавать смелости* – додавати відваги, сміливости.

Смерть – смерть. *Спасти от смерти* – визволити від смерті. *Насильственная смерть* – не

своя смерть. *Внезапная смерть* – нагла смерть. *Мнимая смерть* – завмертя.

Смесь – мішанина; (*жидкостей*) – суміш; (*думок*) – плутанина. *Смесь различных понятий* – плутанина різних розумінь.

Смех – сміх. *Возбудить смех в ком* – розсмішити кого. *Разразился смехом* – зайшовся від сміху.

Смешивать – мішати. *Не следует смешивать с другими случаями* – не можна плутати *з* иншими випадками.

Смотреть – дивитися; глядіти. *Смотреть за кем, за чем* – доглядати кого, що. *Косо смотреть* – кривим оком поглядати. *Смотреть резко* – прикро дивитись, поглядати. *Смотреть растерянно* – поглядати збентежено; дивитись спантеличено. *Смотреть букой* – вовком дивиться. *Смотреть в оба* – взяти очі в руки; пильнувати; бути на осторозі; матися на обережності. *Вдоволь насмотреться* – напасти очі. *Смотря по* – як до; вважаючи на; з огляду на. *Смотрите-ка* – диви пак; дивись лишень. *Смотри* – гляди-но. *На это нечего смотреть* – на це нема чого вважати.

Смысл – розуміння; значення; рація. *Без смысла* (*делать*) – безглуздо (*робити*). *В смысле чего* – щодо чого. *В смысле* – в розумінні. *Смысл буквальный* – дослівне розуміння. *В буквальном смысле* – буквально. *В отрицательном смысле* – негативно. *В положительном смысле* – позитивно. *В широком смысле* – широко розуміючи. *В узком* (*тесном*) *смысле* – вузько розуміючи. *Смысл природный* – простий розум. *По смыслу* (*статьи*) – за значенням (статті). *Здравый смысл* – здоровий розум. *Смысл прямой, собственный* – властиве розуміння. *Нет смысла* (*так поступать*) – нема рації (таке робити). *Нет смысла* (*в этом решении*) – немає глузду (в цій постанові). *Извлекать смысл* – з'ясовувати. *Добраться до смысла* – дорозумітися.

Смыслить *в чем* – розумітися в чому, на чому. *Он в этом ничего не смыслит* – він на цьому нічого не тямить.

Снабжать *кого чем* – постачати кому що. *Снабжать город хлебом* – постачати місту хліб.

Снаряжать – устатковувати. *Снаряжать в дорогу* – виряжати в дорогу.

Сначала – спочатку; (*сперва*) – попереду; спершу; перше; (*на первых порах*) – попервах.

Снег – сніг, (*только что выпавший*) – пороша. *Глубокий снег* – завальний сніг.

Снисхождение – ласка; (*материальное*) – полегкість. *Окажите снисхождение* – зробіть ласку.

Сношение – зносини. *Вести* (*торговые*) *сношения* – провадити (торгові) зносини. *Внешние сношения* – зовнішні (закордонні) зносини. *Вступать в сношения* – заходити в стосунки. *Налаживать сношения* – нав'язувати зносини. *Иметь сношения с кем* – мати зносини з ким.

Собираться – збиратися. *Собираться со средствами для чего* – скласти кошти на що; збиватися на що; спромагатися на що. *Собираться вместе* – збиратися докупи. *Собирается буря, дождь* – на бурю, на дощ заноситься, кладеться.

Соблазн – спокуса. *Вводить в соблазн* – спокушати кого; вести кого до спокуси.

Собрание – збори; (*сочинений, законов и т. п.*) – зібрання; збірка. *Общее собрание* – загальні збори. *Закрывать собрание* – закривати збори. *Состоялось собрание* – відбулись збори. *Предвыборное собрание* – передвиборчі збори. *Вести собрание* – керувати зборами. *Открывать собрание* – розпочинати, відкривати збори.

Собственность – власність. *В собственность* – на власність. *Приобретать в собственность* – набувати на власність. *В пожизненную собственность* – на власність до життя. *Собственность городская* – міська, комунальна власність. *Собственность государственная* – державна власність. *Собственность частная* – приватна власність.

Событие – подія. *Это событие имело место в...* – ця подія відбулася (сталася) в... *Внешние события* – зверхні події, обставини.

Совершение – виконання. *Совершение акта* – складання акту.

Совершенно (*вполне*) – цілком; зовсім; геть чисто; до решти. *Машина совершенно износилась* – машина зовсім виробилась; машину геть чисто зужито. *Совершенно*

неожиданно – нагло. *Совершенно один* – сам-один. *Совершенно похож* – достеменно похожий.

Совесть – сумління. *По совести* – щиро. *У меня чистая совесть* – у мене душа чиста.

Совет – рада; (*помощь*) – рада; порада. *По совету* – за порадою; з поради. *Совет держать* – раду радити. *Дельный совет* – доладня рада. *Благоразумный совет – см.* **Благоразумный**. *Совет получить* – узяти раду. *Последовать чьему совету* – піти за чиєю порадою. *Совет собирать* – ставити раду. *Советовать кому* – радити, раяти кого, кому.

Совещание – нарада. *Частное совещание* – приватна нарада.

Совокупность – сукупність. *По совокупности* – в сукупності. *Все в совокупности* – все гуртом; все загалом.

Согласие – згода. *По* (*общему*) *согласию* – за (спільною) згодою. *Изъявлять согласие* – давати згоду; згоджуватися. *Взаимное согласие* – обопільна згода.

Согласно *чего, чему* – згідно з чим. *Согласно работать* – одностайно працювати.

Соглашение – порозуміння; згода. *По соглашению с кем* – порозумівшись з ким; за згодою, за порозумінням з ким. *Предварительное соглашение* – попередня згода. *Прийти к соглашению* – порозумітися; погодитися; поєднатися; дійти згоди. *Входить в соглашение* – учиняти згоду.

Содействие – допомога; поміч; (*благоприятствование*) – сприяння. *При содействии* – за допомогою. *Содействовать кому* – помагати, допомагати кому; сприяти кому. *Содействовать чему* – спричинятися до чого. *Оказывать содействие* – ставати у пригоді, в допомозі кому.

Содержание (*жалованье*) – платня; утримання; (*книги*) – зміст. *Содержание конторы, отделения и т. п.* – кошти на контору, філію і т. ин. *Содержание кого производится кем* – утримує кого хто. *По содержанию* – змістом. *На* (*своем*) *содержании* – на (своїм) кошті, утриманні. *Содержать кого* – утримати кого; (*в себе*) – містити.

Сожаление – *жаль. К* (*крайнему, величайшему*) *сожалению* – на (*превеликий*) жаль. *Без сожаления* – безжально; без жалю. *Достойный сожаления* – жалю гідний.

Сознание – свідомість. *Терять сознание* – непритомніти; падати в нестяму. *Быть в сознании* – притомним бути. *Приходить в сознание* – приходити до пам’яти; опритомніти.

Сознаваться *в чем* – признаватися до чого. *Сознаваться в преступлениях* – признаватися злочинами.

Созревать – стигнути. *Созревать умственно* – до розуму доходити.

Солидарность – солідарність. *Из солидарности* (*с кем*) – із солідарности (з ким).

Сомнение – сумнів; непевність. *Без сомнения* – напевно; безперечно; певна річ; що й казати. *Это подлежит сомнению* – це річ непевна. *Возбуждать сомнение* – викликати сумнів. *Сомнение является* – насувається сумнів. *Не подлежит сомнению, вне всяких сомнений* – безперечно; поза всякими сумнівами; понад усякі сумніви. *Сомнению подвергнуть* – піддати в сумнів.

Соображать – міркувати. *Он ничего не соображает* – він нічого не тямить. *Он тупо соображает* – він важко думає. *Сообразить никак не могу* – ніяк розуму не доберу.

Соображение – міркування; розважання. *По* (*моим*) *соображениям* – на (моє) міркування. *По соображении всех обстоятельств* – розміркувавши всі обставини.

Сообразно *с чем* – відповідно до чого.

Сообщать – повідомляти. *Сообщать письменно* – листовне повідомляти. *Сообщить известие* – подати звістку. *Сообщите о принятых вами мерах* – повідоміть, яких засобів ви вжили.

Сообщаться – мати стосунки; (*о сосудах*) – сполучатися.

Сообщение – повідомлення; (*объявление*) – оголошення; (*чего с чем*) – сполучення; (*с кем*) – стосунки; зносини. *Пути сообщения* – шляхи (*сполучення*). *Сообщение прервалось* – немає зв’язку. *Пригородное сообщение* – приміське сполучення. *Местное сообщение* – місцеве сполучення.

Соответствие – відповідність; згідність. *В соответствии с чем* – відповідно до чого.

Соответствующий – відповідний. *Соответствующий действительности* – правдивий; згідний з дійсністю.

Соприкасаться – стикатися з чим; доторкатися до чого; (*о земельных владениях*) – сумежити з чим; прилягати до чого. *Соприкасающийся* – суміжний.

Сопротивление – опір. *Оказывать сопротивление* – опір чинити; іти в опір; опиратися проти чого; опір кому ставити.

Состав – склад. *В полном составе* – в цілому складі. *Личный состав* – особовий, персональний склад. *Наличный состав* (*служащих*) – дійсний склад (службовців). *Подвижной состав поезда* – рухомий склад потягу; рушні вагони. *По составу* – складом. *Состав преступлений* – склад злочину. *Состав суда* – склад суду. *Весь состав членов* – цілий склад членів.

Составлять – складати. *Составлять часть чего, представлять что* – становити.

Состояние – стан; статок; спроможність. *Составить большое состояние* – збити значне майно. *Терять состояние* – нищитися. *Выть в состоянии* – здолати; мати змогу, спроможність. *По состоянию* (*здоровья*) – станом (*здоров'я*). *Состояние денежных средств* – грошовий стан. *В состоянии сделать* – дужий зробити; здужати зробити. *Приводить в* (*какое*) *состояние* – доводити до (*якого*) стану. *Приводить в хорошее состояние что* – доводити до пуття що. *Удрученное состояние* – пригнічення.

Состоять *из чего* – складатися з чого. *Состоять кем, где* – бути за кого, ким, де. *Состоящий на службе* в... – що працює на посаді в...

Сотрудник – співробітник; супрацівник. *Деятельный сотрудник* – старанний співробітник.

Союз – спілка; (*государственный*) – союз. *Быть в союзе* – спілкувати з ким. *Вступать в союз* – входити в спілку, приставати до спілки.

Спех – поспіх; хапанина. *Мне не к спеху* – мені не пильно.

Специалист – спеціяліст; фаховець. *Специалист по* (*внутренним болезням*) – спеціяліст (внутрішніх недуг).

Список – спис. *По списку* – за списом. *Послужной список* – службовий спис. *Избирательный список* – виборчий спис. *Исключить из списка* – викреслити, виписати із спису. *Заносить в список* – заводити до спису; записувати.

Сплетни – поговір. *Сплетни распускать* – поговір пускати.

Сплошь – уряд; скрізь. *Сплошь и рядом* – скрізь і всюди. *Сплошь покрыть* – крийма вкрити.

Спор – суперечка; змагання. *Спор по вопросам* – суперечки в справах; суперечка про питання. *Поднимать спор* – знімати суперечку. *Спору нет* – безперечно; відома річ. *Об этом спору нет* – про це нема що змагатись. *Вступить в спор* – зазмагатися.

Способ – спосіб; (*средство*) – засіб. *Способ исправления, взыскания и т. п.* – спосіб виправити, стягти і т. ин. *По способу* – способом. *Способ изыскивать, находить* – добирати способу. *Таким способом* – таким способом; (*таким образом*) – отже; отож.

Способность – здібність; здатність; хист. *Иметь способность к чему* – мати здібність, здатність, удачу, хист до чого. *Покупательная способность* – купівельна спроможність. *Пропускная способность* – перепускна спроможність. *За неспособностью* (*по неспособности*) – через нездатність. *Способный к чему* – здібний, здатний до чого, на що. *Не по твоим способностям* – тобі не в хист; не до твого хисту.

Справка – довідка. *Наводить справки* – довідуватися про що; довідки брати. *Давать справки* – подавати довідки.

Справляться *о чем* – довідуватися; (*с чем*) – давати раду чому. *Справиться* (*окончить*) – упоратися з чим.

Спрос – попит. *Без спросу* – не спитавшись. *Спрос и предложение* – попит і постачання. *Спрос падает, возрастает* – попит спадає, зростає. *Спрос не дыба* – спиток не збиток.

Спустя (*некоторое время*) – по (якійсь годині). *Несколько лет спустя* – кілька літ потім; по кількох роках. *Немного спустя* – трохи згодом; незабаром; згодивши трохи.

Сравнение – порівняння. *В сравнении с кем, чем* – проти, супроти кого, чого. *Вне*

сравнений – поза порівнянням; над порівняння; над усе. *При сравнении* (*чего*) *обнаружено* (*что*) – порівнювавши (*що*), виявлено, виявили, викрито, викрили (*що*).

Сравнительно – порівнюючи. *Сравнительно с кем, чем* – проти кого, чого.

Сразу – відразу; зразу; за одним замахом. *Сразу стало ясно* (*ему*) – як світло свінуло (йому).

Среда (*день*) – середа; (*вещество, тело*) – середовище; (*общество*) – товариство; (*окружение*) – оточення. *Из среды кого* (*рабочих*) – з-поміж кого (робітників). *В* (*такой*) *среде* – посеред (такого). *В среде кого* – посеред кого.

Средний – середній; (*умеренный*) – помірний; (*арифм.*) – пересічний. *Средняя температура* – пересічна температура. *Средних лет* – середнього віку. *Средний слой* – середній шар. *В среднем* – пересічно.

Средство – засіб; спосіб; (*денежные*) – кошти. *Средства изыскивать, находить* – способу, способів добирати; (*о деньгах*) – вишукувати коштів. *Платежное средство* – виплатний засіб. *Большие средства* – великі кошти. *Негодные средства – см.* **Негодный**. При хороших средствах – з добрими засобами; (*о деньгах*) – коштами. *Собираться с средствами на что – см.* **Собираться**. *Отсутствие средств* – брак засобів; (*денеж.*) – коштів. *Средства к жизни* – засоби до життя. *Выделять, отпускать средства* – давати, видавати кошти. *Употреблять* (*всевозможные*) *средства* – способу (*всякого*) вживати. *Средства на издание газеты* – кошти на видання газети. *Изыскивать всевозможные средства* – усякого способу добирати. *Образовать средства* – скласти кошти. *Изыскав все средства* – добравши всіх способів.

Срок – термін; речінець. *На срок* – на термін; на певний час. *К тому* (*определенному*) *сроку* – на той (*визначений*) термін. *В возможно скорый, кратчайший срок* – якнайшвидше. *В двухмесячный срок* – за два місяці; протягом двох місяців. *В определенные сроки* – певними термінами. *Наступление срока* – настання терміну. *Оканчивать срок* (*службы*) – строку добувати. *По наступлении срока* – як надійде термін. *Срок платежа – см.* **Платеж**. *Срок истек* – вийшов термін. *Истечение срока* – скінчення терміну. *По истечении срока* – як вийде, скінчиться термін. *Обозначить срок* – визначити, призначити термін; натермінувати.

Ссора – сварка. *Возникает ссора* – береться сварка. *Поднять ссору* – збити колотнечу.

Ссылаться – покликатися; посилатися. *Ссылаясь на* – посилаючися на; покликаючись на.

Ставить – ставити; (*пьесу*) – виставляти. *Ставить на очную ставку* – робити зводини; зводити віч-на-віч; ставити навіч. *Ставить ударения* – наголошувати. *Ставить в тупик* – заганяти в безвихідь, у сліпий кут. *Ставить ребром* – ставити руба. *Ставить в пример* – ставити за зразок. *Ни во что ставить* – брати ні за що; мати ні за що. *Он меня ни во что не ставит* – він мене ні за що має.

Ставка – *ставка. Очная ставка* – зводини. *Давать очную ставку* – робити зводини кому; зводити на очі кого з ким.

Становиться – ставати; робитися. *Становится грустно, радостно и т. п.* – сум, журба, жаль, радість бере, обіймає. *Становиться более красным, черным и т. п.* – червонішати, чорнішати і т. ин. *Положение становится тяжелее* – становище важчає. *Становиться ровными рядами* – ряд у ряд ставати.

Старание – дбання. *Употреблять старание* – докладати рук. *Жаль стараний* – шкода заходу.

Стараться *о ком, о чем* – дбати про кого, що. *Стараться узнать образ мыслей* – вивідувати розуму.

Старина – старовина. *Глубокая старина* – давня давнина. *По старине* – по-старому.

Старость – старість. *За старостью* – з причин старости; через старість. *Достичь старости* – дійти, дожита старого віку, старих літ.

Старший – старший; (*главный*) – головний.

Стать (*в выражении: с какой стати*) – з якої речи.

Стать – стати. *Стать на дыбы* – дибки стати. *Стать на якорь* – об’якоритися. *Стать чем* – стати за кого, за що; зробитися ким, чим. *Я не стану возражать***–** – я не буду

заперечувати, не заперечуватиму.

Статья – стаття. *Это особая статья* – це инша річ. *По статье* – за статтею. *Доходная статья* – прибуткова стаття. *Вводная статья* – вступна стаття. *Передовая статья* – провідна стаття.

Степень – ступінь. *В гораздо большей степени* – далеко більше.

Стечение – стікання; сплив; збіг. *Стечение обстоятельств* – збіг обставин. *Стечение народа* – стовпище; натовп.

Стирать – стирати; (*белье*) – прати. *Стирать с лица земли* – із світу згладити.

Стискивать – стискати. *Стискивать зубы, руки* – зціплювати зуби, руки. *Стиснуть в тисках* – узяти в лещати.

Стоимость – вартість. *По стоимости* – вартістю. *Выше своей стоимости* – над свою вартість. *Стоимость не превышает* – вартість не переходить, не перевищує.

Стоить – коштувати. *Стоящий* – вартий. *Стоит рубль* – коштує карбованця. *Не стоит* – не варт, не варто. *Стоит вам только приказать* – треба вам тільки наказати. *Ничего не стоить* – ні по чому бути.

Стол – стіл. *Адресный стол* – адресове бюро. *Письменный стол* – писемний стіл; стіл до письма.

Столь – такий; так. *Столь большой* – отакий.

Сторона – бік; (*юрид.*) – сторона. *Быть в стороне* – бути в боці, на боці. *В стороне* – осторонь. *По левую сторону* – ліворуч. *По правую сторону* – праворуч. *Оставляя в стороне что* – полишаючи, поминаючи що. *Держаться в стороне* – сторонитися; триматися осторонь. *Переходить на чью сторону* – перекидатися на чий бік. *В разные стороны* – різно. *С обеих сторон* – з обох боків; обіруч. *Лицевая сторона* (*документа*) – зверхній бік (документу). *Лицевая сторона дома* – чоло будинку. *Узнавать стороною* – від людей дізнаватися. *Обратная сторона* – зворот. *На обратной стороне* – на звороті. *По обеим сторонам* – обабіч; по обидва боки. *По сторонам* – по боках; з боків. *Осматривать со всех сторон – см.* **Осматривать**. *Принимать, брать чью сторону* – ставати за кого; брати чий бік; прихилятися до кого; пристати до кого. *Окрестная сторона* – околиця. *Склонять на свою сторону* – залучати, привертати, прихиляти на свій бік. *Стоять на чьей стороне* – тягти за ким. *Договаривающиеся стороны* – договірні сторони. *На все четыре стороны* – на чотирі вітри. *Мое дело сторона – моя хата скраю.*

Стоять – стояти. *Спрос стоит* – попит триває. *Стоять за кого* – обставати за ким. *Стоять на часах* – стояти на варті; чатувати. *Стоять горою за кого* – розпинатися за кого. *Стоять на своем* – правити своє. *Стоять, ожидая очереди* – застоювати чергу.

Страх – страх; ляк; переляк. *Со страху* – з ляку. *Страх как много* – страшенно багато. *Страх наказания* – загроза кари. *Внушать страх, наводить страх* – завдавати страху кому.

Стремиться *к чему* – прагнути до чого, чого. *Стремиться к науке* – поривatися до науки. *Стремиться заглянуть, взять* – поривати очі, руку.

Строить – *будувати. Строить дом* – класти будинок. *Строить козни* – лиху думку мати. *Что он там строит* – що мудрує; що він на думку взяв. *Строить воздушные замки* – химери ганяти; думкою багатіти.

Строка – рядок. *Красная строка* – новий рядок.

Стыд – сором. *От стыда* – з сорому. *К стыду* – на сором. *Вводить кого з стыд* – сорому завдавати кому.

Суд – суд. *По* суду – після суду. *Судиться с кем* – позиватися з ким. *Искать по* суду – правити судом; позивати. *Уголовное, гражданское отделение суда* – карний, цивільний відділ суду. *Подвергать, предавать* суду – відлатати під суд. *Подвергаться суду* – підпадати під суд. *Привлекать к* суду –притягати до права; позивати кого. *Состав суда – см*. **Состав**. *Судопроизводство уголовное, гражданское* – судівництво карне, цивільне.

Судьба – доля. *На произвол судьбы* – напризволяще. *Судьба благоприятствует кому* – доля служить кому. *Судьба играет* – доля жартує.

Суждение – судження; суд; розсуд думка. *Представлять на чье суждение* – здаватись на суд чий.

Сумма – сума; (*итог*) – підсумок. *Причитающаяся сумма* – належна сума. *Должная сумма* – потрібна сума; належна сума. *Переходящие суммы* – перехідні суми. *Суммы наложных платежей* – післяплатні суми. *По сумме* – сумою; в сумі. *Вся сумма* – ціла сума. *Значительная сумма* – поважна сума. *В сумме это составляет* – загалом, загальною сумою це становить.

Сутки – доба. *Круглые сутки* – цілу добу, через цілу добу.

Существо – істота; суть. *Высказываться по существу* – висловлюватись до діла.

Существование – існування. *Влачить существование* – животіти, нидіти.

Сущность – суть. *В сущности* – по суті; властиво.

Сходить *за кем, чем* – сходити по кого, що. *Сходи за бумагами* – сходи по листи. *Сходить за кого, что* – правити за кого, що. *Сошел за начальника* – справив за начальника. *Сходить с ума* – божеволіти.

Сходиться – сходитись. *Сходиться мыслями* – збігатися думками. *Сходиться* (*в деле*) – погодитись; поєднатись.

Счастье – щастя. *Счастье твое, что* – маєш щастя, що. *К счастью, на счастье* – на щастя.

Счет – лічба; (*документ*) – рахунок. *Текущий счет* – біжучий рахунок. *Лицевой счет* – особовий рахунок. *Личный счет* – особистий рахунок. *Активные счета* – активні рахунки. *Счет депозитов и невыплаченных сумм* – рахунок депозитів та неоплачених сум. *Вносить* (*суммы*) *на текущий счет* – вкладати (*суми*) на біжучий рахунок. *Счет имущества, вновь поступившего в отчетный период* – рахунок майна, що надійшло за звітний період. *В счет* (*жалованья*) – на рахунок (платні). *В счет будущих платежей* – у платіж надалі. *Счет* (*случайных*) *прибылей и убытков* – рахунок (*випадкових*) прибутків і витрат. *За чей счет исполнено, издано и т. п.* – коштом чиїм виконано, видано і т. ин. *На чей* (*чужой*) *счет жить* – чиїм (*чужим*) коштом жити. *На казенный счет* – урядовим коштом. *На чей счет* (*говорить, намекать*) – на чий карб (*закидати, натякати*). *Насчет этого* – щодо цього. *Насчет этого говорить* – про це (*говорити*). *Насчет этого я спокоен* – це мене не турбує. *Счет расходов по непосредственному обслуживанию рабочих и служащих* – рахунок видатків на безпосереднє обслуговування робітників та службовців. *Счет специальных текущих счетов под обязательства и процентные бумаги* – рахунок спеціяльних біжучих рахунків під зобов’язання та відсоткові папери. *Сводить счеты* – обраховуватися; робити обрахунок; закінчити рахунок; облічитися з ким. *Сведение счетов* – обрахунок. *По счету первый и т. д.* – числом перший і т. ин. *На хорошем, плохом счету быть* – добру, лиху славу мати. *По моему счету* (*их столько-то*) – на мій лік. *Счетом выдавать* – видавцем давати. *Без счета, без числа* – без міри, без ліку. *Принимать без счета* – брати не лічивши. *По счету* (*принимать, сдавать*) – (*приймати, здавати*) під лік. *По счету* (*документу*) – на рахунок. *В конечном счете* – наприкінці; кінець-кінцем. *Остается счетом* – лишається ліком. *Поставить в счет* – залічити; записати на рахунок. *Сложить со счетов* – виключити з рахунків. *Заключать счета* – замикати рахунки. *Не в счет* – не в число. *Принимать на* (*свой*) *счет* – брати на (свій) рахунок; (*иноск.*) – брати на свій карб. *Относить на чей счет* – залічувати на чий рахунок; (*иноск.*) – брати на чий карб. *На свой счет принять* (*о деньгах*) – взяти на свій кошт; взяти кошти на себе; (*переносно*) – взяти на свій карб. *Открывать счет* – відкривати рахунок. *По счету получать* – одержувати на рахунок. *Быть на счету* – бути під ліком.

Счеты – рахівниця. *Класть на счеты* – кидати на рахівницю.

Считать – лічити, рахувати. *Считать кого кем, что чем* – вважати, мати кого за кого, за що. *Считать по порядку – см.* **Порядок**. *Считать врученной* – вважати за вручену, за дану до рук. *Считать необходимым* – вважати за потрібне. *Считать что-либо хорошим, дурным* – мати щось за добре, за зле. *Считаться с кем, чем* (*принимать во внимание*) –

вважати на кого, що.

Тайна – таємниця. *Сохранять тайну* – переховувати таємницю. *Открыть тайну* – виявити таємницю. *Оставить что в тайне* – полишити щось таємним. *Выдать тайну* – зрадити таємницю. *В тайне* – таємно.

Так – так. *Так как* – а що; а як; тому, що; тим, що; того, що; (*в серед. предл.*) – бо; через те, що. *Так ли* – чи так. *Так-сяк* – абияк; сяк-так. *Так называемый* – так званий. *Так много* – такого багато. *Так и быть* – нехай згода. *Так вот* – так от, так ото. *Так куда* – де там. *Так-то* – отож; он як. *Так сказать* – мовляв; так мовити б. *Так точно* – достотно; так самісінько. *Так что ж* – то що ж. *Так или иначе* – чи так, чи инак(ше). *Также* – так само; також; теж.

Тариф – тариф. *По тарифу* – за тарифом. *Тариф по поясам* – смуговий тариф; тариф посмужно**.**

Твердо – твердо. *Твердо знать* – добре знати, тямити.

Телеграф – телеграф. *По телеграфу* – телеграфом.

Телефон – телефон. *По телефону* – телефоном.

Тема – тема. *Больная тема* – пекуча тема. *По теме* – на тему; за темою.

Теория – теорія. *По* (*моей*) *теории* – на (*мою*) теорію; (*согласно*) – за (моєю) теорією.

Теперь – тепер. *Теперь настоящая пора* – тепер саме час.

Терпение – терпіння. *Выводить из терпения* – позбавляти кого терпцю; уривати терпець кому. *Невтерпеж стало, терпение лопнуло, вышел из терпения* – терпець увірвався (*кому*).

Течение – течія. *Против течения* – проти води, течії. *По течению* – за водою. *С течением времени – см.* **Время***.*

Товар – товар. *Товар всегда имеется* – товар (*крам*) завсіди є; товару не збуває. *Товар мануфактурный, красный, галантерейный, мелкий* – крам. *Раскладывать товар* – розташовувати товар, крам. *Покупной товар* – збутний товар, крам.

Товарищество – товариство. *Товарищество на вере* – товариство на вірі. *Ссудо-сберегателыюе товарищество* – ощадно-позичкове товариство. *Паевое товарищество* – пайове товариство. *Акционерное товарищество* – акційне товариство. *Потребительское товарищество* – споживче товариство.

Толк – тяма; глузд; розум. *Без толку* – без пуття. *Понимать, знать толк в чем* – розумітися, знатися на чому. *Взять в толк* – добрати (*розуму*). *Добиться толку* – допитатися. *Сбивать, -ся с толку* – збивати, -ся з пантелику; затуркати кого.

Толкование – тлумачення. *Распространенное толкование* – поширене тлумачення.

Только – тільки. *Только бы* – аби. *Только что* – допіру; щойно; оце зараз.

Торговля – торгівля, торг. *Оптовая торговля* – гуртова торгівля. *Розничная торговля* – роздрібна торгівля. *Внутренняя торговля* – внутрішня торгівля. *Заниматься торговлей* – торгувати.

Тот – той. *Тот именно* – той саме. *И тот, и другой – см.* **Другой***.*

Точка – крапка; (*матем.*) – точка. *Точка зрения* – погляд. *С точки зрения* – з погляду. *Точь-в-точь* – точнісінько; достемнісінько.

Требование – вимога; (*действие*) – вимагання. *По требованию кого делать что* – на вимогу чию чинити, робити що. *Предъявлять по* (*первому*) *требованию* – показувати, подавати на(*першу*) вимогу. *По требованию отпустить товар* – за вимогою давати товар. *По всем требованиям* (*науки, законов*) – за всіма вимогами. *Исковые требования* – позовні домагання.

Требовать – вимагати; (*нуждаться в чем*) – потребувати чого. *Требуется* – треба. *Потребует много времени* – візьме багато часу. *Дело требует рассмотрения* – справу треба розглянути. *Требовать настойчиво* – уперто вимагати.

Тревога – тривога. *Ударить, бить тревогу* – дзвонити, бити на сполох, на ґвалт.

Труд – праця. *С большим трудом* – на превелику силу; силу-в-силу. *Дать себе труд* – завдати собі праці. *Наемный труд* – наймана праця. *Пользоваться* (*чужим*) *трудом* –

вживати (чужої) праці.

Тюрьма – в’язниця. *Попасть в тюрьму* – потрапити до в’язниці. *Посадить в тюрьму* – завдати до в’язниці.

Тяжба – позов. *Вступить в тяжбу* – запозиватися.

Убирать, -ся – убирати, -ся; прибирати, -ся; опоряджати; (*украшать*) – чепурити, -ся; (*уходить*) – забиратися. *Убирайся, убирайтесь* – геть, гетьте. *Убираться подобру-поздорову* – тікай, забирайся, поки цілий.

Убыток – втрата. *Продавать с убытком – см.* **Продавать**. *Причинять, наносить убытки* – завдавати втрати; призводити до втрати. *Возмещать убытки* – вертати, покривати втрати; відшкодовувати втрати. *Потерпеть, понести убытки* – мати втрату; зазнати, набратися втрат.

Уважение – повага; шана; шанування. *Питать уважение к кому* – шанувати; мати на повазі кого; мати пошану до кого. *Засвидетельствовать уважение – см.* **Засвидетельствовать**. *Оказывать уважение, неуважение* – давати, віддавати пошану, зневагу. *Внушить к себе* (*большое*) *уважение* – надати собі (великої) пошани, поваги.

Увековечивать – увічнювати. *Чтобы увековечить память о нем* – на вічність його пам’яти.

Уверенный – певний; певен; упевнений. *Быть уверенным в чем* – бути чого певним.

Увольнение – звільнення. *Представить к увольнению* – подати до звільнення.

Угодный – уподібний. *Как вам угодно* – як собі знаєте; воля ваша. *Сколько угодно* – скільки хочете; доволі. *Что вам угодно* – чого ви бажаєте. *Не угодно ли вам* – чи не дозволите; чи не бажаєте ви.

Угол (*внутренний*) – кут; (*внешний*) – ріг. *На углу* (*улицы*) – на розі (вулиці). *Иметь свой угол* – свій куток мати. *Во главу угла* – на чоло; на чільне місце.

Угроза – загроза; погроза. *Создавать угрозу* – загрожувати; ставити під загрозу.

Удаваться – щастити; фортунити. *Это мне удалось* – це мені пощастило зробити.

Ударить – ударити. *Ударить в грязь лицом* – набратися сорому; дійти сорому. *Он не ударит лицом в грязь* – він не осоромиться.

Удача – щастя; талан; удача. *Наудачу* – на щастя; навмання; наосліп. *Ему во всем удача* – все йому йде в руку.

Удивление – здивування; диво; дивина; дивовижа. *На удивление* – на диво; напрочуд; навдивовижу.

Удивляться *чему* – дивуватися з чого, на що. *Удивляемся вашему молчанию* – дивуємося з вашої мовчанки.

Удовлетворять – задовольняти. *Всех не удовлетворишь* – на всіх не вистачиш. *Это не может быть удовлетворено* – цього не можемо задовольнити.

Удовольствие – утіха, приємність. *К* (*великому*) *удовольствию* – на (превелику) втіху, задоволення. *С удовольствием* – залюбки; з охотою; з приємністю; (дуже) радо. *Для* (*своего*) *удовольствия* – (собі) на втіху. *Доставлять удовольствие кому* – тішити кого; давати втіхи, приємності кому. *Находить удовольствие в чем* – кохатися в чому. *В удовольствие* – до сподоби. *Сделайте мне удовольствие* – зробіть мені приємність, ласку.

Удостоверять (*документ*) – посвідчувати (документа). *Удостоверяться в чем* – впевнятися чого, в чому.

Удрать – утекти; (*ирон.*) – п’ятами накивати. *Удрать штуку* – викинути штуку.

Узнавать – пізнавати; признавати; довідуватися. *Узнавать что из* (*верных*) *рук* – довідатись про що з (певного) джерела. *Узнать о чем* – дізнатись про що. *Мы поздно об этом узнали* – ми пізно про це довідались.

Указание – вказівка. *Дать указания* – давати навід. *По указаниям* – за вказівками.

Указатель – покажчик. *Алфавитный указатель* – абетковий покажчик.

Указывать – указувати; показувати; зазначати. *Это указывает, что* – це показує, що. *Это указывает на* – це свідчить про, за.

Укрепляться – зміцняти, -ся. *Укрепляться* (*входить в силу*) – вбиватися в силу, в потугу.

Улика – доказ. *Вещественная улика* – речовий доказ. *Живая улика* – наочний свідок.

Уличать – доводити; спіймати. *Уличать кого в причастности к делу* – викрити причетність кого до справи; довести причетність кого до справи.

Ум – розум. *В уме ли ты* – чи при розумі ти. *С ума не идет* – з думки не сходить. *Светлый ум* – ясний розум. *Ограниченный ум* – тісний розум. *Угловатый ум* – дута голова. *Взяться за ум* – за розум узятися; схаменутися; стямитися. *Навести иа ум* – на розум навести. *Мало ли что на ум приходит* – чого на думку не спадає. *Быть на уме* – на думці стояти. *Напрягать ум* – напружувати думку. *Быть в своем уме* – при розумі бути. *Быть не в своем уме* – не сповна розуму бути. *Лишиться ума* – з розуму спасти; розуму рішитися. *Себе на уме* – хитрий. *Из ума вон* – зовсім забув. *Приходить на ум* – спадати на розум, на думку. *Сходить с ума* – божеволіти; (*ирон.*) – з глузду з'їздити. *Умом дойти* – розумом добрати. *Умом не зрелый* – розумом не дійшлий. *Задним умом крепок* – мудрий по шкоді. *У него не то на уме* – у нього не те на думці. *Взбрести на ум* – впасти в голову; набрести в голову. *Что на ум взбредет* – що в голову влізе. *Ума не приложу* – не зберу думки; розуму не приберу; ради не дам. *Ума набираться* – розуму набиратися. *На уме вертится* – на думці крутиться. *И на уме не было* – й на думку не спадало.

Умирать – умирати; конати. *Умирать от чего* – умирати з чого.

Умудряться – добирати, прибирати розуму, добрити хисту.

Умысел – намір; замір. *С умыслом* – навмисно.

Унижение – приниження; наруга. *Вынести унижение* – дізнати наруги.

Упадок – занепад. *Приходить в упадок* – занепадати. *Приходить в совершенный упадок* – зводишся нінащо; сходити нінащо. *Находящийся в упадке* – підупалий.

Упереться *в чем* – затятися в чому.

Уплата – виплата, сплата. *Причитается к уплате* – належить виплатити; належить до виплати. *Уплата по счету, по векселю* – оплата рахунка, векселя. *Производить оплату* – сплачувати.

Уплачивать – виплачувати; сплачувати. *Уплачивать по частям* – виплачувати частинами.

Уполномоченный *кем* (*союзом*) – уповноважений від кого (від спілки).

Уполномочие – уповноваження. *По уполномочию* – з уповноваження.

Употребление – вживання; вжиток. *Выходить из употребления* – виводитися. *Изъять из употребления* – вилучити з ужитку. *Бывший в употреблении* – вживаний. *Годный к употреблению – см.* **Годный**. *При употреблении* – вживаючи. *По употреблении* – вживши. *Для* (*домашнего*) *употребления* – для (хатнього) вжитку. *Целесообразное употребление* – доцільний ужиток.

Употреблять – вживати; (*в пищу*) – споживати. *Употреблять во что* – обертати, повертати на що. *Употреблявшийся* – вживаний.

Управление – керування; урядування; порядкування; – (*учрежд.*) управа. *Общий ход управления* – загальне керування.

Управлять – керувати; урядувати. *Управлять государством* – державувати.

Упрекать – догану давати. *Упрекать кого за что* – дорікати кому чим. *Упрекать самого себя* – на себе самого жалкувати.

Усваивать – засвоювати. *Усвойте это себе хорошенько* – затямте це собі добре.

Усердный – щирий; запопадливий; чіпкий. *Усердно работать*–руки прикладати; щиро працювати.

Усилие – зусилля; праця; труд. *Стоило больших усилий* – стало труда великого.

Условие – умова. *Добиться лучших условий* – виговорити кращі умови. *Предварительное условие* – попередня умова; вступна умова. *Согласно условию* – згідно з умовою. *Необходимое условие* – невідмінна умова. *По условию* – за умовою. *Выполнять условие* – виконувати, додержувати умову. *Условия пользования* – умови користування. *Вносить* (*в договор*) *новые условия* – запроваджувати (*до договору*) нові умови.

Услуга – послуга. *К вашим услугам, готовый к услугам* – до ваших послуг (*готовий*). *Оказывать* услугу – прислужитися кому; стати в пригоді, в послузі кому.

Усовершенствование – удосконалення. *Технические усовершенствования* – технічні

поліпшення. *Существенные усовершенствования* – істотні поліпшення. *Усовершенствование аппарата* – поліпшення апарату.

Усмотрение – розгляд огляд; розсуд. *Делайте по своему усмотрению* – зробіть, як вам здається краще; робіть по своїй волі. *По* (*вашему*) *усмотрению* – на (*вашу*) думку, волю. *Предоставлять, передавать на усмотрение чье* – віддати на розсуд чий; здавати на думку, волю чию. *Отдавать на чье усмотрение* – здаватися на кого.

Успех – успіх. *Полный успех* – цілковитий успіх. *С успехом* – успішно.

Устанавливать – установлювати; уставляти; (*определять*) – визначати; (*вводить*) – запроваджувати; впроваджувати.

Утверждать (*приговор*) – затверджувати; (*противное*) – твердити.

Утверждение – затвердження. *Вносить на утверждение* – подавати на затвердження.

Утешение – розрада. *Плохое утешение* – невелика розрада. *Доставлять утешение кому* – розраджувати кого; давати розраду кому.

Утро – ранок. *Утром* – ранком; вранці. *Каждое утро* – щоранку. *На другое утро* – другого ранку. *Рано поутру, рано утром* – зрана; рано-вранці. *С утра* – зранку. *Доброе утро* – добрий ранок; добрий-ранок. *С раннего утра* – спозаранку. *Утром и вечером* – рано й вечір.

Ухо – ухо; вухо. *Навострить уши* – насторожити, нашорошити вуха. *Крепок, туг на ухо* – недочуває.

Участие – участь. *Принять* (*живое*) *участие* – взяти (пильну, жваву) участь. *Деятельное участие* – діяльна, старанна участь. *Привлекать к участию* – притягати до участі. *При участии* – з участю.

Участок – ділянка; дільниця. *Участок земли* (*вакантный*) – одруб (гулящий).

Учет (*товара*) – облік; (*векселя*) – дисконт. *Брать на учет* – брати на облік. *Снять с учета* – списати з обліку. *Производить учет* (*товара*) – облічувати товар; робити, переводити облік (товару). *Строгий учет* – пильний облік. *Вести учет* – обраховувати; провадити облік. *Учитывать* – облічувати; обраховувати; (*векселя*) – дисконтувати. *Учитывать трудности, обстоятельства…* – зважати на труднощі, обставини.

Учить – учити; вчити. *Учить кого чему* – учити, навчати кого чого. *Учиться делопроизводству* – учитися діловодства.

Ущерб – шкода; утрата. *В ущерб* – на шкоду. *Причинить ущерб* – робити, чинити шкоду; шкодити; ушкоджувати.

Фамилия – прізвище. *Имя, отчество и фамилия* – ім’я, по батькові та прізвище. *По фамилии* – на прізвище.

Форма – форма. *В денежной форме* – грошима; грішми. *В форме обязательств, расписок* – зобов’язаннями, розписками; як зобов’язання, як розписки. *По своей форме* – формою (своєю).

Фотография – фотографія. *Снимать фотографию* – фотографувати. *Сниматься на фотографин* – фотографуватися.

Фронт – фронт; чоло. *Ставить во фронт* – шикувати. *Переменить фронт* – перешикувати, -ся; (*ирон.*) – иншої заспівати.

Характер – характер; (*у человека*) – удача; натура. *Характером* – на вдачу. *Сильный характер* – міцна вдача. *По характеру* – характером, вдачею.

Хватать – хапати; (*быть достаточным*) – вистачати; ставати; (*доставать, достигать*) – сягати; досягати. *Не хватает денег* – не стає грошей.

Хитрость – хитрість; хитрощі. *Употреблять хитрости* – братися на хитрощі.

Хлеб – хліб; (*в зерне*) – збіжжя. *Снимать хлеб* – збирати збіжжя.

Хлопать – ляскати. *Хлопать в ладоши* – плескати в долоні.

Хлопотать – клопотатися; піклуватися; (*о документах*) – виправляти документи. *Хлопотать о чем* – клопотатися про що; журитися чим.

Хлопоты – клопіт; клопоти; заходи. *Причинять хлопоты* – завдавати клопоту; клопотати голову (кому). *Будет вам с этим хлопот* – матимете з цим клопоту. *Избавиться от многих хлопот* – багато клопоту з голови скинути.

Ход – хід: рух; перебіг. *По ходу* (*дела*) – з розвитку справи. *Умерить ход* – придержати

ходи; зменшити ходи. *В большом ходу* (*товар, изделие*)– дуже уживаний (товар, вироб).

Ходатайство – клопотання; заступництво. *По ходатайству* – на клопотання; з клопотання. *Входить с ходатайством* – вдаватись із клопотанням. *Возбуждать ходатайство* – порушувати клопотання. *Вследствие ходатайства* – зважаючи на клопотання.

Ходить – ходити. *Ходить за чем* – ходити по що.

Хозяйство – господарство. *Коммунальное хозяйство* – комунальне господарство. *Вести хозяйство* – господарювати.

Хранение – схов; сховок; хування. *На хранение* (*давать*) – на схов, до схову, на схованку (*давати*).

Хуже – гірше. *Хуже всего* – найгірше. *Как можно хуже* – якнайгірше.

Цель – мета. *С целью* – з метою. *В целях* (*получения и т. п.*) – щоб (одержати й т. ин.). *Ставить себе целью* – ставити собі за мету. *Задаться целью* – узяти, забрати в голову що; завзятися на що; поставити собі мету. *Достичь* (*определенной*) *цели* – досягти (певної) мети; осягнути (певну) мету. *Цель достигнута* – мети осягнеш. *Употреблять для* (*другой*) *цели* – вживати на (иншу) потребу. *Иметь целью* – мати на меті.

Цена – ціна. *Цена номинальная* – ціна номінальна. *Твердая цена* (*определенная*) – стала ціна; (*устойчивая*) – станівка ціна. *Цена рыночная* – ціна ринкова. *Цена падает* – ціна спадає, знижується, нижчає. *Цена подписная* – передплата. *Заготовительная цена* – собівартість. *За бесценок* – за безцінь. *Вздуть, нагнать цену* – нагнати ціну. *Ломить цену* – гнути, загинати ціну. *Определить, назначить цену* – скласти, покласти, визначити, призначити ціну; нарядити ціну. *Сбивать цену* – збивати ціну. *Ошибаться в цене* – процінувати, процінити; помилитися на ціні. *Падать в цене* – в ціні спадати; з грошей виходити. *Повышать цену* – підвищувати, підбивати ціну. *Подниматься в цене* – в гроші йти; дорожчати. *Указать цену* – зазначити ціну. *Раскладывать цены* (*на товар*) – значити ціну; цінувати. *По* (*какой*) *цене* – по (якій) ціні; за (яку) ціну. *Понизить, снизить цену* – спустити в ціні. *Справляться в цене* – розпитувати про ціну; допитуватись ціни. *Сойтись в цене* – погодитися на ціні. *Справочная цена* – торгова ціна. *Подходящая цена* – поцінно. *Действительная цена* – справжня, правдива ціна. *Цены без запроса.* – ціни без заправи, без торгу.

Центр – центр, осередок. *Центр города* – середмістя.

Час – година. *В час, два, три и т. д.* – о першій, другій, третій і т. д. годині. *С часу на час* – от-от; щогодини; кожного часу. *Час от часу* – щораз; вряди-годи. *В полпятого* – о пів на п’яту; о пів до п’ятої. *В пять часов ровно* – саме о п’ятій годині. *В четверть пятого* – в чверть на п’яту. *Без четверти пять* – за чверть п’ята; чверть до п’ятої.

Часто – часто. *Очень часто* – часто-густо.

Частность – окремість. *В частности* – зокрема.

Часть – частина; (*отделение в учреждении*) – відділ. *Уплачивать по частям – см.* **Уплачивать**. *Частью* – почасти. *Учебная часть* – навчальна частина. *Большей частью, по большей части* – здебільшого; переважна. *Остальная часть* – решта.

Часы – годинник. *По часам* – за годинником; від години. *Часы впереди* – годинник показує наперед; поспішає.

Чаще – частіше. *Чаще всего* – найчастіше.

Чего доброго – бува; часом; хтозна. *Чей* – чий. *Чей-то* – чийсь. *Кое-чей* – дечий. *Чей-нибудь* – чий-небудь. *Чей бы то ни было* – хоч чий; абичий.

Человек – людина. *Сколько человек* – скільки душ. *Наблюдательный человек* – спостережлива людина. *Представительный человек* – ставна людина. *Подозрительный человек* (*которому нельзя доверять*) – непевна людина; (*по характеру*) – підозрілива людина. *Понимающий человек* – тямуча людина. *Порядочный человек* – порядна людина. *Сделать человеком* – на людину настановити. *Почтительный человек* – шаноблива людина. *Основательный человек* – статечна, поважна людина. *Человек с положением* – людина на становищу.

Чем – чим. *Чем далее, тем* – дедалі, то; щодалі, то. *Чем-то* – чимсь. *Чем скорее, тем лучше* – щошвидше, то краще. *Чем... тем...* – що... то...

Черед – черга. *Придет черед* – дійдеться ряд.

Через – через; за. *Через кого* (*передать*) – ким (*переказати, передати*). *Через* (*посредство*) – за (*посередництвом*).

Черновой – чорновий. *Черновая* – чернетка.

Черта – риса. *В черте города, оседлости* – в межах міста, осідлости. *В общих чертах* – загально; загальними рисами.

Честь – честь; (*уважение*) – шана, пошана. *В честь* – на честь. *Имею, считаю, почитаю за честь* – маю за честь. *Затрагивать честь* – ущербити честь кому. *Оказывать честь* – робити, давати честь. *Оскорбить честь* – покривдити на честі; порушити честь. *Блюсти свою честь* – класти честь на собі. *Покушаться на честь* – важити на честь. *Быть в чести* – бути в пошані.

Число – число; день. *Средним числом* – пересічно. *Из числа* (*членов*) – з-поміж (членів). *От такого-то числа* – з дня такого.

Чистый – чистий; (*аккуратный)* – охайний. *Чистое золото, серебро* – щире золото, срібло.

Читать – читати, зачитувати. *Приговор читался пять часов* – присуд читано п’ять годин. *Читать громко вслух* – читати голосно, вголос.

Чтение – читання. *Беглое чтение* – швидке читання.

Что – що. *Что-нибудь* – щось; що-небудь; абищо. *Что-то* – щось. *Что бы ни* – хоч що. *Во что бы то ни стало* – за всяку ціну. *Что касается меня* – щодо мене; як на мене. *Что* (*есть*) *мочи* – щосили; чимдуж. *Что касается этого вопроса* – щодо цієї справи. *Что в этом проку* – яка з того користь; який з того пожиток. *Что с тобой* – що тобі таке. *Что-то не так* – щось не те. *Вот что* – он що. *За что* – за що; за віщо. *Ни к чему* – нінащо; ні до чого.

Чувство – чуття; почуття. *Лишиться чувств* – зомліти. *Привести в чувство* – очутити; одволати. *Прийти в чувство* – очуняти; очутитись; стямитись. *С чувством сказать* – до душі сказати. *Иметь неприязненное чувство к кому* – важко дихати на кого.

Чувствовать – почувати. *Чувствовать себя* (*хорошо, плохо*) – матися, почувати себе (добре, зле). *Чувствовать себя в силах* – чутися; братися на силу, почуватись на силу. *Дать себя почувствовать* – датися взнаки. *Чуть не* – трохи не. *Чуть-чуть* – трішечки. *Чуть-чуть не* – мало ще не.

Шаг – крок; ступінь. *Шагом* – ступою; ходою. *Тихим шагом* – тихою ходою. *С каждым шагом* – на кожному ступні; щокроку. *Умерить, убавить, замедлить шаг* – придержати ходу; вкоротити ходу; зменшити ходу. *Предпринимать шаги* – вживати заходів. *Решиться на этот шаг – см.* **Решаться**. *Делать большие шаги* – широко ступати. *Шаг за шагом* – ходою; поступом; нога за ногою.

Ширина – ширина; широчінь. *В ширину, шириною* – завширшки.

Шкаф – шафа. *Книжный шкаф* – шафа на книжки. *Несгораемый шкаф* – вогнетривала шафа.

Шов – шво. *По шву* (*рваться*) – по шитому (дертися).

Штраф – штраф; пеня; кара. *Денежный штраф* – грошовий штраф; грошова кара.

Шум – гомін; гам; гамір; гармидер; (*от голосов*) – галас; гук; (*от споров*) – буча; колотнеча; (*громыхание*) – гуркіт, гуркотнеча. *Поднять шум* – збити бучу; зчинити гвалт. *Наделать шуму* – наробити шелесту. *Унять шум* – угамувати. *Много шума из ничего* – багато галасу знічев’я.

Шутить – жартувати; (*много*) – розжартуватися. *Шутить над кем* – брати на жарт кого. *Не шути с огнем* – з вогнем не жартуй. *Шутя* – жартуючи; жартом; жартома; у жарт; з жарту.

Шутка – жарт. *В шутку* – жартома; жартом; у жарт. *Шутки в сторону* – без жартів; покиньте жарти. *Сказать в шутку* – сказати на жарт, на сміх. *Обратить в шутку* – на жарт, у жарт обернути.

Явление – явище. *Подобные явления* – такі явища.

Являться – з’являтися; становити; бути. *Являться кем, чем* – бути ким, за кого; бути чим; правити за що. *Явилась надобность* – є потреба; зайшла потреба. *Явиться* (*за деньгами*) – прийти по (гроші). *Явиться лично* – самому прийти. *Явиться на службу, на работу* – прийти на посаду, на роботу, на пращо. *Это является (результатом)* – це є (наслідок). *Являться подтверждением чего – см.* **Подтверждение**. *Является невозможным исполнить* – неможливим стає виконати. *Являться причиной чего* – спричинятися до чого. *Основной предпосылкой является* – основну передумову становить. *Является собственностью государства* – є державна власність. *Это является материалом для* – це становить (є) матеріял до. *Должно явиться (доказательством)* – має бути (доказом; за доказ).

Язык – язик; (*разговорн.*) – мова. *Язык иностранный* – мова чужоземна. *На (украинском) языке* – (українською) мовою. *Язык преподавания* – викладова мова.